01 ވަނަ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލިސް
ރައްޔިތުންގެ މަޖިލިސް
ރައްޔިތުންގެ މަޖި ލީހުގެ ކޮމިޓީ ޔައުމިއްޔ
މިނިވަން މުއައްސަސ ތަކުގެ ކަންތައްތަކ ބެހ ކޮމިޓީގެ ދައުރުން ބ ރުގައި ބ އްވުނު 4102 ވަނަ އަހަރުގެ
4 ވަނަ ބައްދަލުވުން.
01 ޖެނުއަރީ 4102

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
.` މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ ކޮމިޓީގެ 4102 ވަނަ އަހަރުގެ ފުރަތަމަ ބައްދަލުވުމަށް ހެނދުނު
ސެޝަންގައި އަޅުގަ ނޑުމެން ކުރިއަށް ގެންގޮސް މިހާރު 2 ޖަހާއިރު އަޅުގަ ނޑުމެން މިއަދު ބައްދަލުވުން އިތުރަށް
ކުރިއަށް ގެންދާ ގޮތަށް އަދި ހަމަޖައްސާފަ. އެހެންވީމާ، 2 ޖަހާއިރުގެ ބައްދަލުވުމަށް މިއަދު ވަޑައިގެން ތިއްބެވި
ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް މަރުޚަބާ ދަންނަވަން. މިވަގުތު ވަޑައިގެން ތިއްބެވި ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން އިމްތިޔާޒް
ފަހުމީ، ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޙާމިދު ޢަބްދުލްޣަފޫރު، ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ރޮޒެއިނާ އާދަމް އަދި އަޅުގަ ނޑުގެ
އިތުރުން މި ކޮމިޓީގެ މެންބަރެއް ނޫން ކަމުގައި ވިޔަސް ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް ރަޝީދު ވަޑައިގެން އެބަ
އިންނެވިކަން ވެސް އަޅުގަ ނޑު ފާހަގަކޮށްލަން. އާދެ! މިއަދު އަޅުގަ ނޑުމެން ކުރިއަށް މިގެންދަނީ ހެނދުނުގައި
އަޅުގަ ނޑުމެން ވާހަކަދެއްކި ފަދައިން 4102 ވަނަ އަހަރުގެ، 4102ގައި ބޭއްވުމަށް ހަމަޖެހިފައިވާ ލޯކަލް
ކައުންސިލް ގެ އިންތިޚާބުގައި 01 ޖަނަވަރީ 4102ގައި ބޭއްވުމަށް ހަމަޖެހިފައިވާއިރު ޢާއްމު މީޑިޔާގައި ސުވާލު
އުފެދިފައިވާ ކަންތައްތަކެއް ހުރުމާއިއެކު އެކަމާ ގުޅޭގޮތުން އިލެކްޝަން ކޮމިޝަންގެ މެންބަރުންނާ ސުވާލުކޮށް
އެކަމުގެ މަޢުލޫމާތު ސާފުކުރަމުން. އެހެންވީމަ، އަޅުގަ ނޑު ޤަޞްދުކުރަނީ މެންބަރުން އިޢުތިރާޟް ނުކުރާނަމަ
ސުވާލުކުރެއްވުމަށް ކޮންމެ މެންބަރަކަށް ވެސް 5 މިނިޓު. ދެން އެ 5 މިނިޓުގެ ތެރޭގައި އެބޭފުޅެއްގެ ސުވާލުތައް
އަމާޒުކުރެއްވުން ރަނގަޅުވާނެ. އަޅުގަ ނޑަށް ރަނގަޅީ ވަގުތު އަޅުގަ ނޑުމެން ނިންމާލުމުގެ ހަމަވުމުގެ ކުރީގައި
އެބޭފުޅަކު އެ ވަގުތަށް ބައްލަ ވާފައި ސުވާލުތައް އެގޮތަށް ކުރިއަށް ގެންދެވުން. އަދި ހަމަ އެއާއެކުގައި 4 ވަނަ
ފުރުޞަތަކަށް އެދިވަޑައިގަންނަވާނަމަ އިތުރު 4 މިނިޓުގެ ފުރުޞަތެއް އަޅުގަ ނޑު އަރުވާނަން. އެހެންވީމަ، އެގޮތަށް
ކުރިއަށް ގެންދިއުމަށް އަޅުގަ ނޑު ޤަޞްދުކުރަނީ. ދެން އޭގެ އިތުރުން ކޮމިޓީގައި މެންބަރުން ނޫން ބޭފުޅަކު ސުވާލެއް
ކުރައް ވަން އެދިވަޑައިގަންނަވާ ކަމަށް ވާނަމަ މި ކޮމިޓީގެ މެންބަރުން އިޢުތިރާޟް ނު ކުރަންޏާ އަޅުގަ ނޑު އެ
ފުރުޞަތު ވެސް ހުޅުވާލާނެ ވާހަކަ ދަންނަވަން މި ފުރުޞަތުގައި. އެހެންކަމާއިއެކުގައި އިލެކްޝަން ކޮމިޝަންގެ
ބޭފުޅުންނަށް ދަންނަވާލަން. (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) އާދެ! އަޅުގަ ނޑުމެން ހެނދުނު 4102 ވަނަ އަހަރުގެ ފުރަތަމަ، މި
ކޮމިޓީގެ ފުރަތަމަ ބައްދަލުވުން ހެނދުނު ފެށިގެން ކުރިއަށް ދިޔައީ. ދެން އެ ބައްދަލުވުމުގައި 4 ވަނަ ބަޔެއްގެ
ގޮތުގައި އިލެކްޝަން ކޮމިޝަންގެ ބޭފުޅުންނަށް ދަންނަވާލައިގެން އަޅުގަ ނޑުމެން ހުށަހެޅިފައިވާ މައް ސަލައާ
ގުޅޭގޮތުން ކުރިއަށް ގެންދާ ގޮތަށް މިއޮތީ. ދެން މިދުވަސްކޮޅުގައި އެހާ ބުރަކޮށް މަސައްކަތްޕުޅު ކުރައްވަމުން ވެސް
ތިބޭފުޅުން މަސައްކަތް ކުރައްވާ އަދި ކުރު ނޯޓިސްއެއްގައި ދަންނަވާލީމަ ވެސް ތިބޭފުޅުން ވަޑައިގެން ދެއްވީތީ
އެކަމަށް ޓަކައި ޝުކުރު ދަންނަވާ އަދި ހަމަ މަރުޚަބާ ދަންނަވަން. އަޅުގަ ނޑު ވެސް ޤަބޫލުކުރަން ތިބޭފުޅުން ތި
ކުރައްވާ މަސައްކަތްތަކުގައި ދިމާވާ މައްސަލަތަކުގައި ހައްލު ހޯއްދުމަށް ޓަކައި އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް ވެސް ކުރެވެން
ހުރި މަސައްކަތްތަކެއް ކުރެއްވުމަށް ޓަކައި އެހީތެރިވުމުގައި ނިޔަތުގައި މަސަ އްކަތްތަކެއް ކުރެވެމުން މިދަނީ. މިއަދު
1

އަޅުގަ ނޑުމެން މިދަންނަވާލީ 3 މެންބަރަކު ސޮއިކުރައްވާ، ޢިއްޒަތްތެރި 3 މެންބަރަކު ކޮމިޓީގެ، އަޙުމަދު ޢަބްދުاله
އާއި އަދި އިމްތިޔާމް ފަހުމީ އަދި ޙާމިދު ޢަބްދުލްޣަފޫރު. ޢިއްޒަތްތެރި 3 މެންބަރުން ސޮއިކުރައްވާ ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ
މައްސަލައަކާއި ގުޅިގެން މަޖިލީހުގެ ގަ ވާއިދުގެ 043 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)ގެ ދަށުން އަޅުގަ ނޑުމެން މި މައްސަލަ
ކޮމިޓީގައި ކުރިއަށް މިގެންދަނީ. ދެން މިމައްސަލަ ހުށަހަޅަން އަޅުގަ ނޑަށް މިހާރު ވާނީ އަޅުގަ ނޑަށް އެނގިފައި އޮތް
ގޮތުގައި ތިބޭފުޅުންނަށް އެ ސިޓީގެ ކޮޕީ އެއް ލިބިވަޑައިގެންފައިވާ ކަމަށް އަޅުގަ ނޑު އުއްމީދު ކުރަނީ. އެއީ އެ
ސިޓީގައި މިއޮތީ 4102ގައި ބޭއްވުމަށް ހަމަޖެހިފައިވާ ލޯކަލް ކައުންސިލްތަކުގެ އިންތިޚާބު 01 ޖަނަވަރީ 4102ގައި
ބޭއްވޭނެ ކަމާއިމެދު ޢާއްމު މީޑިޔާގައި ސުވާލު އުފެދެމުންދާތީވެ އެކަމާއި ގުޅޭގޮތުން އިލެކްޝަން ކޮމިޝަނާ
ބައްދަލުކޮށް އެ ވާހަކަތަކުގެ އަސްލު އޮޅުން ފިލުވައި އެ ތާރީޚުގައި އިންތިޚާބު ބޭއްވޭނެ ކަމާއިމެދު އާންމުންގެ
ތެރޭގައި އުފެދެމުންދާ ޝައްކުތައް ސާފުކުރުމަށް ޓަކައި އިލެކްޝަން ކޮމިޝަންގެ ބޭފުޅުންނާއި ބޭފުޅުން މަތިކުރާ
ސުވާލުތަކުގެ ޖަވާބު ހޯއްދެވުން. އެހެންކަމުން އަޅުގަ ނޑު ހަމަޖައްސާފައި މިއޮތީ އިލެކްޝަން ކޮމިޝަނަށް ފުރަތަމަ
ފުރުޞަތެއް އެރުވުމަށްފަހުގައި ކޮންމެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރަކަށް 5 މިނިޓުގެ ފުރުޞަތެއް ފުރަތަމަ ބުރުގައި
އެއަށްފަހުގައި އިތުރު ސުވާލެއް އޮތް ކަމަށްވާނަމަ 4 މިނިޓުގެ ފުރުޞަތެއް އަރުވާގޮތަށް. އެހެންވީމަ، އަޅުގަ ނޑު
އެންމެ ފުރަތަމަ ވެސް އިލެކްޝަން ކޮމިޝަންގެ ރައީސް ފުއާދު ތައުފީޤަށް ފުރުޞަތު އަރުވަން މި މައްސަލައާ
ގުޅޭގޮތުން ވާހަކަފުޅެއް އޮތް ކަމުގައިވާނަމަ އެ ކަންތައްތައް ތަފްޞީލުކޮށް ދެއްވުމަށް.
އިލެކްޝަން ކޮމިޝަންގެ ރައީސް ފުއާދު ތައުފީޤު ވާހަކަދެއްކެވުން:
.` އައްސަލާމްޢަލައިކުމް. ޢިއްޒަތްތެރި މުޤައްރިރު އަދި ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން. އެންމެ ފުރަތަމަ މި
ފުރުޞަތު ދެއްވި ކަމަށް ޓަކައި އިލެކްޝަންސް ކޮމިޝަންގެ ނަމުގައި އަޅުގަ ނޑު ވަރަށްބޮޑަށް ޝުކުރުދަންނަވަން.
ދެން ހަމަ ވަރަށް ކުރުގޮތަކަށް އަޅުގަ ނޑު ދަންނަވާލަން ބޭނުންވަނީ އިލެކްޝަންސް ކޮމިޝަނުން ކަ ނޑައަޅާފައިވަނީ
01 ޖަނަވަރީ 4102ވާ ހޮނިހިރު ދުވަހު ލޯކަލް ކައުންސިލްގެ އިންތިޚާބު ބޭއްވުމަށް އިލެކްޝަންސް ކޮމިޝަނުން ވަނީ
ނިންމާފައޭ. ދެން މި ސުވާލު، މީޑިޔާގެ ފަރާތުން ވެސް ސުވާލު އުފައްދަމުން ގެންދިޔަ އެންމެ ބޮޑު އެއް ސަބަބަކީ
ލިސްޓްތަކުގައި ސޮއިކުރަންޖެހޭ އަދަދުގެ ތެރެއިން ބަޔަކު މީހުން ސޮއިކޮށްފައި ނުވާތީވެ އެކަމާ ބެހޭ ގޮތުން. އެންމެ
ކުރުގޮތަކަށް ދަންނަވާ ކަމަށްވަންޏާ ލިސްޓްތަކުގައި ސޮއިކުރަންޖެހޭ އިންޑިޕެންޑެންޓް 523 ކެންޑިޑޭޓުންގެ ތެރެއިން
ސޮއިކޮށްފައިވަނީ 021. އެއީ 41%. އަދި ސޮއިނުކޮށްވަނީ 393 މީހުން. އެއީ 13% .13% ވަނީ ލިސްޓްތަކުގައި
ސޮއިނުކޮށް. ދެން ސިޔާސީ ޕާޓީތަކުން ކުރިމަތިލައްވާ ބޭފުޅުންނަށް އެ ޕާޓީތަކުން ސޮއިކުރެއްވުމަށް އަޅުގަ ނޑުމެން
ފުރުޞަތު އެރުވިން އެ ކެންޑިޑޭޓުންގެ ބަދަލުގައި. އެގޮތުން 3 ޕާޓީއަކަށް ނިސްބަތްވާ ބޭފުޅުން ތިއްބެވީ. އެއީ
އެމް.ޑީ.ޕީ، ޑީ.އާރު.ޕީ، ޕީ.ޕީ.އެމް، ޖުމްޙޫރީ ޕާޓީ، އަދާލަތު ޕާޓީ އަދި އެމް.ޑީ.އޭ. އޭގެ ތެރެއިން ޕީ.ޕީ.އެމް ފިޔަވައި
2

އެހެން ހުރިހާ ޕާޓީއަކުންވަނީ އެބޭފުޅުން ސޮއިކުރައްވަންވާ ހުރިހާ ލިސްޓްތަކެއްގަ އި ސޮއިކުރައްވާފަ. ދެން އުފެދުނު
ބައެއް ސުވާލުތަކަކާއި ގުޅޭގޮތުން ޕީ.ޕީ.އެމުންވަނީ 34 ލިސްޓެއްގައި ސޮއިނުކުރައްވާ. މިހާތަނަށް ޖުމްލަ ލިސްޓްތަކަށް
ބަލާއިރު ހުރިހާ ސޮއި ލިބިފައިވަނީ އެންމެ 10 ލިސްޓްގައި. އެއީ 10 ލިސްޓްގައި. 313 ލިސްޓްގައި ލިބެންވާ ހުރިހާ
ސޮއިތަކެއް ލިބިފައެއް ނުވޭ. އޭގެ މާނައަކީ 13% ލިސްޓްވަނީ ސޮއި ފުރިހަމަ ނުވެއޭ. 01% ލިސްޓްގައޭ ސޮއި
ފުރިހަމަވެފައިވަނީ. ދެން މި ހިސާބުތަކަށް ބަލާއިރު އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް ނުފެނޭ މި އިންތިޚާބު ފަސްކޮށްގެން ވެސް މި
ސޮއިތައް ހަމަކުރެވިދާނެ ކަމަކަށް. މިއީ އެއްގޮތެއްގައި ބަލާއިރު ހަމަ ވަރަށް އެކަށީ ގެން ނުވާ ކަމެއް. ރިޔާސީ
އިންތިޚާބުގެ އެންމެ 2 ކެންޑިޑޭޓުން ނޫނީ 3 ކެންޑިޑޭޓުން ކުރިމަތިލެއްވީމަ، އެބޭފުޅުން ލައްވާ ސޮއިކުރުމަށް
ސްޕްރިމް ކޯޓުން ނިންމަވަފައިވާ ނިންމެވުމަކީ އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް ތަންފީޛު ކުރެވުނު ކަމަކަށް ވިޔަސް ވެސް 4233
ކެންޑިޑޭޓުން ކުރިމަތިލައްވާ އިންތިޚާބެއްގައި އެ ހުރިހާ ކެންޑިޑޭޓުން ލައްވާ ސޮއި ހޯދުމަކީ ހަމަ ވަރަށް ދަތި
އުނދަގޫ އެކަށީގެންނުވާ ކަމެއް. އެހެންވީމަ، އަޅުގަ ނޑުމެން ޤަޞްދުކުރީ ޤާނޫނުގައި ވަކި މުއްދަތެއް ކަ ނޑައަޅާފައި
އެބަވޭ އިންތިޚާބު ބޭއްވުމަށް، ލޯކަލް ކައުންސިލްގެ އިންތިޚާބު ވެސް ބޭއްވުމަށް. އެހެންވީމަ، އިތުރަށް ފަސްކުރަން
ފަށައިފިއްޔާ ޤާނޫނުގައި ކަ ނޑައަޅާފައިވާ މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް އިންތިޚާބު ބޭއްވުމުގެ ފުރުޞަތު
ގެއްލިދާނެތީވެ ލޯކަލް ކައުންސިލް އިންތިޚާބާ ބެހޭ ޤާނޫނުތަކާއި އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިން މަސައްކަތް ކުރުމަށް ޓަކައި
އިންތިޚާބު ކުރިއަށް ގެންދިއު މަށް. އެހެންވީމަ، މިހާ ވަރުގެ މަޢުލޫމާތު ކޮޅެއް އެރުވިއްޖެ ކަމަށް އަޅުގަ ނޑު
ދަންނަވަން. ދެން ޤަބޫލުކުރަން . އެއްވެސް ސުވާލެއް އެއްވެސް މެންބަރެއްގެ ފަރާތުން އޮވެއްޖިއްޔާ އަޅުގަ ނޑުމެން
ޖަވާބުއަރުވަން ހަމަ ތައްޔާރަށް ތިބި ވާހަކަ ދަންނަވަން. ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ. ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންގެ ސުވާލަށް ދިއުމުގެ ކުރިން އަޅުގަ ނޑު ހަމަ ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުންވޭ
ފުއާދު ދެންމެ ފާހަގަކުރައްވައިފި ބައެއް ސްޓެޓިސްޓި ކްސް. އެހެންވީމަ، 13% ސޮއި ނުކުރެވި ވާ ކަމަށްވަންޏާމު އެ
މައްސަލަތައް ފަހުން އުފެދިދާނެ މައްސަލައެއް ކަމަށް ވެއްޖިއްޔާ ދެން ކިހިނެއްތޯއޭ އެކަންތައް ނިމިގެންދާނީ. އެއީ
ދެން އަޅުގަ ނޑު ހިތުގައި އުފެދޭ ސުވާލެއް. އެއީ މިހާތަނަށް ރިޔާސީ އިންތިޚާބުގައި އެ މައްސަލައަ ކަށްވެފައި އެކަން
ކޯޓުން ކަ ނޑައަ ޅާފައި އޮތްއިރު މިފަހަރު އިންތިޚާބު ކުރިއަށް ގެންދަވާއިރު އަދި ކޯޓުގެ މަރުޙަލާގައި އެއްޗެއް ނުބުނި
ކަމުގައިވީ ނަމަވެސް ސޮއި ނުކުރައްވާ ތިއްބެވި ބޭފުޅުން ފަހުން އެބޭފުޅުންގެ ސޮއިނުކޮށް އޮއްވާ އިންތިޚާބު ކުރިއަށް
ގެންދިއުމާއި މެދުގައި އިތުރު ކަމެއް ނިކުމެދާނެ ކަމާއިމެދުގައި ކޮބައިތޯ މިކަމުގައި އެޓާރނީ ޖެނެރަލްގެ
މަޝްވަރާއަކަށް އެދިވަޑައިގެންނަވައިގެން އެ ފަރާތުން އެއްވެސް ޖަވާބެއް ލިބިވަޑައިގެންފައިވޭތޯ އާއި މިކަންކަން
އަޅުގަ ނޑު ސާފުކޮށްލަން ބޭނުން. ދެން އޭގެ އިތުރަށް ކުރީ ފަހަރުތަކުގައި އިންތިޚާ ބުގެ ދިމާވި ސެކިއުރިޓީގެ
3

މައްސަލަތަކާއި އަދި އެހީތެރިކަމުގެ މައްސަލަތައް. މިހާރު ކިހިނެއްތޯއޭ އެކަންތައްތައް އޮތީ. ދެން އަޅުގަ ނޑު މި 4
ސުވާލު ސާފުކޮށްލުމަށްފަހުގައި ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް އަޅުގަ ނޑު ހުޅުވާލާނެ ވާހަކަ ދަންނަވަން.
އިލެކްޝަން ކޮމިޝަންގެ ރައީސް ފުއާދު ތަޢުފީޤު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި މުޤައްރިރު. މިކަމާ ބެހޭ ގޮތުން ވަރަށް ކުރީއްސުރެ އަޅުގަ ނޑުމެން މިކަމާއި ގުޅޭ ހުރިހާ
އިދާރާތަކަކަށްވާނީ މި އި ޝޫ އަޅުގަ ނޑުމެން ހާމަކޮށްދީފަ. އެގޮތުން ގައިޑްލައިންސްތައް ހުށަހެޅުމާއި އެކީގައި ވެސް
ވާނީ އުއްތަމަ ފަ ނޑިޔާރުގެ ފައިންޕުޅު ދެކިފަ. އުއްތަމަ ފަ ނޑިޔާރުގެ އަރިހުގައި ވެސް މިކަމުގެ ދަތިކަމުގެ
ވާހަކަދައްކާފަ. އަދި ހަމަ އެ ދުވަސްވަރު މި ކޮމިޓީން ދެއްވި ފުރުޞަތެއްގައި އައިއްސަ ވެސް މި ކޮމިޓީގައި
އަޅުގަ ނޑުމެން ދެއްކި ވާހަކަ އިގެ ތެރޭގަ އި ވެސް ވާނެ މި ރިޔާސީ އިންތިޚާބުގައި އަދި މިކަން ކުރެވުނަސް ވެސް
ލޯކަލް ކައުންސިލް އިންތިޚާބު ނޫނީ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލިސްގެ އިންތިޚާބުގައި މި ހުރި ގޮންޖެހުންތަކުގެ ވާހަކަ
ދަންނަވާފަ. ދެން އަދި އަޅުގަ ނޑުމެން އެޓާރނީ ޖެނެރަލްގެ ފަރާތްޕުޅުން، ފައިންޕުޅު ދެކިފައި ވެސް އެޓާރނީ
ޖެނެރަލް އަރިހުގައި ވެސް ވާނީ ހަމަ މިކަމުގެ ވާހަކަތައް ދަންނަވާފަ. ވަރަށް ދިގު ސިޓީފުޅެއް ފޮނުވާފަ. އެ
ބައްދަލުކުރުމަށް ރިފާރ ކޮށްފައި. އަދި އޭގެ ފަހުން މީގެ ހަފްތާއެއްހާ ދުވަސްކުރިން ވެސް ވާނެ ހަމަ މި އައިޓަމަށް
ރިފާރކޮށްފައި ވެސް އަޅުގަ ނޑުމެން އެޓާރނީ ޖެނެރަލްގެ ލަފާފުޅަކަށް އެދިފަ. ދެން އެޓާރނީ ޖެނެރަލް
ކަ ނޑައެޅިގެން ވަކި ގޮތަކަށް ހަދަން ލަފާ ދެއްވާފައި ނުވޭ. އެހެންނަމަވެސް ހަމަ މި ޖަލްސާއަށް އައުމުގެ ކުރިން
އަޅުގަ ނޑުވަނީ ޕޮލިސް ސަ ރވިސަސްގެ އިސްބޭފުޅުންތަކަކާ ބައްދަލުކޮށްފަ. އޭގެ ތެރޭގައި އިލެކްޝަންސް
މަސައްކަތަށް ކަ ނޑައަޅާފައިވާ ކޮމާންޑްގެ އިސް ބޭފުޅަކަށް ހުންނެވީ ނަވީން. އަދި މާލޭ ދާއިރާގެ ކޮމާންޑަރަކަށް
ހުންނެވި ބޭފުޅަކާއި އަދި މިދެންނެވީ ޢަބްދުاله ޝަރީފް ކިޔާ ބޭފުޅަކާއި އަދި ރިޔާޟް މި ބޭފުޅުންނާ ބައްދަލުކޮށްފަ.
އެ ބޭފުޅުން ވިދާޅުވަނީ އިންތިޚާބު ބޭއްވުމުގައި އެ ބޭފުޅުންގެ އެއްބާރުލުން ދެއްވާނެ ކަމަށާއި އަދި އަޅު ގަ ނޑުމެން
ހަމަ މި ސްޓެޓިސްޓިކްސްތަކާއި އެކީގައި ވާހަކަ އެ ބޭފުޅުންނަށް ވަރަށް ތަފްޞީލުކޮށް ދެންނެވީމަ އެބޭފުޅުން ވިދާޅުވީ
އެބޭފުޅުން އިންތިޚާބު ހުއްޓުވުމަށް މަސައްކަތެއް ނުކުރައްވާނެ ކަމަށާއި، އެބޭފުޅުންގެ ފަރާތުން ހުރިހާ
އެއްބާރުލެއްވުމެއް ދެއް ވާނެ ކަމަށް. އެހެންވީމަ، އިންތިޚާބު ކުރިއަށް ގެންދެވޭނެ ކަމުގެ ޔަޤީންކަން އަޅުގަ ނޑަށް
އެބައޮތް. ދެން ހަމަ މިކަމާ ބެހޭ ގޮތުން ފަހު މަރުޙަލާއެއް ގައި އެއްވެސް ބޭފުޅަކު ޝަރީޢަތަށް ވަޑަ އިގެން ދެން
ޝަރީޢަތުން ގޮތެއް ނިންމަވައިފިއްޔާ އަޅުގަ ނޑަކަށް ވާނެ ގޮތެއް ނޭނގެ. އެހެންނަމަވެސް އަޅުގަ ނޑަށް ހަމަ ވަރަށް
ޔަޤީންކަމާއި އެކީގައި ދަންނަވަން ކެރޭނީ މި ކުރިމަތިލައްވާފައިވާ 4233 ބޭފުޅުންގެ ސޮއި ހޯއްދަވައިގެން އިންތިޚާބު
ބާއްވަން ވެއްޖިއްޔާ އެއީކީ ހަމަ ކުރުމަށްވުރެ ނުކުރުން ހުރިހާ ގޮތަކުން ވެސް ގާތް ކަމެކޭ އިނގޭތޯ. އެއީ ވަރަށް
ދަތި އުނދަގޫ ހަމަ ޖާއިޒް ނޫން ކަމެކޭ ހަމަ ދެންނެވޭނީ. ޝުކުރިއްޔާ.
4

އިލެކްޝަން ކޮމިޝަންގެ މެންބަރު އަޙުމަދު ފާރޫޤު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ!ޝުކުރިއްޔާ. ސްޕްރިމް ކޯޓުގެ ގައިޑްލައިންސްގެ އިތުރަށް ވެސް އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް އިންތިޚާބު ބޭއްވުމަށް
ވަރަށްބޮޑެތި ދަތިތަކެއް ދިމާވޭ. ދެން އެހެންވީމަ، އެ ވާހަކަ އަޅުގަ ނޑު ދަންނަވާލަން. އެންމެ ބޮޑު ކަމަކީ ފައިސާގެ
މައްސަލަ. ރިޔާސީ އިންތިޚާބުގެ ވަރަށްގިނަ ބިލުތައް އަދި އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް ވަނީ އަދާ ނުކުރެވި ފިނޭންސް އިން އެ
ފައިސާ ނުދެއްވާތީވެ. ދެން އެގޮތުން އައިސް އިއްޔެގަ އި އަޅުގަ ނޑުމެން ވޯޓު ކަރުދާސްތަކާއި އެއްޗެހިތައް
އަތޮޅުތަކަށް ފޮނުވަން އައިލެންޑް އޭވިއޭޝަނުން ޓިކެ ޓް ގަންނަން އުޅުނީމާ އައިލެންޑް އޭވިއޭޝަނުން
އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް ޓިކެޓެއް ވެސް ނުވިއްކި. ދެން އެހެންވީމަ، މިވާގޮތަކީ ދެން ބައެއް ލޯންޗް ދަތުރުތަކުގެ ކުރި
ދަތުރުތަކުގެ ބިލު ވެސް އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް އަދާ ނުކުރެވޭ. ދެން އެހެންވީމަ، އަޅުގަ ނޑުމެން ކުރީގައި އަޅުގަ ނޑުމެން
އެ ޚިދުމަތް ހޯދި ލޯންޗް ސާރވިސް ދޫކޮށްލާފައި އެ ދަރަނިތައް އެމީހުންނަށް އަދި އަދާ ނުކުރެވެތީ އެހެން
ކުންފުންޏެއް ހޯދައިގެން އަޅުގަ ނޑުމެން ލޯންޗް ހޯދީ. ދެން އައިލެންޑް އޭވިއޭޝަނަށް ބަލައިލާއިރުގައި
އަޅުގަ ނޑުމެންނަށްނަށް އެހެން ވައިގެ ކުންފުންޏެއް އަދި އެގޮތަކަށް ހެދޭގޮތަކަށެއް ނުފެނޭ. އެގޮތަށް އެ ޚިދުމަތް
ދޭނެ. އެހެންވީމަ، އެކަންތަކުގައި ވަރަށް ދަތިވި. ދެން އެހެންނަމަވެސް އިއްޔެ ތަންކޮޅެއް ލަސްވެފައި ހުއްޓާ
އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް އެ ވެސް ފިނޭންސް މިނިސްޓްރީ އާއި ހޮނިހިރު ދުވަހު އިންތިޚާބު ނުބޭއްވޭނެ ކަމަށް މުޅިން
ދެންނެވީ އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް ވައިގެ މަގުން މި އެއްޗެހިތައް ޓްރާންސްޕޯޓު ނުކުރެވޭ ކަމަށް ވެއްޖިއްޔާ. އެހާވަރުން
އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް އަޅުގަ ނޑަށް ހީވަނީ އައިލެންޑް އޭވިއޭޝަނުން މިހާރު އެ ޓިކެޓް ނުވިއްކަވަން އޮތް ނުވިއްކުން
އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް ދުލެއް ދެއްވައިފި. އެއީ އަދި ފައިސާ ދެއްކެވީއެކީ ނޫން. އަޅުގަ ނޑަށް ހީވަނީ ކޮންމެވެސް
ގޮތަކުން ފިނޭންސް މިނިސްޓްރީން އިންޓަރވީން ކޮށްފައި ފައިސާ ދެއްވާނެ ކަމަށް ކޮންމެވެސް އެޝުއަރެންސެ އް
ދެއްވީ ކަންނޭނގެ. އެކަހަލަ ކޮންމެވެސް ގޮތެއް ހަދައިގެން މިހާރު އިއްޔެ ގައި އެހެންވީމަ، އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް
ވާގޮތަކީ އިންތިޚާބުގެ ކަންކަން މިހެން ކުރިއަށް ގެންދިއުމަށް މަސައްކަތްކުރަމުންދާއިރުގައި ފައިސާ ހޯދުމަށް ޓަކައި
ފިނޭންސް މިނިސްޓްރީއާ ކުރަންޖެހޭ މަސައްކަތަކީ ވެސް ހަމަ ކުޑަ މަސައްކަތަކަށް ނުވޭ. އިރުއިރުކޮޅާ އެ ތަނަށް
ސިޓީ ފޮނުވައިގެން އެގޮތަށް. ދެން އެއްފަހަރަކު އަޅުގަ ނޑުމެންގެ މުވައްޒަފަކު ވިދާޅުވީ އެ ތަނަށް މައްސަލަތައް
ހުށަހެޅެނީ ސިސްޓަމެއް މެދުވެރިކޮށޭ. އެ ސިސްޓަމްގެ ތެރެއަކުން އެ ތަނަކަށް އެ މައްސަލަ އެއް ހުށަހެއް ވެސް
ނޭޅެއޭ. ދެން އަޅުގަ ނޑު ދަންނަވައިގެން ހުރިހާ ބިލުތަކުގެ ފޮޓޯކޮޕީ ހަދާފައި ފޮޓޯކޮޕީއާއި އެކީގައި ސިޓީ އެއް ކުޑަ
ކަރުދާސް ފޮއްޓެއްގެ ތެރެއަށް އަޅުގަނޑުމެންގެ ހުރިހާ ބިލުތައް އަޅާފައި ފިޒިކަލީ ހުރިހާ އެއްޗެއް ފޮޓޯކޮޕީ ވެސް
މިހާރު ވަކިން ފޮނުވައިފިން. އެއީ އިލެކްޓްރޯނިކް މި އޮންނަ ސިސްޓަމްގެ ތެރެއިން ފައިސާ ރައްދުކުރާ ސިސްޓަމްގެ
ތެރެއިން އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް ނުފޮނުވިގެން އެ އެއްޗެހިތައް. ފިނޭންސުން އެގޮތަށް އެ އައިޓަމްގައި ކޯޑުގައި، އެ
5

އައިޓަމް ކޯޑުގައި ފައިސާ ނެތްކަމަށް ވެއްޖެ އްޔާ ސިސްޓަމްގެ ތެރެއަކުން ރިކު އެސްޓެއް ނުފޮނުވޭނެ. އެހެންވީމަ، އެ
ސިސްޓަމް ތެރެއިން ވެސް ނުފޮނުވެނީ އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް. އެހެންވީމަ، އެ ކަހަލަ ދަތިތައް އެބަހުރި. ދެން އަނެއް
ދައްޗަކަށް އަޅުގަ ނޑު ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުންވަނީ އަޅުގަ ނޑުމެން އިންތިޚާބު ކުރުމަށް ޓަކައި ތަންތަން، ވަރަށް ގިނަ
ތަންތަން އެބަ ބޭނުންވޭ ވޯޓުފޮށި ބަހައްޓާށާއި، މި ކަންކަމަށް ވަރަށް ބޮޑު ދަތިތަކެއް މިހާރު އެބަ ދިމާވަމުންއާދޭ. މި
އިންތިޚާބަކަށް ނޫން. ކުރިއަށް އޮތް އިންތިޚާބުތަކަށް ވެސް އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް މި ދަތި ވަރަށް ބޮޑަށް ދިމާވެގެންދާނެ.
ދައުލަތުގެ އެކި މުއައްސަސާތަކުން ހަމަ ކަމެއް ނުކޮށް ހުންނަ ތަންތަން ވެސް ދޫނުކުރަނީ އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް. ދެން
ބައެއްފަހަރު އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް ބޮޑެތި ހޯލުތައް ވެސް އެބަ ބޭނުންވޭ. އެ ކަންކަން ވެސް ނުލިބިގެންދޭ. ދެން
ދަރުބާރުގެ މިދޭތެރެއިން ނުލިބިގެންދިޔަ ވަގުތެއްގައި އަޅުގަ ނޑުމެން އިސްލާމީ މަރުކަޒު ބޭނުންކޮށްލަން އެދުނީމާ، އެ
ތަނުން ވެސް ޖަވާބު ދެއްވީ ނެތޭ ޤުރުއާން ކްލާސްތަކެއް ބާއްވަންޖެހިފައި އޮތުމާއި އެކީގައި އެ ދުވަހަކަށް އެ
ކަންތައް ކޮށްދެވޭކަށެއް. ދެން ސީދާ ޤުރުއާނުގެ ވާހަކަ އެގޮތަށް ވިދާޅުވެދެއްވީމަ އަޅުގަ ނޑު ކުޑަކޮށް ވެސް
އިތުރަކަށެއް މާ ބޮޑުކޮށެއް އެކަމާ ހިފާކަށް ވެސް ނުކެރޭ. އަޅުގަ ނޑު ވެސް، ދެން އެހެންނަމަވެސް މި ދެންނެވީ
އަޅުގަ ނޑު ހިތަށްއަރާ އެ ބޭފުޅުންނަށް އެ ކްލާސް އެހެން ދުވަހަކަށް ޕޯސްޕޯން ވެސް ކޮށްލެވިދާނެތާއޭ. އެކަމަކު އެ
ކަހަލަ އެއްބާރުލުމެއް ނުލިބޭ. އެހެންވީމާ، ޓްރެއިނިންގތަކާއި އެ ކަހަލަ ކަންތައް ކުރުމަށް ޓަކައި ބޭނުންވާ ހޯލުތަކާއި
އެއްޗެހި ހޯދަން ވެސް ދަތި ވޭ. ދެން ދުނިޔޭގައި އަޅުގަ ނޑުމެންގެ އިލެކްޝަންސްއާ ބެހޭ ޤާނޫނުތަކުގައި މި ކަންކަން
ނެތް ކަން ވެސް. އަޅުގަ ނޑު ވަރަށް ބޮޑަށް އެދެން ތި ބޭފުޅުން ވިސްނަވާފައި ޤާނޫނަށް ކޮންމެވެސް ކަހަލަ
އިޞްލާޙެއް ގެންނަން. އެއީ ހުރިހާ ދުނިޔޭގެ ހަމަ ގިނަ ޤައުމުތަކުގައި އޮންނަ ކަމެއް އިންތިޚާބަކާއި ގުޅިގެން
ބޭނުންވާ ދައުލަތުގެ ވަސީލަތްތައް އިލެކްޝަންސް ކޮމިޝަނަށް ނެގޭގޮތަކަށް އޮވޭ. މިސާލަކަށް ވެހިކަލްސްތަކާއި،
ސްކޫލް ހޯލްސްތަކާއި މި ކަހަލަ ތަންތަން އިލެކްޝަނަށް ޓަކައި ނެގޭ ގޮތަކަށް ޤާނޫނަށް ބަދަލެއް ގެންނަވައިފިއްޔާ
އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް ވަރަށް ބޮޑު ފަސޭހައެއް. މިހާރު މި ޖެހެނީ އެ ތަންތަން ހޯދުމަށް ޓަކައި އެ ބޭފުޅުންގެ ފަރާތުން
ހަމަ އަޅުގަ ނޑުމެން އެދިގެން އާދޭސްކޮށްގެން އެ ކަންތައް ކުރަން. އަޅުގަ ނޑު ހިތަކަށްނާރާ މި ކަހަލަ ކަމަކަށް
އަޅުގަ ނޑުމެން ދައުލަތުގެ މުއައްސަސާތަކުން އާދޭސްކޮށްގެން މި ކަންކަން ހޯދައިގެންކަމެއް އިލެކްޝަނެއް
ބާއްވަންޖެހެނީކީ. އެހެންވީމާ، އެއީ ތި ބޭފުޅުން ވިސްނާލަންޖެހޭ ކަމެއްހެން އަޅުގަ ނޑަށް ހީވަނީ ކުރިއަށް އޮތް
ތަންތާނގައި އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް ދިމާވާ. ދެން ފަހު ކަންތައްތަކަށް އަޅުގަ ނޑު ދަންނަވާލަނީ މުޅި އިންތިޚާބެއްގެ
ވާހަކަ އެއް ނޫން. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް ގއ.ވިލިނގިލީ ދާއިރާގެ އަތޮޅު ކައުންސިލުގެ އިންތިޚާބު
ހޮނިހިރު ދުވަހުގައި ނުބޭއްވޭ ގޮތަކަށް މިހާރު ވެއްޖެ. އެއީ އެ ކަން ދިމާވިގޮތް ވެސް ދަންނަވާލާނަން. ފަހަރެއްގައި
ތި ބޭފުޅުންނަށް މީޑިޔާގެ ތެރެއިން އަޑުއިވިވަޑައިގެން ވެސް ހުރެދާނެ. އެހެންނަމަވެސް، މިތާނގެ ރެކޯޑަށް ޓަކައި
އަޅުގަ ނޑު ހިތަށްއަރާ މިވެސް މުހިއްމު ވާހަކައެއް ތި ބޭފުޅުންނަށް އެނގިވަޑައިގަންނަންޖެހޭ. އެހެންވީމަ، މި އަންނަ
6

ހޮނިހިރު ދުވަހުގައި އަޅުގަ ނޑުމެން ނުބާއްވަން ގއ.އަތޮޅު ކައުންސިލުގެ ދާއިރާގެ އިންތިޚާބެއް. އޭތި އަޅުގަ ނޑު
މިއޮތީ ޕޯސްޕޯންކޮށްފަ. އެކަން ،މި ދިމާވި ގޮތަކީ ގއ.އަތޮޅު ކައުންސިލަށް ކުރިމަތި ލީ ކެންޑިޑޭޓެއްގެ ކެންޑިޑެންސީ
އަޅުގަ ނޑުމެން ބާޠިލުކުރީ. އެއީ އޭނަ އަކީ ޝަރުޠު ހަމަނުވާ މީހެއް ކަމަށް ކަ ނޑައެޅީ. ދެން ޝަރުޠު ހަމަނުވާކަމަށް
އަޅުގަ ނޑުމެން ކަ ނޑަމިއަޅަނީ އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް ލިބޭ ޑޮކިއުމެންޓެއްގެ މައްޗަށް ބަލާފަ. އެ ޑޮކިއުމެންޓްތަކަކީ
އޭނަގެ ސާބިތު ދަރަނި ހުރިތޯ އާއި އޭނަގެ ކްރިމިނަލް ރެކޯޑްސް ހުރި ގޮތްތަކާއި، ދެން ބައެއް ކަންކަމަކީ އެއްވެސް
ކަހަލަ ގޮތްގޮތަކަށް ކުޑަކުދިންނާ ބެހުން ނޫނިއްޔާ މީހެއްގެ އިއްފަތްތެރި ކަމަށް އަރައިގަތުން، އެ ކަހަލަ ކަންކަމަކީ
އެއްވެސް ގޮތަކަށް ކުރިމަތި ނުލެވޭ ކަންކަން. ދެން ކްރިމިނަލް ކޯޓުން އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް ދިން ލިޔުމުގައި އެ ފަދަ
މައްސަލަ އެއް އޮތް ކަމަށް ކްރިމިނަލް ކޯޓުން ލިޔުން ދިނީމަ އަޅުގަ ނޑުމެން އޭނަގެ ކެންޑިޑެންސީ ޤަބޫލު ނުކުރީ.
ދެން އޭނަ އެ މައްސަލަ ސުޕްރީމް ކޯޓަށް ހުށަހަޅައިގެން ސުޕްރީމް ކޯޓުން ވަރަށް ފަހުން ޙުކުމެއް ކޮށްގެން މިއުޅެނީ
އޭނަގެ ކެންޑިޑެންސީ އަޅުގަ ނޑުމެން ބާޠިލުކުރި ކުރުން އެއީ ޞައްޙަ ނޫން އެއްޗެއް ކަމަށް. ދެން އެހެންވީމާ،
އޭނަގެ ނަން ހިމަނައިގެން އަޅުގަ ނޑުމެން އަނެއްކާ ވޯޓު ކަރުދާސް ޗާޕްކުރަން އެބަޖެހޭ. އެހެންވީމަ،
އަޅުގަ ނޑުމެންނަކަށް މިހާރަކު ވަގުތެއް ނެތް އޭނަގެ ނަން ހިމަނައިގެން އެ ކަންތައް ކުރަން. ދެން ސުޕްރީމް ކޯޓުވީމަ
އަޅުގަ ނޑުމެންނަކަށް އެހެން އެއްޗެއް ދެންނެވޭކަށް ނެތް. އެ ބޭފުޅުންނަކީ ފަހުބަސް ބުނާ ފަރާތް ކަމަށްވާތީވެ މުޅިން
އެއްޗެއް ދެންނެވޭކަށް ނޯވޭ. އެހެންނަމަވެސް، އިންތިޚާބުތަކާ ބެހޭ ޢާއްމު ޤާނޫނުގައި ވަކި މުއްދަތުތަކެއް
ކަ ނޑައަޅާފައި އޮވޭ. އަޅުގަ ނޑުމެން ދޭ ޖަވާބާ ބެހޭ ގޮތުން އޭނަ ހިތްހަމަނުޖެހޭ ކަމަށް ވެއްޖެއްޔާ އޭނަ 21
އަވަރސް ތެރޭގައި އޭނަ ދާންޖެހެނީ ކޯޓަށް. އޭނަ އެ މުއްދަތު ތެރޭގައި އޭނަ ހުށަނާޅާ ކަމަށް ވެއްޖެއްޔާ ކޯޓުން
ވެސް އެ މައްސަލަ ބަލައިގަނެގެން ނުވޭ. ދެން އަނެއްކާ ކޯޓަށް އެ މައްސަލަ ހުށަހެޅޭތާ 1 ދުވަހުގެ ތެރޭގައި ކޯޓުން
ވެސް އެބަޖެހޭ ގޮތެއް ނިންމަން. އަޅުގަ ނޑުމެން ވަރަށް ކުރީގައި އޭނައަށް ޖަވާބެއް ދީފިން ކެންޑިޑެންސީ
ޤަބޫލުނުކުރާ ކަމަށް. އެހެން ކަމަށް ވެއްޖެއްޔާ އެ މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި ރީއްޗަށް މި ކަންތައް ކުރި ނަމަ
އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް އޮންނާނީ އޭނަ އަކީ ކެންޑިޑޭޓެއް ކަމަށް އަޅުގަ ނޑުމެން ވޯޓު ކަރުދާސް ޗާޕްކުރުމުގެ ކުރިން
ވެސް އެނގިފަ. ދެން އެކަމަކު މުއްދަތަކަށް ބަލައިގެނެއް ނޫން ސުޕްރީމް ކޯޓުން އެ ޙުކުމް ކޮށްފައި އެއޮތީކީ. 1
ދުވަހުގެ އެތައް މައްސަލަ އެއް ހުށަހެޅިގެން 1 ދުވަހަށް ވުރެ މާފަހުން އެ މައްސަލަ އެއޮތީ ނިންމަވާފަ. އެހެންވީމާ،
އަޅުގަ ނޑުމެންނަކަށް މިހާ ލޭޓްކޮށް ކެންޑިޑެންސީ ޤަބޫލުކުރަންޖެހުނީމަ އޭނަ ހިމަނައިގެން އެ ކަންތައް ކުރެވޭ ކަށް
ނެތް. އެހެންވީމާ، އެ ދާއިރާގެ އިލެކްޝަން އަޅުގަ ނޑުމެން މިއޮތީ މިހާރު ޕޯސްޕޯން ކުރެވިފަ. ދެން އެއީ އަޅުގަ ނޑު
ދަންނަވާލަން ބޭނުން ވާހަކައަކީ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
7

އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ. އެއީ އަނެއް ހައި ކޯޓުން އެ މައްސަލަ، ޤާނޫނު ބުނާގޮތުން ހައި ކޯ ޓަށް ނުގޮސް ކޯޓަށް މި
ދިޔައީ އެހެންނޫންތޯ.
އިލެކްޝަން ކޮމިޝަންގެ މެންބަރު އަޙުމަދު ފާރޫޤު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ނޫން. މި ކެންޑިޑެންސީގެ މައްސަލަ ދާންޖެހެނީ ސުޕްރީމް ކޯޓަށް.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ސީދާ ސުޕްރީމް ކޯޓުން މައްސަލަ ނިންމަވަން ނެގި ވަގުތުގެ ވާހަކަ ތިވިދާޅުވަނީ ދެއްތޯ.
އިލެކްޝަން ކޮމިޝަންގެ މެންބަރު އަޙުމަދު ފާރޫޤު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އެ ކެންޑިޑެންސީއެއްގެ މައްސަލައާ ބެހޭ ގޮތުން ފަސްޓް ކޯޓަކީ އެއީ ސުޕްރީމް ކޯޓު. އެހެންވީމަ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އެ ތަނަށް މައްސަލަ ހުށަހަޅުއްވާފައި ވަނިކޮށް މިހާދުވަސް، އެ 1 ދުވަސް ފުރުޞަތާއި އެއްޗެހި ގޮސްގެން އޭގެ
ފަހުން ނޫންތޯއޭ...
އިލެކްޝަން ކޮމިޝަންގެ މެންބަރު އަޙުމަދު ފާރޫޤު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަ ނޑަކަށް ވެސް ދެން މުޅިން ނޭނގެ. އެކަމަކު މި ދެންނެވީ އަޅުގަ ނޑުމެން ކެންޑިޑެންސީ ޤަބޫލުނުކުރިތާ ވަރަށް
ގިނަ ދުވަސް ވެއްޖެ. އެކަމަކު ކިތައްމެ މި ދެންނެވީ އަޅުގަ ނޑުމެން ކެންޑިޑެންސީ ޤަބޫލުނުކުރާތާ އޭނަ ޖެހޭ، އެ
މީހާ ޖެހޭ 5 ޑޭސްގެ ތެރޭގައި ސުޕްރީމް ކޯޓަށް ހުށަހަޅަން. ސުޕްރީމް ކޯޓުން އެބަޖެހޭ އެ މައްސަލަ ނިންމަން 1
ދުވަހުގެ ތެރޭގައި. އެހެންވީމަ، މެކްސިމަމްކޮށް މުޅިއެކު ދާންޖެހޭނީ 04 ދުވަސްތާ އަޅުގަ ނޑުމެން އެ ރިޖެކްޓްކުރިތާ.
އެކަމަކު ރިޖެކްޓްކުރިތާނގައި މެކްސިމަމް 04 ދުވަހެއް ނޫނޭ މި ހިނގައިގެން މިއުޅެނީ. ވަރަށް ކުރީގައި
އަޅުގަ ނޑުމެން ބާޠިލު ކުރި ކުރުމެއްގެ ޙުކުމް މި އައީ އިހަކަށްދުވަހުއޭ މިއައީ.
އިލެކްޝަންސް ކޮމިޝަނުގެ މެންބަރު ޢަލީ މުޙައްމަދު މަނިކު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އެ މީހާ، އަޅުގަ ނޑުމެން އޭނަގެ ކެންޑިޑެންސީ ބަލައިނުގަނެ ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ރެކޯޑް، ކުށުގެ ރެކޯޑެއް އޮތީމަ އޭނަ
އަށް ޖަވާބުދިނީ 21 ގަޑިއިރު. އެއީ 01 ޑިސެމްބަރުގައި އަޅުގަ ނޑުމެން ޖަވާބުދިނީ. ދެން އޭގެ ފަހުން އެ މީހާ އެ
8

މައްސަލަ ހިފައިގެން މާލެ އައިސް ކްރިމިނަލް ކޯޓަށް ވެސް ސީދާ ދިޔަ. ގޮސް ކްރިމިނަލް ކޯޓުން ވެސް ސީދާ
ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ޤާޟީން އަޅުގަ ނޑުމެންނާ ވެސް ބައްދަލުކުރި. މި ޢިއްފަތްތެރިކަން ފޭރިގަތުން، މި މާނަކުރާ ގޮތް،
އަޅުގަ ނޑުމެން މާނަކުރާގޮތަށް. ދެން އަޅުގަ ނޑުމެންނަކީ ޤާނޫނުގައި އެއްވެސް އެއްޗެއް މާނަކުރުމުގެ ބާރު ޤާނޫނީ
ގޮތުން ލިބިފައި ތިބި ބަޔަކަށް ނުވާތީ އެކަން ވެސް އޮންނަނީ ކޯޓުތަކަށް ކަމަށްވާތީ އަޅުގަ ނޑުމެން ދެންނެވިން
އަޅުގަ ނޑުމެން ތިއެއް މާނައެއް ނުކުރެވޭނެއޭ. ދެން އެ ބޭފުޅުން ވެސް ވިދާޅުވީ އެ ބޭފުޅުން ވެސް މިހާތަނަށް ނެތޭ
އެ ކަހަލަ ޢިއްފަތްތެރިކަން ފޭރިގަތުން ވަކިން އެ ކޮން ކެޓަގަރީއެއްގެ ކުށެއްތޯ ކަ ނޑައަޅާފަ. އަދި އެ ކަހަލަ
ޝަރީޢަތް ކުރުމުގެ ގަވާއިދުގައި ވެސް ކަ ނޑައެޅިފައެއް ނެތޭ. ދެން އެހެން ވިދާޅުވެފައި އަދި އޭގެ ފަހުން ފުރަތަމަ
ޢަބްދުاله ޤާޟީ ވަޑައިގެންނެވީ. އޭގެ ފަހުން އަދި އިތުރު 3 ޤާޟީންނާއި އެކު އަޅުގަ ނޑުމެން ދެ ވަނަ
ބައްދަލުވުމަކަށް ވެސް އެ ބޭފުޅުން ވަޑައިގެންނެވި. ދެން އެ ބޭފުޅުންނަށް ވަރަށް ގިނަ މިކަހަލަ ކުށް ހުރި މީހުންގެ
ކެންޑިޑެންސީ ބާޠިލުވެފައި އޮވެދާނެ ކަމަށް އެ ބޭފުޅުން ވެސް ބޮޑަށް ޤަބޫލުކުރީ. ދެން މި މީހާ އަޅުގަ ނޑުމެން
ހުށަހެޅިން އަޅުގަ ނޑުމެންގެ ފަރާތުން ލިޔުމެއް ހޯދައިގެން މީނަ ސުޕްރީމް ކޯޓަށް ހުށަހެޅީމަ ބަލައެއްނުގަތް ފުރަތަމަ.
އިލެކްޝަންސް ކޮމިޝަނުން ލިޔުމެއް ގެންނާށޭ. ދެން އަޅުގަ ނޑުމެންނެއް ނޫން އަސްލު ކެންޑިޑެންސީ ބަލައިގަނެ
ފޯމްތައް ބަލައިގަނެ، އެކަން ކުރަނީ އަޅުގަ ނޑުމެންގެ ފަރާތުން އަތޮޅު ޔުނިޓުތަކުން. އެކި ރަށު ލެވެލުގައި މި
ބަލައިގަންނަނީ. މިހާރު ގއ.އަތޮޅުގެ ކައުންސިލުގެ މެންބަރަކަށްވާތީ، ގއ.އަތޮޅުގައި އޮންނާނެ އަޅުގަ ނޑުމެން
އިލެކްޝަން ޔުނިޓެއް. އެ ތަނުން ބަލައިގަތީ. ދެން އެ ބޭފުޅުން ވިދާޅުވަނީ އެއީ ކޮމިޝަންގެ ނިންމުމެއް ކަމަށް
ޤަބޫލެއްނުކުރަމޭ. ކޮމިޝަންގެ ނިންމުމެއް ގެންނާށޭ. އެހެންވީމަ، އެގޮތަށް ވެސް އޭނަ އަށް ދިޔަ ދިގުދެމިގެން.
އަޅުގަ ނޑަށް ހީވަނީ އެހެން މައްސަލަ ހުށަހަޅައިފިހެން ސުޕްރީމް ކޯޓު ތެރޭ އޭތި ވަދެވި އެ ޤަބޫލުނުކުރެވިދިޔަ
ދުވަސްތަކާއިއެކު އެ މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި ޤާނޫނީ ގޮތުން. އެހެންނަމަވެސް، ސުޕްރީމް ކޯޓަށް އެ ބަލައިގަނެ އެ
މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި ޙުކުމެއް އައިކަމަކަށް ޤަބޫލެއްނުކުރެވޭ. އެހެންވީމަ، ވާގޮތަކީ އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް ގާތްގަ ނޑަކަށް
މިދިޔަ ހަފްތާގައި އައީމަ މި ހުރިހާ ކަމެއް މި ދިމާވީ. ދެން އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް އޭނަގެ ކެންޑިޑެންސީ ބާޠިލުނުވާ
ކަމަށް ސުޕްރީމް ކޯޓުން ކަ ނޑައެޅީމާ އަޅުގަ ނޑުމެން އޭނަ ހިމަނައިގެން ވޯޓުލުން ބާއްވާތީ، ދެން އޭނަ އަށް ދޭންޖެހޭ
ޤާނޫނީ ގޮތުން ލިބެންޖެހޭ ކެމްޕޭން ކުރުމަށް ލިބެންޖެހޭ 31 ދުވަހާއި އެ ހުރިހާ މުއްދަތު ދޭންޖެހުނީ. ދެން 40 ވަނަ
މާއްދާގައި، އިންތިޚާބުތަކާ ބެހޭ ޢާއްމު ޤާނޫނުގައި 40 ވަނަ މާއްދާގައި (ޅ)، (ބ)ގައި މި ވާހަކަތައް ހުންނަނީ. އެ
މުއްދަތުތައް ހުންނަނީ. އޭނަ ހުށަހަޅަން 5 ދުވަސް. ސުޕްރީމް ކޯޓުން ގޮތެއް ކަ ނޑައަޅަން 1 ދުވަސް. ދެން
ޝަރުޠުތަކާއި ގުޅޭ ކަމެއްވީމަ އޮންނަނީ ވެސް އެގޮތަށް މުއްދަތު ކަ ނޑައެޅިފަ. އޭގެ މާނައަކީ އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް
އަސްލު އެ މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި ބަލައިގަނެ ހުށަހެޅި ނަމަ އޭނަ އަށް ވެސް އެ އިންސާފު ލިބިގެންދިޔައީސް
ކަންނޭނގެ. ދެން އަޅުގަ ނޑަކަށް ނޭނގެ ވީގޮތެއް. ތަންކޮޅެއް ފަހުން މީތި މިއިނީ. ދެން އެ ވާހަކަ ދަންނަވާލަން.
9

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ. އަޅުގަ ނޑު ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ރޮޒައިނާ ޢާދަމަށް ފުރުޞަތު އަރުވަން.
ތުލުސްދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ރޮޒައިނާ ޢާދަމް ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަ ނޑު ފުރަތަމަ ސުވާލަކަށް ތިވިދާޅުވި ކެންޑިޑޭޓަކީ ކޮން ޕާޓީއަކުން ކުރިމަތިލާފައި ހުރި ކެންޑިޑޭޓެއްތޯ
ސާފުކޮށްލަން ބޭނުންވޭ.
އިލެކްޝަންސް ކޮމިޝަނުގެ މެންބަރު ޢަލީ މުޙައްމަދު މަނިކު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އެއީ އަމިއްލަ ގޮތުން. އަމިއްލަ ގޮތުން. ދެން އަޅުގަ ނޑަކަށް ނޭނގެ ސިޔާސީ ފިކުރެއް. އަމިއްލަ ގޮތުން ކަން
އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް އެނގިފައި އޮތީ.
ތުލުސްދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ރޮޒައިނާ ޢާދަމް ވާހަކަދެއްކެވުން:
އޯކޭ. ދެން މިހާރު މި މައްސަލަ ދިމާވުމުގެ ކުރިން ތި ބޭފުޅުން އުއްތަމަ ފަ ނޑިޔާރާ ބައްދަލުކުރެއްވި ވާހަކަ
ތިވިދާޅުވީ. ވާހަކައަ ކީ ސޮއިތަކުގެ މައްސަލަ ދިމާވުމުގެ ކުރިން މިކަން ދިމާވާނެ ކަމަށް އެސްޓިމޭޓްކުރައްވާފަ. ދެން
މިހާރު މިއޮތީ މާދަމާ ނޫން އަނެއް ދުވަސް އިންތިޚާބު ބާއްވަން އޮތްއިރުގައި މި މައްސަލަ އައިސް ދިމާވެފަ.
އެހެންވީމަ، އޭގެ ފަހުން އެޕޮއިންޓްމެންޓަކަށް އެދިލެއްވިންތޯ؟ އެހެންނޫނީ އެ ބޭފުޅުންނާ މިހާރު މިކަން މިހެން
ދިމާވެއްޖެއޭ. ދެން ކުރިއަށްދާންވީ ކިހިނެއްތޯ. ފަހުން މިސާލަކަށް ތި ބޭފުޅުން ކުރިއަށް ވަޑައިގަންނަވާފަހުން ސަމީރު
ވެސް އެ ވިދާޅުވިހެން އަނެއްކާ ބަޔަކު އިންތިޚާބުގެ އެ ޞައްޙަކަމާއިމެދު ސުވާލު އުފައްދައިގެން އަލުން އިންތިޚާބު،
މުޅި އިންތިޚާބު ބާއްވަންޖެހި މިކަހަލަ ކަންތައްތަކެއް ހިނގައިފާނެ ކަމަށް އަޅުގަ ނޑުމެން ހަމަގައިމު ވެސް އެބަ
ލަފާކުރަން. އެހެންވީމާ، ތި ބޭފުޅުން އޭގެ ކުރިން މިއަށް އެ ބޭފުޅުން ފިޔަވަޅެއް އަޅުއްވާނަންތޯ. މި ގައިޑްލައިން
އަދިވެސް ހަމަ މިއޮތް ގޮތުގައި ބާއްވަ އިގެން ކުރިއަށް ގެންދަވަންތޯ ޤަޞްދުކުރައްވަނީ. އެއީ އެކަން
ސާފުކުރައްވައިފިންތޯއޭ؟ އެހެންނޫނީ ކުރައްވަން ޤަޞްދުކުރައްވަންތޯއޭ އިންތިޚާބުގެ ކުރީގައި އޭ.ޖީއާ ވެސް؟
އިލެކްޝަންސް ކޮމިޝަންގެ ރައީސް ފުއާދު ތަޢުފީޤު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ރޮޒައިނާ ޢާދަމް ކުރެއްވި ސުވާލުގެ ޖަވާބުގައި އަޅުގަ ނޑުމެން ކުރެވިފައިވާ މަސައްކަތް
ދަންނަވާލާނަން. އަޅުގަ ނޑުމެން މީގައި ހެޔޮ ނަތީޖާއެއް ނެރެވޭތޯ އެ ވިސްނުމުގައި އަޅުގަ ނޑުމެން މަސައްކަތް މި
10

ކުރަނީ. އެގޮތުން، އަޅުގަ ނޑުމެން އެޓަރނީ ޖެނެރަލް މި ސަރުކާރު އައިސްގެން އެޓަރނީ ޖެނެރަލްކަމާއި
އަލްއުސްތާޛު އަނިލް ހަވާލުވެވަޑައިގަތުމާއި ހަމަ ވަރަށް ކުރީކޮޅުގައި އަނިލްގެ ފައިންޕުޅު ދެކިފައި އަޅުގަ ނޑުމެން
ހުރިހާ މެންބަރުންނާއި ލީގަލް ސެކްޝަންގެ ޑިރެކްޓަރާ އެކީގައި މި ވާހަކަތައް ދަންނަވާފައިވަނީ. ދެން އަޅުގަ ނޑުމެން
އަނިލްގެ ފަރާތްޕުޅުން އަޅުގަ ނޑު އެދުނީ މިކަމުގައި ހެޔޮ ނަތީޖާއެއް ނުކުތުމުގެ ޗާންސް އޮތީ ދައުލަތުގެ އެޓަރނީ
ޖެނެރަލްފަދަ ބޭފުޅަކު މިކަމުގައި އުޅުއްވިއްޔާ ކަމުގައި އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް ފެންނާތީއޭ. ދެން ފަހުން އަޅުގަ ނޑު
ވަރަށް ބޮޑަށް ހަނދާންވާ ގޮތުގައި ފުރަތަމައިނުން ފޮނުއްވި ސިޓީ ވެސް އެ ހުރިހާ މައްސަލަތަކާއި އެކަމާ ގުޅިފައި
ހުރި ކަންތައްތަކުގެ ވާހަކަ ލިޔެފައި ފޮނުވި ސިޓީގެ ކޮޕީ އޮންނާނީ އުއްތަމަ ފަ ނޑިޔާރަށް ފޮނުވާފަ. އަދި ފަހުން
ވެސް ޚާއްޞަކޮށް 5 ވަނަ ގައި ޑްލައިންގެ 5 ވަނަ ގައިޑްލައިނާ އެއްގޮތަށް މިކަން ވުމަކީ އެކަށީގެންނުވާ ކަމެއް
ކަމާއި މިކަމުގައި ހުރި ދަތިތަކުގެ ވާހަކަ ލިޔެ ކުރިމަތީގައި މިކަން އޮތީމާ ޙައްލެއް ހޯއްދަވައިދެއްވުމަށް އެޓަރނީ
ޖެނެރަލް ފަރާތްޕުޅުން އެދިފައި ލިޔުނު ސިޓީގެ ކޮޕީ ވެސް އޮންނާނީ އުއްތަމަ ފަ ނޑިޔާރަށް އެޑްރެސްކޮށްފައި
ފޮނުވާފަ. ދެން ސީދާ އަޅުގަ ނޑުމެން އުއްތަމަ ފަ ނޑިޔާރު އަރިހުގައި މި ވާހަކަ ދަންނަވާފައެއް ނުވޭ. އެއީ ޚުދު
އަޅުގަ ނޑުމެންގެ ލީގަލް ފަރމްގެ ލޯޔަރ ސިރާޖް، އެންމެފަހުން މި ގއ.ގެ ކެންޑިޑެންސީގެ މައްސަލައިގައި
ވަޑައިގެން ދުވަހު ވެސް އަނެއް ބައެއް ފަ ނޑިޔާރުން، އަދި ޚާއްޞަ ގޮތެއްގައި އަލް އުސްތާޛް ޢަބްދުاله ސަޢީދު
ދައްކަވާފައިވާ ވާހަކަތައް އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް ކިޔައިދެއްވުމުން އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް ހަމަ ވަރަށް ރަނގަޅަށް ދޭހަވެގެންދޭ
އަޅުގަ ނޑުމެން ހުށަހަޅައިގެން މިފަދަ ކަމެއް ސުޕްރީމް ކޯޓުން ނިންމަވާފައިވާ ނިންމެވުމަކަށް ބަދަލެއް ނާންނާނެކަން
ހަމަ އަލި ފެންނަ ފަދައިން އެނގޭތީވެ ސީދާ އަޅުގަ ނޑުމެން އެ މަގަކަށް މަސައްކަތެއް ނުކުރަން. އެހެންނަމަވެސް،
އަޅުގަ ނޑުމެން ވަރަށް މަސައްކަތް ކުރިން. އަނެއްކާ ހަމަ މިދިޔަ ދެތިން ދުވަހުގެ ތެރޭގައި ވެސް އެޓަރނީ
ޖެނެރަލްގެ ފޯނުން ވެސް އަޅުގަ ނޑު ދެންނެވިން މިކަމުގައި މިހާރު މި އިޝޫ ދިމާވެގެން އުޅޭ ވާހަކަ ވެސް
އެހެންވީމަ.
ތުލުސްދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ރޮޒައިނާ ޢާދަމް ވާހަކަދެއްކެވުން:
ދެން ކޮބައިތޯ އުއްތަމަ ފަ ނޑިޔާރު ތިކަމާ ބެހޭ ގޮތުން ތި ބޭފުޅުން ތިވަރަށް ޑިސްކަސްކުރެއްވީމަ ވިދާޅުވި އެއްޗަކީ
އަޅުގަ ނޑުމެން އެނގެން ބޭނުންވޭ. އަޅުގަ ނޑުގެ ފަހު ސުވާލެއްގެ ގޮތަށް މިހާރު އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް އިވެމުންދާ
އަޑެއް ތިބޭފުޅުން ނޭޝަނަލް ރެޖިސްޓްރޭޝަންގެ ރަޖިސްޓަރ ކުރެވިފައި މިހިރަ ނަން ލިސްޓަށް ބޭސްކޮށްގެން ދެއްތޯ
ވޯޓާސް ރެޖިސްޓްރީ ހައްދަވާފައި ތި އޮތީ. ދެން އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް އިނވޭ ވާހަކައެ އް މިހާރު ތިބޭފުޅުން ފޮޓޯތަކަށް
ރިކުއެސްޓް ކުރެއްވި ވާހަކަ. އެހެންވީމާ، އެ ފޮޓޯތަކަށް ރިކުއެސްޓް ކުރެއްވީމަ ނެޝަނަލް ރެޖިސްޓްރޭޝަންގައި ހުރި
ހުރިހާ ބޭފުޅުންގެ ފޮޓޯތައް ތިބޭފުޅުންނަށް މިހާރު ލިބިވަޑައިގެންފިތޯ؟ އެއަށް ކިހިނެއްތޯ ވެފައި އޮތީ. އެހެންވިމާ، އެ
11

ސުވާލާއި އޭ.ޖީ ވިދާޅުވި އެއްޗެއް އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް ސާފުކޮށްލަދެއްވަންވީ. ދެން އަޅުގަ ނޑު ޕަރސަނަލީ ދެކޭ
ގޮތުގައި ލިޔެކިޔުމުން ތިބޭފުޅުން ސްޕްރީމް ކޯޓަށް މި މައްސަލަ މިހެން ނުކުމެއްޖެކަން ދެން ކުރިއަށް އޮތް ތަނުގައި
މިހެން ވެދާނެކަން މި އިންތިޚާބު އަލުން އެއް ކޮށް ބާއްވަން ޖެހިދާނެކަމަށް އިލެކްޝަންސް ކޮމިޝަނަށް ފެންނަ ވާހަކަ
ވިދާޅުވެފައި ތިބޭފުޅުން މިހާރުއްސުރެން ސިޓީއެއް އެބޭފުޅުންނަށް ރެސްޕޮންޑް ކުރެއްވި ކަމުގައި ވިޔަސް ނުކުރެއްވި
ކަމުގައި ވިޔަސް ފޮނުއްވާފައި ބޭއްވުން އަޅުގަ ނޑަށް ހީވަނީ މުހިއްމު ކަމެއްހެން. އެއީ އަޅުގަ ނޑުގެ ޕަރސަނަލް
އޮޕީނިއަނެއް.
އިލެކްޝަންސް ކޮމިޝަންގެ ރައީސް ފުއާދު ތައުފީޤު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އެޓަރނީ ޖެނެރަލް ވިދާޅުވެފައިވަނީ އެޓަރނީ ޖެނެރަލް މި މަސައްކަތްޕުޅު
ކޮށްދެއްވާނެ ކަމުގައި. ހުރިހާ ގައިޑްލައިންތަކަ ކާ ބެހޭގޮތުން ވެސް ވަކިވަކިން މަޝްވަރާ ކުރައްވާނެ ކަމަށާއި އަދި
ޚާއްޞަކޮށް މިގޮތަށް ދަތި މައްސަލަތައް ހުރި ގައިޑްލައިންތަކާ ބެހޭގޮތުން ކޮންމެވެސް ހައްލެއް ހޯއްދަވައިދެއްވަން
މަސައްކަތްޕުޅު ކޮށްދެއްވާނެ ކަމަށް. އެހެންނަމަވެސް އަދި މިހާތަނަށް ވަކި ގޮތެއް ނިމިފައި ނުވާ ވާހަކަ ވިދާޅުވި.
ދެން ފޮޓޯތަކާ ބެހޭގޮތުން ފުރަތަމައިނުން އަޅުގަ ނޑުމެން ކުރި މަސައްކަތުން ދެލައްކަ ސާޅީސްހާސް ދުއިސައްތަ ވިހި
މީހުން މި ވޯޓު ލާން ހަމަޖެހިފައި ވަނީ. އޭގެ ތެރެއިން ފަސްހާސް ފޮޓޯއެއް އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް ނުލިބި ވަނީ.
ފަސްހާސް ހަތަރުސަތޭކަ ކޮންމެވެސް އަދަދެއްގެ ފޮޓޯ ނުލިބި ވަނީ. ދެން އެހެންނަމަވެސް ފަހުން ކުރެވުނު
މަސައްކަތުން އަނެއްކާ ވެސް އޭގެ ތެރެއިން އިތުރު ފޮޓޯތަކެއް ލިބި މިހާރު އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް ނުލިބިވަނީ އެއްހާސް
އެއްސަތޭކަ ހަތްދިހަ ހަ ފޮޓޯ. އެނޫން އެހެން ހުރިހާ ފޮޓޯތައް އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް ލިބިއްޖެ. އަދި އަޅުގަ ނޑުމެން
ޕްރިންޓްކޮށްފައި ފޮނުވަމުންގެންދާ ލިސްޓްތަކުގައި ވެސް ހަމަ ފޮޓޯއާ އެކީގައި ނަންތައް ލިސްޓް ތައްޔާރު ކޮށްފައި
މިވަނީ.
ތުލުސްދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ރޮޒައިނާ ޢާދަމް ވާހަކަދެއްކެވުން:
އެއީ ފޮޓޯތަކަކީ ފަހުން ތި ލިބުނު ފޮޓޯތަކަކީ އެއީ ރިޕީޓް ނުވާކަން ތިބޭފުޅުން ޔަޤީންތޯ؟ ދެން އެއީ ދިވެހިންތޯ
ޔަޤީންތޯ އަޅުގަ ނޑު އަހާލަން ބޭނުންވަނީ.
އިލެކްޝަންސް ކޮމިޝަންގެ ރައީސް ފުއާދު ތައުފީޤު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އެހެން އަދި ފޮޓޯތައް ފެނިފައެއް ޔަޤީންކޮށް ދަންނަވާކަށް ނޭނގޭ އިނގޭތޯ. ދެން އިންތިޚާބު ބޭއްވެމުންދާއިރު
ކަންނޭނގެ ބޮޑަށް ތަފާތު މީހެއް ފެނިއްޖެއްޔާ ފެންނާނީ. އެހެން މި ދަންނަވަނީ މި ސަރަޙައްދުގެ ބައެއް މީސްމީހުން
12

ހަމަ ފޮޓޯއިން ވަރަށް ދަތިވާނެ. މިދެންނެވީ އެއީ ދިވެއްސެއްކަން އިންޑިއާ މީހެއްކަން ސިލޯނު މީހެއްކަން.
އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް ރިޕީޓެޑް ފޮޓޯއެއް އަދި ނެތް ފާހަގަކުރެވިއެއް. އެހެންނަމަވެސް މިދެންނެވީ އެކަކުގެ ފޮޓޯ
ދެތަނެއްގައި ނެތެކޭ ވެސް ހަމަ ކަ ނޑައެޅިގެން ދަންނަވާކަށް ނޭނގޭ. ފަހަރެއްގައި ދެ ދުވަސްވަރެއްގައި ނަގާފައި
ހުރި ދެ ފޮޓޯ ކަމުގައި ވިޔަ ސް ހަމަ އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް އެހެން އަޅައި ނުގެންފާނެ. ދެން އަނެއްކާ އެހާ ބައިވަރު
ލިސްޓްތައް ބަލަމުން ގެންދާއިރު އަދި އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް ޗެކް ކުރެވިފައެއް ނުވޭ.
އިލެކްޝަންސް ކޮމިޝަނުގެ މެންބަރު ޢަލީ މުޙައްމަދު މަނިކު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ރޮޒައިނާ ކުރެއްވި ސުވާލާ ގުޅޭގޮތުން އަޅުގަ ނޑުމެން އެޓަރނީ ޖެނެރަލަށް ސިޓީއެއް
ފޮނުވުމުގެ އިތުރަށް ހަމަ ރިޕޯޓެއްގެ ގޮތަށް މި ގައިޑްލައިންގެ ކޮންމެ ޕޮއިންޓަކަށް ވަކިން އެ ޕޮއިންޓެއްގެ ސަބަބުން
އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް ޢަމަލީ ގޮތުން އެ ތަންފީޛު ކުރުމަށް ދިމާވާ ދަތިތަކާއި އަދި އޭގެ ޤާނޫނީ ގޮތުން ހުރި ފުށުއެރުން
ހުރި މިންވަރު އަޅުގަ ނޑުމެން އިންތިޚާބުތަކާ ބެހޭ ޢާއްމު ޤާނޫނަށް. އަދި އޭގެ ނަތީޖާ އެގޮތަށް ހަމަ ވަކިން ލިޔެފައި
ރިޕޯޓެއްގެ ގޮތަށް ކަވަރިންގ ލެޓާއަކާއި އެއްކޮށް ފޮނުވިން ފުރަތަމަ. ދެން އޭގެ ފަހުންވެސް ފޮނުވިން. ދެން އޭގެ
ފަހުން ވެސް ފޮނުވިން. ދެން ރިޔާސީ އިންތިޚާބު ތެރޭގައި އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް ކުރެވުނު ތަޖުރިބާއަކީ އަޅުގަ ނޑުމެން
ފޮނުވާ ހަމަ ރިޔާސީ އިންތިޚާބުގައި ވެސް އަޅުގަ ނޑުމެން އެބަހުރި ސްޕްރީމް ކޯޓަށް ދަންނަވާފައި އުއްތަމަ
ފަ ނޑިޔާރަށް ބައެއް ކަންތައްތައް އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް ދަތިވެގެން މިހާރު މިސާލަކަށް 09 ދުވަހުގެ ރޭ ހުއްޓުވާލި
މައްސަލަ އާއި އޭގެފަހުން އެކަހަލަ ޔަޤީންކަމެއް އެއްވެސް ކަހަލަ އެބައޮތްތޯ. އަޅުގަ ނޑު އަތުގައި މިހާރު ވެސް
އެބައޮތް އޭގެ ބައެއް ސިޓީތަކާއި އަމުރުތަކާއި އެއްޗެހި. އަޅުގަ ނޑުމެން ފޮނުވާ ސިޓީއަކަށް ހަމަ އެންމެ ފަހުން
ސިޓީގަ އި ވެސް މިއޮންނަނީ ހަމަ 4103 ވަނަ އަހަރު ދިވެހިރާއްޖޭގައި ބާއްވަންޖެހޭ ރިޔާސީ އިންތިޚާބާ ގުޅިގެން
ޢަމަލުކުރަންޖެހޭ ސްޕްރީމް ކޯޓުގެ 24 ނަންބަރު ޤަޟިއްޔާގައި ކަ ނޑައަޅާފައިވާ ވާހަކަ ދަންނަވަމޭ. އެހެންވީމާ، އޭގެ
މާނައަކީ އަޅުގަ ނޑުމެން ހަމަ އެއާއެއްގޮތަށް ޢަމަލުކުރާށޭ މިއޮންނީ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަ ނޑުމެންނަކަށް އެހާ
ފަސޭހައެއްނޫން ސްޕްރީމް ކޯޓުން އަދި ދެން މަޝްވަރާކޮށްގެން ވެސް އަދި އެހެންގޮތަކަށް ވެސް އަޅުގަ ނޑުމެން
ސީދާ އުއްތަމަ ފަ ނޑިޔާރާ ބައްދަލުކުރިން ރިޔާސީ އިންތިޚާބު ތެރޭގައި ވެސް. އެ ބައްދަލުވުމުގަ އި ވެސް އުއްތަމަ
ފަ ނޑިޔާރު ވިދާޅުވި ހަމަ ސީދާ ގައިޑްލައިނާ އެއްގޮތަށް ޢަމަލުކުރާށޭ. ދެން އެހެންވީމާ، އަޅުގަ ނޑުމެންނަކަށް
ޤަބޫލުކުރެވިފައި އޮތީ އަޅުގަ ނޑުމެން އެދިގެން އެހާ ފަސޭހައެއް ނޫންކަން. ދެން ދެން އެނގިވަޑައިގަންނަވާނެ
ގައިޑްލައިންގެ ވާހަކަ މިއަންނަނީ ހަމަ މުޅި މީޑިޔާގަ އި ވެސް އަބަދު ވެސް މި ވާހަކަ ދައްކަވަމުން މި އަންނަނީ.
ރިޔާސީ އިންތިޚާބާއި މި ލޯކަލް ކައުންސިލް އިންތިޚާބާއި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ އިންތިޚާބުގައި މި ގައިޑްލަ އިންގައި
މިހިރަ ގޮތަށް ޢަމަލުކުރަން ވެއްޖެއްޔާ މިއީ ހަމަ ވަރަށް ބޮޑު ކަމަކަށްވާނެ. މިސާލަކަށް ވަރަށް ކުޑަކޮށް
13

އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް މިފަހަރު ތަނެއް މި ލިބުނީ ވެސް. ވަރަށް ކުޑަކުޑަ ތަންކޮޅެއް މި ލިބުނީ. އެއީ މި ހުރިހާ
ކެންޑިޑޭޓުންގެ ލިސްޓްގައި ސޮއި ކުރުވަން. އެއީ ގާތްގަ ނޑަކަށް ކުޑަތަންކޮޅެކޭ މިދެންނެވީ ދޮށިމޭނާ މާލަން މި
ލިބުނީ. އެ 3 ދުވަހުގެ މަސައްކަތަށް ވެސް ދެލައްކަ އެތައް ހާސް ރުފިޔާއެއް، އަޅުގަ ނޑުމެން އެ ސިޓީ ވެސް ހަމަ
އޮންނާނެ ސްޕްރީމް ކޯޓަށް ވެސް އެ ދަތިތަކާ އެއްކޮށް ތިބޭފުޅުންނަށް ވެސް އެޑްރެސްކޮށްފައި އޮންނާނެ.
އަޅުގަ ނޑުމެން ގާތްގަ ނޑަކަށް ގަލޮޅު ބޯޅަދަ ނޑު ނުވަތަ މަޖީދީމަގުހާ ތަން ބޭނުންވޭ މި ހުރިހާ މީހުން ގެނެސްގެން
ކުރުވަން. އެހެންވީމާ، ޕްރެކްޓިކަލް ކަމެއް ނޫންކަން ހަމަ އަޅުގަ ނޑަށް ހީވަނީ ހުރިހާ ބޭފުޅުންނަށް ވެސް
އެނގިވަޑައިގަންނަވާނެ. އަދި ވަގުތުގެ ގޮތުންވެސް ވަރަށް ވަރަށް އުނދަގޫކަމެއް މިއީ. ބައެއް ކެންޑިޑޭޓުން ވިދާޅުވޭ
ތިމަންނަމެން ބޭނުންފުޅެއް ނޫ ނޭ. ތިމަންނަމެން ކީއްކުރަންތޯއޭ ދާންވީ. ތިމަންނަމެން ވަރަށް ފަސޭހަކޮށޭ ލޯކަލް
ލެވެލްގަ އޭ ތިމަންނަމެންނަށް މިއޮތީ ކެންޑިޑެންސީ ޤަބޫލުކުރުން. މިސާލަކަށް އެޕްލިކޭޝަން ފޯމް ބަލައިގަތުން ރަށު
ލެވެލްގަ. އެހެންނަމަވެސް ތި ލިސްޓެއްގައި ސޮއިކުރަން ދެން ތިމަންނަމެން ދަތުރު ހަދައިގެން ނުވަތަ މީހަކު
ފޮނުވައިގެން... މީގެ ގިނައިން ސޮއި ނުކޮށް ތިބީ ވެސް ހަމަ އަމިއްލަ ގޮތުން ބައިވެރިވެ ވަޑައިގެންނެވި
ކެންޑިޑޭޓުން. އެހެންވީމާ، އަޅުގަ ނޑަށް މި ޤަބޫލުކުރެވެނީ ކެންޑިޑޭޓުންގެ އެހާ ބޮޑު އިންޓްރެސްޓެއް ނެތޭ މީގެ
ސޮއިކޮށް މިކަންތައްތައް. އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް އެބޭފުޅުން އިތުބާރުކުރާކަން އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް ޤަބޫލުކުރެވިފައި މިއޮތީ.
މާފަންނު އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިމްތިޔާޒު ފަހުމީ ފާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ މުޤައްރިރު. އަދި އިލެކްޝަންސް ކޮމިޝަންގެ ރައީސާއި ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ކޮމިޓީއަށް
ވަޑައިގެންނެވީތީ ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރު ދަންނަވަން އަބަދު ވެސް އެބޭފުޅުން ޢަމަލުކުރައްވާ ގޮތުގެ މަތިން.
އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް އެބަ އިނގޭ އިލެކްޝަންސް ކޮމިޝަނުން އިޢުލާން ކުރައްވާފައިވާކަން މިހާރު ވެސް ހޮނިހިރު
ދުވަހު އިންތިޚާބު އޮންނާނެކަން. އެހެންނަމަވެސް ތިބޭފުޅުން ހަމަ މި މައުޟޫޢުގައި މި ދަންނަވާލަން ޖެހުނީ
އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް މާޒީގައި މިދިޔަ ރިޔާސީ އިންތިޚާބުގައި ވެސް ތިބޭފުޅުން އެތަކެއް ފަހަރުގައި އިލެކްޝަންސް
އޮންނާނެ ކަމަށް ވިދާޅުވެފައި ވާއިރުގައި އިންތިޚާބު ނުބޭއްވި ގޮސްފައިވާތީވެ މިކަމުގެ ކަންބޮޑުވުން އަޅުގަ ނޑުމެން
އޮންނާތީވެ އަޅުގަ ނޑުމެން އެބަ ބޭނުންވޭ ރައްޔިތުންނަށް ޔަޤީންކަން ލިބެން އިންތިޚާބު އޮންނާނެތޯ ނޯންނާނެތޯ.
އެހެން ރަނގަޅަށް ޑިމޮކްރެސީ ހިނގާ ޤައުމުތަކުގައި ޤާނޫނެއްގައި ކަ ނޑައެޅިފައިވާ ތާރީޚެއް އޮތިއްޔާ އަދި
އިލެކްޝަންސް ކޮމިޝަނަކުން އިންތިޚާބު އޮންނާނެ ކަމަށް ބުނީމާ ރައްޔިތުންނަށް ޔަޤީންކަން އެހާހިސާބުން ލިބުނީ.
ސަތޭކަ އިން ސަތޭކަ އިން ޔަޤީންކަން އެ ލިބުނީ އިންތިޚާބު އޮންނާނެ ކަން. ދެން އިތުރު ސުވާލެއް ނުއުފެދޭ.
އެހެންނަމަވެސް އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް ހޮނިހިރު ދުވަހު އޮންނަ އިންތިޚާބަކަށް ވެސް މިއުޅޭނީ އިންތިޚާބު އޮންނާނެތޯ
ނޯންނާނެތޯ މިހެން ސުވާލުކޮށްލަ ކޮށްލާ. އެހެންވީމާ، ތިބޭފުޅުންނަށް އަޅުގަ ނޑު ޤަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި ވަރަށްބޮޑު
14

މުސީބާތެއް ޙަޤީޤަތުގައި ޖެހިފައި މިވަނީ. ޑިމޮކްރަސީއެއްގައި އެންމެ އަސާސެއް ކަމުގައިވާ ވޯޓުލުމުގެ ކަންތައްތައް
ބަލަހައްޓާ ބަލަދުވެރި ކޮމިޝަނާއި މި ރާއްޖޭގެ ޑިމޮކްރެޓިކް ޕްރޮސެސް އަށް އޮތް އެންމެބޮޑު ހުރަސްކަމަށް މުޅި
ދުނިޔެ އެކަން ފާޅުކޮށްފައިވާ އިންސްޓިޓިއުޝަން އަދި އެ އިންސްޓިޓިއުޝަނަކީ ބައެއް ބަރަހަނާ ފަ ނޑިޔާރުންގެ
މައްޗަށް އެކުލެވޭ ތަނެއްކަމަށް މުޅި މީޑިޔާގައި ފެތުރިފައި އަދި ބްލެކްމެއިލް ކުރެވިފައިވާ ކަމުގައި ތަޙްޤީޤުތައް
ހިނގަމުންދާ އިންސްޓިޓިއުޝަނަކާއި ތިބޭފުޅުންނާ މިވަނީ އެއްގޮތް ކުރަންޖެހިފަ. އެހެންވެގެން މިދެންނެވި މި
މުސީބާތް ތިބޭފުޅުން ކުރިމަތީގައި އޮންނާތީ އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް މި ސުވާލު އުފެދެނީ. ރައްޔިތުން ސުވާލު އުފައްދަނީ.
އެހެންވެގެން އަޅުގަ ނޑުމެން އިތުރަށް ޔަޤީންކަން ހޯދަން މި ބޭނުންވަނީ. އެއް ސުވާލެއް ގޮތުގައި ދަންނަވާލަން
ބޭނުންވަނީ ތިބޭފުޅުންނަށް ސަތޭކައިން ސަތޭކައިން ޔަޤީންކަން އެބައޮތްތޯ ހޮނިހިރު ދުވަހު އިންތިޚާބު ބަރާބަރަށް
ބޭއްވިގެންދާނެކަމާއި މެދުގައި.
އިލެކްޝަންސް ކޮމިޝަންގެ ރައީސް ފުއާދު ތައުފީޤު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިމްތިޔާޒު ތި ވިދާޅުވި ވާހަކަފުޅަކީ ހަމަ ވަރަށް ތެދު ވާހަކަފުޅެއްކަން ފުރަތަމައިނުން
އަޅުގަ ނޑު ޤަބޫލުކުރަން. އަދި އެފަދަ ތަޖުރިބާތަކެއް އަޅުގަ ނޑުމެން ރިޔާސީ އިންތިޚާބުގަ އި މިވަނީ ތަޖުރިބާކޮށްފަ.
ދެން އަޅުގަ ނޑުމެން އޭރު ވެސް މިހާރު ވެސް މި މަސައްކަތް ކުރަމުން މިގެންދަނީ ޤާނޫނުއަސާސީ އާއި އަދި
އިންތިޚާބުތަކާ ބެހޭ ޢާއްމު ޤާނޫނާއި އަދި އެކަމަކަށް އޭރު ރިޔާސީ އިންތިޚާބާ ބެހޭ ޤާނޫނު މިހާރު ލޯކަލް
ކައުންސިލްތަކުގެ އިންތިޚާބާ ބެހޭ ޤާނޫނުތަކުގައި ވާގޮތުގެ މަތިން މަސައްކަތް ކުރުމަށް. އަދި އެއާއެކީގައި ވީވަރަކުން
ސްޕްރީމް ކޯޓުން އެ ދެއްވާފައިވާ ގައިޑްލައިންތައް ވެސް ހަމަ ފޮލޯކޮށްގެން މަސައްކަތް ކުރެވޭތޯ. އެހެންނަމަވެސް
އޭގައި އެހެރަ ބައެއް ގައިޑްލައިންސްތައް އެއީ ކަ ނޑައެޅިގެން އޭގައި އެބަހުރި ބައެއް ގައިޑްލައިސްތައް ހަމަ
އެއްގޮތަކަށް ވެސް އެވަގުތުގެ ރިޔާސީ އިންތިޚާބަށް އެކަނި އިޝާރާތްކުރެވިފައި އެޑްރެސްކުރެވިފައި ހުރީ. މިސާލަކަށް
މި އިންތިޚާބު ބާޠިލް، ފުރަތަ މަ ބުރުގެ ނަތީޖާ އިންތިޚާބު ބާޠިލު ކުރެއްވުމަށްފަހުގައި އެ އިންތިޚާބު ދެން ބާއްވަން
ޖެހޭނީ މިވެނި ދުވަހެއްގައޭ ވިދާޅުވެފައި އޮތް ގައިޑްލައިނެއް ވެސް އޮތް. ހަމަ ގައިމު ވެސް އެ ގައިޑްލައިނަކީ
އެހިސާބުން ބާޠިލްވާނެ އެއްޗެއްގެ ގޮތުގައި ނޫނީ މި ދެންނެވި އެހިސާބުން ތަންފީޛު ވެގެން ގޮސް ނިމެންވާނެ
އެއްޗެއްގެ ގޮތުގައި ހަމަ ގައިމު ވެސް އެ ކިޔާ މީހަކަށް ވެއްޖިއްޔާ މަފްޙޫމްވާނެ. އެހެންނަމަވެސް އޭގެ ފަހުން
ފޮނުވާފައި ސްޕްރީމް ކޯޓުން ލިޔުއްވާފައިވަނީ އެ ސްޕްރީމް ކޯޓުން އަންގަވާފައިވާ ހުރިހާ ގައިޑްލައިންތަކެއް ހަމަ
އަޅުގަ ނޑުމެން ފޮލޯކުރަން ޖެހޭނެ ކަމަށް. އޭގެ ތެރޭގައި މި ދަންނަވާހެން ސީދާ ރިޔާސީ އިންތިޚާބަށް އެކަނި
އިޝާރާތް ކުރެވިފައިވާ ގައިޑްލައިންތައް ވެސް ހިމެނިފައިވޭ. ދެން އަޅުގަ ނޑުމެން އިރާދަކުރެއްވިއްޔާ މި މަސައްކަތް
ކުރަނީ ވަރަށް ބޮޑަށް ވެސް އިންތިޚާބު ބޭއްވުމަށް ޓަކައި ވަރަށް ގިނަ ރައްޔިތުންގެ އުއް މީދެއް އެއީ. އަދި އެހެންމެ
15

ދެހާސް ހަތަރު ސަތޭކަ ފަސްދޮޅަސް ތިން ކެންޑިޑޭޓުން ކުރިމަތިލައްވައިގެން އެތައް ބުރަ މަސައްކަތްތަކެއް ކުރައްވާ
ކެމްޕެއިން ކުރައްވައިގެން އިންތިޒާރު ކުރައްވަމުން އައި ދުވަހެއް ހޮނިހިރު ދުވަހަކީ، 01 ޖަނަވަރީ އަކީ. މިހިސާބުން
އަޅުގަ ނޑުމެން މި މަސައްކަތް ހުއްޓާލައިފިއްޔާ ދައުލަތަށް ލިބޭ ގެއްލުން ގާތްގަ ނޑަކަށް ތިރީސް މިލިއަން ރުފިޔާގެ
ގެއްލުމުގެ އިތުރަށް މިއިން ކޮންމެ ކެންޑިޑޭޓަކަށް މި ގެއްލިގެންދަނީ ވެސް ކިތައް ލައްކަ ރުފިޔާ ކަމެއް ނޫނީ ކިތައް
މިލިއަން ރުފިޔާ ކަމެއް ހަމަ ދަންނަވާކަށް އަޅުގަ ނޑުމެންނަކަށް ނޭނގޭ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ދަންނަވާނީ
އަޅުގަ ނޑުމެން މި މަޤާމުގައި ތިބިއްޔާ އަޅުގަ ނޑުމެންގެ ވާޖިބެއް މި އިންތިޚާބު ބޭއްވޭތޯ ކުރެވެން އޮތް ހުރިހާ
މަސައްކަތެއް ކުރުން. އެހެންވީމާ، އަޅުގަ ނޑު ދަންނަވާނީ އިންތިޚާބު ބޭއްވޭނޭ. އަދި މީގެ ކުރިން އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް
ނުލިބޭ އިތުރު ޔަޤީންކަމެއް ލިބިފައި މިވަނީ ޕޮލިސް ސަރވިސަސްގެ ފަރާތުން. ޕޮލިސް ސަރވިސަސްގެ ފަރާތުން
ޔަޤީންކަން ދެއްވާފައި އެވަނީ މިފަހަރު އިންތިޚާބުގައި އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް އެހީތެރިކަން ދެއްވާނެ ކަމާއި އެއްބާރުލުން
ދެއްވާނެ ކަމާއި އަދި އިންތިޚާބު ހުއްޓުވާލުމުގެ އެއްވެސް މަސައްކަތެއް ނުކުރައްވާނެ ކަމަށް. އެހެންވީމާ،
އަޅުގަ ނޑަށް އެނގޭ ސްޕްރީމް ކޯޓުގެ އަދި ނިންމުން މާ ތަފާތުކޮށް އަޅުގަ ނޑުމެން މިކަން ކުރެވެން އޮތް ގޮތަކަށް
މިކަން ކުރިއަސް ވެސް އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް އިންތިޚާބު ބޭއްވޭނެކަން އިރާދަކުރެއްވިއްޔާ.
މާފަންނު އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިމްތިޔާޒު ފަހުމީ ފާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! އަޅުގަ ނޑު ދެ ވަނަ ސުވާލެއްގެ ގޮތު ގައި މިދިޔަ ރިޔާސީ އިންތިޚާބާ ގުޅިގެން ސްޕްރީމް ކޯޓުން ވެއްޖެ ހަމަ
ދިރި ދުނިޔޭގައި ތިބި ބަޔަކު މަރާލާފައި އިނގޭތޯ. ބައެ އް އަންހެނުން ހުވަފަތް ކޮށްފަ. އޭގެ ފަހުން އެ އަނބިން
ކޯޓަށް ވެސް ގޮސްފައި އެބަވޭ ތިމަންނާގެ ފިރިމީހާ މަރުނުވެއޭ ދިރި ދިނިޔޭގައި އެބަހުއް ޓޭ. ހެޔޮނުވާނޭ އެ ޙުކުމް
ތަންފީޛު ނުކުރާށޭ ބުނަން އިނގޭތޯ. އެހެންވީމާ، ތިބޭފުޅުން މި އިންތިޚާބާ ހިސާބަށް އައިއިރުގައި ތިބޭފުޅުން
ޔަޤީންކަން ދެއްވައިފިންތޯ އެ މަރުވި ކަމަށް ބުނާ ދޮގޮ ހެދި ސްޕްރީމް ކޯޓުން މަރާލި ކަމަށް ސްޕްރީމް ކޯޓުން ދޮގު
ހެދި އެބޭބޭފުޅުން ދިރި ދުނިޔޭގައި ތިބިކަން ކަށަވަރުކޮށްދީފައި އަނެއްކާ ވޯޓު ލެވޭނެ ގޮތްތައް ކަށަވަރު ކޮށްދެއްވާފައި
ވާނެތޯ.
އިލެކްޝަންސް ކޮމިޝަންގެ ރައީސް ފުއާދު ތައުފީޤު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ. އެގޮތަށް އެހުށަހެޅި ފަރާތްތަކުން އެ ހުށަހެޅި ލިޔުންތަކާއި އަދި އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެ މަތިން އަޅުގަ ނޑުމެން
ޑިޕާރޓްމަންޓް އޮފް ނެޝަނަލް ރެޖިސްޓްރޭޝަނަށް އެ މައްސަލަތައް ހުށަހަޅައިގެން ޑިޕާރޓްމަންޓް އޮފް ނެޝަނަލް
ރެޖިސްޓްރޭޝަންގައި ހުރި ރެކޯޑްތައް ރަނގަޅު ކުރުވައިގެން އަދި މިހާރު އެމީހުންނަށް ވޯޓު ލެވޭނެ ގޮތަށް އެއީ
ދިރިތިބި ބައެއްގެ ގޮތުގައި ޑިޕާ ރޓްމަންޓް އޮފް ނެޝަނަލް ރެ ޖިސްޓްރޭޝަނުން ވަނީ ނިންމަވާފަ. ދެން މިހާރު މިއޮތް
16

ރެޖިސްޓްރީއާ ދޭތެރޭގައި ކުރީގެ ރަޖިސްޓްރީތަކުގައި އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް ޔަޤީންކަން ލިބޭ ވަރަކަށް ނުލިބޭ. އެއީ
މިހާރު ހަމަ ތަބާވާން މިޖެހެނީ ޑިޕާރޓްމަންޓް އޮފް ނެޝަނަލް ރެޖިސްޓްރޭޝަނުން ފޮނުއްވާ ލިސްޓެއް. ކުރީގައި
އަޅުގަ ނޑުމެން ރަށުގެ ލެވެލްގައި އެއީ މީގެ ގްރާސްރޫޓް ލެވެލަކީ. ރަށުގެ ކައުންސިލްތަކުން އަޅުގަ ނޑުމެން މި
ހުރިހާ އެއްޗެހި ވެރިފައި ކޮށް ގެން އަޅުގަ ނޑުމެން ޞަ އްޙަ ކުރަމުން ރަނގަޅު ކުރަމުން މިގެންދަނީ. އެހެންނަމަވެސް
އެގޮތަށް އަޅުގަ ނޑުމެން ކުރި ހުރިހާ މަސައްކަތަކީ ބެއްލެވީ ބާޠިލް ނުބައި މައްސަލައެއް ގޮތަށް. މިސާލަކަށް އޭރު އެ
މަރުވިކަމަށް ޑިޕާރޓްމަންޓް އޮފް ނޭޝަނަލް ރަޖިސްޓްރޭޝަ ންގައި ހުރި ހުރިހާ މީހުން ދިރިތިބީތީވެ، އެއީ ނުބައި
އިންފޮމޭޝަންގެ ގޮތުގައި އަސްލު ސްޕްރީމް ކޯޓުން ބައްލަވާފައި ވަނީ. އެހެންވީމާ، އަނެއްކާ ވެސް އެކަން
ތަކުރާރުވިޔަ ނުދިނުމަށް ޓަކައި އަޅުގަ ނޑުމެން މިގެންދަނީ އަދި އެހެން ގޮތަކަށް މިކަންތައްތައް ހަމަޖެހެންދެން
ޑިޕާރޓްމަންޓް އޮފް ނެޝަނަލް ރެޖިސްޓްރޭޝަންގެ ލިސްޓަށް ތަބާވެގެން. އަޅުގަ ނޑުމެންގެ މެންބަރު ފާރޫޤު އެއްޗެއް
ވިދާޅުވާން ބޭނުންވާތީ. ފުރުޞަތު ދެއްވުން އެދެން.
އިލެކްޝަންސް ކޮމިޝަނުގެ މެންބަރު އަޙުމަދު ފާރޫޤް ވާހަކަދެއްކެވުން:
ހަމަ އެއްޗެއް އެޑްކޮށްލަންވެގެން. އެއީ މިދިޔަ ރިޔާސީ އިންތިޚާބުގައި ބައެއް މީހުން މަރުވެފައި ކަމަށް ސްޕްރީމް
ކޯޓުން އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް ދެއްވި ފޮރެންސިކް ރިޕޯޓް. އެ ފޮރެންސިކް ރިޕޯޓްގައި މަރުވި މީހުންގެ ލިސްޓް ވޯޓް
ލާފައި ތިބި މަރުވި މީހުންގެ ލިސްޓް އޮތް ދީފަ. ދެން އެހެ ންވީމާ، އެމީހުން މަރުވެފައި ތިބޭތީވެ އެމީހުންގެ ތެރެއިން
ވަރަށް ގިނަ މީހުން ދިރިތިބިކަން އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް އެނގުނީމަ އެމީހުން ވޯޓާސް ލިސްޓުގައި ހިމެނުމަށް ޓަކައި
އަޅުގަ ނޑުމެން ހުއްދައަކަށް ސުޕްރީމް ކޯޓުގައި އެދުނިން. ތިބޭފުޅުންގެ ޙުކުމުގައި މިމީސްމީހުންނަކީ މަރުވެފައި ތިބޭ
މީހުން ކަމަށްވެފައި މިފަހަރު އަނެއްކާ އެމީހުން ހިމަނައިގެން އަޅުގަ ނޑުމެން ރިޔާސީ އިންތިޚާބު ކުރިއަށް
ގެންދާއިރުގައި މި ހިމެނުން އޯކޭތޯ ޙުއްދަޔަކަށް އަޅުގަ ނޑުމެން އެދުނީ. އެދުނީމަ ޖަވާބުގައި ދެއްވީ ސުޕްރީމް ކޯޓުން
ޖަވާބެއް ދެއްވީ، އެ ޖަވާބުގައި ވިދާޅުވެފައި އޮތީ ތިމަންނާމެން އެއްވެސް މީހަކު މަރުވި ކަމަކަށް ކަ ނޑައެއް ނާޅަމޭ.
ފޮރެންސިކް ރިޕޯޓެއްގެ މައްޗަށް ބަލައިގެންނޭ ތިމަންނާމެން ޙުކުމްކުރީ. ދެން އެ ވިދާޅުވި އެއްޗެއްގެ މާނަޔަކީ
އަޅުގަ ނޑަށް ހީވަނީ ތިމަންނާމެން އެ ޙުކުމް ބޭސްކޮށްފައި އެ އޮތީ ފޮރެންސިކް ރިޕޯޓޭ. ފޮރެންސިކް ރިޕޯޓޭ ތި
ގޯސްކޮށް ހަދާފައި އޮތީ އެއީ ކަންނޭނގެ އެ ވިދާޅުވި އެއްޗަކީ. ދެން ކޮންމެއަކަސް ވިދާޅުވި ތިމަންނާގެ ޙުކުމަކު
ނޯންނާނެއޭ އެއްވެސް މީހަކު މަރުވި ކަމަށް ކަ ނޑައަޅާފައެއް އެހެން ވިދާޅުވީ. ތިމަންނާމެން ޙުކުމްކޮށްފައި އޮތީ
ފޮރެންސިކް ރިޕޯޓެއްގެ މައްޗަށް ބަލައިގެންނޭ. ދެން އެހެންވީމަ، އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް އޭރުގައި ދިރިތިބިކަން އެނގުނު
ހުރިހާ އެންމެން އަޅުގަ ނޑުމެން ހިމަނާފައި ތިބީ. ދެން ހަމަ އެގޮތަށް ވުޖޫދުގައި ނެތް ކަމަށް މީހުންގެ ލިސްޓެއް
ވެސް އޮތް. ދެން ޙަޤީޤަތުގައި އެ ވެސް ހަމަ ވުޖޫދުގައި ތިބި މީހުން، ހަމަ ދުނިޔޭގައި އުޅޭ މީހުން. އެފަހަރު ވެފައި
17

އޮތްގޮތަކީ އަޅުގަ ނޑު ބަލާލިއިރު އޭގެ ތެރެއިން ގިނަ މީހުންނަކީ އަޅުގަ ނޑުމެން އަތުގައި އައިޑީ ކާޑު ނަންބަރާއި
ތަފާތު އައިޑީ ކާޑު ނަންބަރެއްގައި ޑީ.އެން.އާރުގައި އެމީހުން ރަޖިސްޓްރީވެފައި އޮންނަނީ. ތިބޭފުޅުންނަށް
އެނގިވަޑައިގެންފައި އޮވެވެސް ދާނެ ޑީ.އެން.އާރުން ގެންގުޅުއްވާ ޕްރެކްޓިސްއެއް ކުއްޖަކު ހަމަ އުފަންވާއިރަށް
އެމީހަކަށް އެސައިން އެބަ ކުރޭ އައިޑީ ކަޑު ނަންބަރެއް. ދެން ފަހުން އޭނައަށް އަނެއްކާ އައިޑީ ކާޑު ހަދާއިރުގައި
ބައެއް މަދުފަހަރު އެބަހުރި އެ އޮރިޖިނަލް ނަންބަރު ނޫން އެހެން ނަންބަރެއްގައި ވެސް އައިޑީ ކާޑު އިޝޫކުރެވިފަ.
އެހެންވީމަ، މާނައަކީ އަދި ދެ އައިޑީ ކާޑު ނެހެދުނު ކަމުގައި ވިޔަސް އައިޑީ ކާޑު ދެ ނަންބަރެއް އެމީހަކަށް
އެސައިންވެފައި އޮތުން އެބަ އޮވޭ. އެހެންވީމަ، އަޅުގަ ނޑުމެން އަތުގައި ވޯޓަރސް ލިސްޓުގައި އޮތް އައިޑީ ކާޑު
ނަންބަރު ނޫން ތަފާތު ނަންބަރެއްގައި އޭނައަށް އައިޑީ ކާޑު ހެދިފައި އޮތީ. އެކަމަކު، އެ ނަންބަރަކީ ވެސް ހަމަ
ޑީ.އެން.އާރުން އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް ލިބުނު ނަންބަރެއް، ދެ ނަންބަރަކީ ވެސް. ދެން އެކަމަކު، އެފަހަރުގެ ފޮރެންސިކް
ރިޕޯޓުގައި މި ކަ ނޑައެޅީ އެއީ ވުޖޫދުގައި ނެތް ބައެއް ކަމަށް. އެކަމަކު، މި ދެންނެވި ގޮތަށް އެހެން ނަންބަރެއްގައި
އެމީހުން އެބަ ތިބި. އެހެންވީމަ، އެފަހަރު ވެސް އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް އެނގޭ މީހުންނަށް އަޅުގަ ނޑުމެން އެކަން
ރަނގަޅުކޮށްފައި އެފަހަރު ވެސް ވޯޓު ދިނުމުގެ ޙައްޤު އެމީހުންނަށް ދިނިން. ތެންކް ޔޫ.
މާފަންނު އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިމްތިޔާޒް ފަހުމީ ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ކުރީފަހަރުގެ ރިޔާސީ އިންތިޚާބުގައި ކެންޑިޑޭޓަކަށް ޖެހިވަޑައިގަތް ޑަބަލް ކޮންފަރމޭޝަނެއް ހައްދަން
ބަލިކުރެވުނު ކެންޑިޑޭޓުން ބަލިކޮށްފި ކަމަށް ބުނެ. މިދެންނެވީ ރަނގަޅަށް ބޭއްވުނު އިންތިޚާބެއްގައި ހަމަ
އިލެކްޝަންސް ކޮމިޝަނުން ފެއާރ ފްރީކޮށް ބޭއްވުނު އިންތިޚާބެއްގައި ބާޠިލްކުރުމުގެ ސަބަބުން އަނެއްކާ
ޖެހިވަޑައިގަތް އެމް.ޑީ.ޕީގެ ރިޔާސީ ކެންޑިޑޭޓަށް މިސާލެއްގެ ގޮތުން ދެން ތިއްބެވި ދެ ކެންޑިޑޭޓުން ބަލިކޮށްފައި
ތިއޮތީ ބަލިކޮށްފައެއް ނޫންތޯއޭ އެހެން ދަންނަވަން ޑަބަލް ކޮންފަރމޭޝަން ހަދަން. މިފަހަރު ވެސް ޖެހިދާނެ ޙާލަތެއް
އައިސްދާނެތޯ މޮޅުވާ ކެންޑިޑޭޓަކު ޑަބަލް ކޮންފަރމޭޝަނެއް ހަދަން ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ޙުކުމާ.
އިލެކްޝަންސް ކޮމިޝަނުގެ ރައީސް ފުއާދު ތައުފީޤް ވާހަކަދެއްކެވުން:
ތިކުރެއްވީ ވަރަށް އުނދަގޫ ސުވާލެއް އިނގޭތޯ. އެއީ ތިވިދާޅުވިހެން ރިޔާސީ އިންތިޚާބުގެ ފުރަތަމަ ބުރު
ބާޠިލްކުރެއްވިއިރު އެ ދެއްވާފައި އެހެރަ އެ ކެންސަލްކުރެއްވި ކެންސަލްކުރެއްވުންތައް އެ ލިސްޓުތައް ބަލައިލާ ކޮންމެ
މީހަކަށް އެނގޭނެ އެހެރީ ހަމަ ޞައްޙަ އެއްޗެހިތަކެއްކަން ބާޠިލްކޮށްފަ. އެއީ މިސާލަކަށް، އޭރުގެ ނައިބު ރައީސް
ވަޙީދުއްދީނުގެ ދަރިކަނބަލުންގެ ނަންފުޅު އެކަތީގައި އިންނައިރު އެ ނަންފުޅުގެ ފަހަތަށް މުޙައްމަދު ވަޙީދުއްދީން
އިނދެފައި އަނެކަތީގައި ފަހަތަށް ވަޙީދުއްދީން އިނީތީވެ އެއީ ނުބައިކޮށް ވޯޓުލާން ފުރުޞަތު ދީފައި އޮތް މީހެއް
18

ކަމަށް ބައްލަވާފައިވަނީ. ދެން އެކަކުގެ ނަމުގައި ޢަލީ ރިޒާ އިންއިރު އެކަތީގައި އާރު.އައި.ޒެޑް.އޭ އިނދެފައި
އަނެކަތީގައި އާރު.އައި.އެލް އެޕޯސްޓޮފީ އޭ އޭ ޖަހާފައި ލެޓިނުން ލިޔާ ސްޓައިލުން ލިޔެފައި އިނީމަ އެއޮތީ ބާޠިލް
އެއްޗެއްގެ ގޮތުގައި ބައްލަވާފަ. ދެން މިކަހަލަ ބައިވަރު ކަންތައްތައް ހުރި އެ ހަމަ ވިސްނުމަކުން ބަލާލައިފި މީހަކަށް
ވެއްޖިއްޔާ މިއީ ހަމަ ޞައްޙަ އެއްޗެހިތަކެއްކަން އެނގޭ. އެހެންނަމަވެސް، އެބޭފުޅުން ބާޠިލްކުރެއްވީ. އެހެންވީމަ،
މިފަހަރު ވެސް އެފަދަ ކަމެއް ހަމަ ކުރިމަތިވުމަކީ އެކަށީގެންވާ ކަމެއް. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަ ނޑުމެން އުއްމީދު
މިކުރަނީ ދެން ލޯކަލް ކައުންސިލުގެ އިންތިޚާބުގައި އެފަދަ ކަމެއް ދިމާނުވާނެ ކަމަށް އަދި ދައުލަތުން ވެސް ކޮންމެ
ފަހަރެއްގައި މި ކުރައްވަންޖެހޭ ޚަރަދު މިއީ މިދެންނެވީ ތަކުރާރުކޮށް ކުރަން ހެޔޮވާވަރުގެ ކަމެއް ނޫންކަން ހަމަ
އަޅުގަ ނޑު ޤަބޫލުކުރަނީ ހުރިހާ މުއައްސަސާތަކަކުން ޤަބޫލުކުރައްވާނެ ކަމަށް. އެއީ 31 މިލިއަން ދިވެހި ރުފިޔާ އެބަ
ދޭ ހަމަ ވަރަށް ބޮޑަށް ޚަރަދުތަކަށް ބަލައިގެން އުޅޭއިރު ވެސް. އެހެންވީމަ، މިއީކީ މިދެންނެވީ ކުރަންވާވަރު ކަމެއް
ނޫން އަލުން އަނެއްކާ ވެސް ލޯ ކަލް ކައުންސިލު އިންތިޚާބަކަށް ދެވަނަފަހަރަށް ދިއުމަކީ.
މާފަންނު އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިމްތިޔާޒް ފަހުމީ ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަ ނޑުގެ ފަހު ސުވާލު އިނގޭތޯ. މިފަހަރު ވެސް ފުލުހަކަށް އެންމެ ފުލުހަކަށް މިއޮތް ބޮޑު އިންތިޚާބު ހުއްޓުވަން
ބޭނުން ކަމަށް ވަނީނަމަ ހުއްޓުވުމުގެ ފުރުޞަތު އެބައޮތްތޯ.
އިލެކްޝަންސް ކޮމިޝަނުގެ ރައީސް ފުއާދު ތައުފީޤް ވާހަކަދެއްކެވުން:
މިފަހަރު އަޅުގަ ނޑަށް ވަރަށް ޔަޤީންކަން އެބައޮތް އެގޮތަށް ނުވާނެކަމުގެ އިނގޭތޯ. އެއީ އިރާދަކުރެއްވިއްޔާ މިފަހަރު
އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް ލިބޭ ފުލުހުންގެ ފަރާތުން ލިބޭ މެސެޖުތައް ތަފާތު ކުރީފަހަރާ. އެހެންވީމަ، މާޙައުލު ވެސް
ތަފާތުކޮށް ފެންނަނީ. އެހެންވީމަ، އިރާދަކުރެއްވިއްޔާ އެންމެ ފުލުހަކަށް މިފަހަރު ލޯކަލް ކައުންސިލުގެ އިންތިޚާބެއް
ނުހުއްޓުވޭނެ ކަމުގައި އަޅުގަ ނޑު ޤަބޫލުކުރަނީ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ފާރޫޤް އެއްޗެއް އިތުރުކޮށްލަން އޮތިއްޔާ.
އިލެކްޝަންސް ކޮމިޝަނުގެ މެންބަރު އަޙުމަދު ފާރޫޤް ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ދެން ފުލުހުންގެ މުއައްސަސާއެއްގެ ފަރާތުން ދެއްކެވި ވާހަކަފުޅެއްގެ ވާހަކަ އަޅުގަ ނޑުމެންގެ ޗެއަރ އެ
ވިދާޅުވީ. އެކަމަކު، އެތާނގައި ކަންތައް ބަލަހައްޓަން ހުރި އިންޑިވިޖުއަލްސް ފުލުހެއް ޢަމަލުކުރާނެ ގޮތެއް
19

އަޅުގަ ނޑުމެންނަކަށް ނޭނގޭނެ. އެފަހަރު ވެސް އެ ފުލުހުންގެ މުއައްސަސާއަކުން އެ ޒިންމާއެއް ނުނަގާ އެ ހުއްޓުވި
ހުއްޓުވުމަކަށް. ދެން އިތުރު ވާހަކައެއް އަޅުގަ ނޑު ދަންނަވާނީ މި މުޅި ގައިޑްލައިނާ ބެހޭގޮތުން އިލެކްޝަންސް
ކޮމިޝަނުން މިދަނީ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ގައިޑްލައިނެއް ކަމަށްވާތީވެ ވީހާވެސް ވަރަކަށް އެ ގައިޑްލައިނާ އެއްގޮތަށް
ކަންތައް ކުރެވޭތޯ ބަލާށޭ. އެކަމަކު، ކިތަންމެ ވަރަކަށް އިލެކްޝަންސް ކޮމިޝަނުން އެ ގައިޑްލައިން ފޮލޯކުރަން
އުޅުނުކަމުގައި ވިޔަސް އޭގެ ތެރޭގައި ނުކުރެވޭނެ ކަންކަމޭ މިއީ ހަންޑްރެޑްސް އޮފް ކެންޑިޑޭޓެއްގެ ސިގްނޭޗަރ އެ
ކެންޑިޑޭޓުން ނުދޭން ތިބި ޙާލަތުގައި އަޅުގަ ނޑުމެންނަކަށް ގަދަކަމަކުން ނުހޯދޭނެއޭ. ދެން ހަމަ އެގޮތަށް
ގައިޑްލައިނުގައި ހުންނާނެ ބައެއް އެހެން އެއްޗެހިތައް ވެސް. މިސާލަކަށް، ވޯޓުލާ ނިމުމުން ކެންޑިޑޭޓުންގެ މަންދޫބުން
އޭގައި ސޮއިކޮށް ހަދަންޖެހޭނެކަމަށް ވެސް. އެ މަންދޫބުން އެ ޔައުމިއްޔާގައި އެ ރިޕޯޓުގައި އެ އެއްޗެހީގައި
ސޮއިނުކޮށްދީފިއްޔަކާ އަޅުގަ ނޑުމެންނަކަށް އެކަންތަކެއް ނުކުރެވޭނެއޭ. އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް އިމްޕްލިމެންޓްކުރުމުގެ
ގޮތުން އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް ކުރެވޭނެ ކަމަކީ ރިކުއެސްޓްކުރުން މީގައި ސޮއިކޮށްދެއްވާށޭ. އެކަމަކު، އެ އަލްޓިމޭޓްލީ އެ
ސޮއިކުރުން ނުވަތަ ނުކުރުން އޮންނާނީ އެމީހެއްގެ އަތްމަތީގައި. މިގޮތަށް ހަމަ ކެންޑިޑޭޓުންގެ އަތްމަތީގައި މިއޮތީ
ސޮއިކުރުން ނުވަތަ ނުކުރުން. ދެން އަޅުގަ ނޑުމެން ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ގައިޑްލައިން މި އިމްޕްލިމެންޓް މިކުރަނީ އެ
ސުޕްރީމް ކޯޓުން އަޅުގަ ނޑުމެންގެ މައްޗަށް ކޮށްފައި އޮތް އަމުރަކަށްވާތީ އެއަށް ތަބާވުމުގެ ގޮތުން. އެކަމަކު، އެއީކީ
ކޮންމެހެން އަޅުގަ ނޑުމެން އެއީ މާރަނގަޅު ގައިޑްލައިނެއް ކަމަށް ޤަބޫލުކޮށްގެން ކުރާ ކަމެއް ނޫން އެ ކަމަކީ.
އަޅުގަ ނޑު ދެކޭގޮތުގައި މި ގައިޑްލައިނަކީ ވަރަށް ގިނަ ގައިޑްލައިންގެ ވަރަށް ގިނަ އެއްޗެއްސަކީ ޤާނޫނުއަސާސީ އާއި
ތަޢާރަޟްވާ އެއްޗެހިތަކެއް އަދި ޤާނޫނުތަކާއި ތަޢާރަޟްވާ ކަންކަމެއް. ދެން އެހެންވީމަ، ޤާނޫނުއަސާސީ އާއި
ޤާނޫނުތަކާއި ތަޢާރަޟްވާ ގައިޑްލައިނަކީ އެއީ އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް ވަރަށް ދަތި ޙަޤީޤަތުގައި އޭތި އިމްޕްލިމެންޓްކުރަން
ޖެހުން ވެސް. އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް މިއޮތީ ހަދާނެ ގޮތެއް ނޭނގިފަ. އެއްގޮތުން ޤާނޫނަށް ތަބާވާން ޤާނޫނުއަސާސީ އަށް
ތަބާވާން އަޅުގަ ނޑުމެން މިތިބީ ހުވާކޮށްގެން. ހަމަ އެއާއެކީގައި ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ގައިޑްލައިނެއް އަޅުގަ ނޑުމެންގެ
މައްޗަށް މި އަންނަނީ އެ ޤާނޫނުތަކާއި ޤާނޫނުއަސާސީ އާއި ތަޢާރަޟްވީ ކަމުގައި ވިޔަސް އެކަންތައް ކުރަން.
އެހެންވީމަ، އެކަހަލަ ދަތި ޙާލަތެއްގައި އަޅުގަ ނޑުމެން މި ތިބެނީ. ދެން ދުނިޔޭގެ އެއްވެސް ޑިމޮކްރަސީއެއްގައި، ކޮން
ޑިމޮކްރަސީއެއްގައިތޯ އޮތީ ކެންޑިޑޭޓެއްގެ އަތްމަތީގައި އިންތިޚާބެއް ބޭއްވުން ނުވަތަ ނުބޭއްވުމުގެ އެ ވީޓޯ ބާރު. އެ
ކަންކަމެއް ނޯންނާނެ. ދެން މި ގައިޑްލައިންގެ ސަބަބުން އިލެކްޝަންސް ކޮމިޝަނަކީ މިހާރު މުސްތަޤިއްލު
މުއައްސަސާއެއްގެ ގޮތުގައި އަޅުގަ ނޑު އަމިއްލަޔަކަށް ޤަބޫލެއް ނުކުރަން. އެހެންވީމަ، އަޅުގަ ނޑުމެން ކޮންމެހެން މި
ކޮމިޝަނުގައި މާ ގިނަ ދުވަސްތަކެއް ނުވާނެ. އައު މެންބަރުން ވެސް އަންނާނެ. އެހެންނަމަވެސް، މި ދަންނަވާ
އެއްޗަކީ އިލެކްޝަންސް ކޮމިޝަނުގެ ގޮތުގައި މަސައްކަތްކުރަން ވެއްޖި އްޔާ މިނިވަން މުސްތަޤިއްލު މުއައްސަސާއެއްގެ
ގޮތުގައި މަސައްކަތްކުރަންޖެހޭ ކަމަށް ވެއްޖިއްޔާ މި ގައިޑްލައިން އޮވެގެން އެކަމެއް ނުކުރެވޭނެއޭ. އެހެންވީމަ،
20

ތިބޭފުޅުންގެ ޒިންމާއެއްހެން އަޅުގަ ނޑަށް ހީވަނީ ޤާނޫނުތަކަށް ނޫނީ ޤާނޫނުއަސާސީ އަށް ނަމަވެސް ބަދަލެއް
ގެނެސްގެން ނަމަވެސް އިލެކްޝަންސް ކޮމިޝަނަކީ މުސްތަޤިއްލު މިނިވަން މުއައްސަސާއެއް ގޮތުގައި ދެމިއޮތުމަށް
ޓަކައި ކުރައްވަންޖެހޭ މަސައްކަތްކުރުން. އަޅުގަ ނޑެއް ނުދެކެން މިހާރު އިލެކްޝަންސް ކޮމިޝަނަކީ މިނިވަން
މުއައްސަސާއެއްގެ ގޮތުގައި. އެހެންވީމަ، އެ ވާހަކަ ދަންނަވާލީ.
ހެންވޭރު ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙާމިދު ޢަބްދުލްޣަފޫރު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ. ދާދި ދެންމެއަކު ފާރޫޤް ވަރަށް ސީރިޔަސް ވާހަކައެއް އެ ވިދާޅުވީ. އެއީ މި ގައިޑްލައިންސްގެ
ކަންކަން. އެއީ އަޅުގަ ނޑު ވެސް އެ ސުވާލުކޮށްލަން ބޭނުންވަނީ. އެއީ މިތާނގައި އެބަ ދެއްކިއްޖެ ލިސްޓުގެ ވާހަކަ
އިނގޭތޯ. އިލެކްޓޯރަލް ލިސްޓު. ދެން އަޅުގަ ނޑަށް އެނގިފައި އޮތް ގޮތުގައި އިލެކްޓޯރަލް ލިސްޓަކީ ތި މުއައްސަސާ
އިން އޭގެ ފަހުބަސް އޮންނަ ލިސްޓެއް. އެހެންވީމަ، މަސައްކަތްތައް ވަރަށް ފުޅާކޮށް ކުރެއްވި ނަމަވެސް މިހާރު މިއޮތީ
ގައިޑްލައިންސްގެ ތެރެއިން އެއީ ޑީ.އެން.އާރުގެ ލިސްޓަށްވެފަ . ދެން ޑީ.އެން.އާރު ގެ ލިސްޓާއި ދޭތެރޭގައި ވަރަށް ގިނަ
ސުވާލުތައް އުފެދި އަދިވެސް އެ މައްސަލަތައް ނުނިމޭ. ދެން އެކަން އެހެން އޮތްއިރު އަޅުގަ ނޑަށް ފާހަގަކޮށްލެވިއްޖެ
މިކަމަށް މަގުފަހިކޮށްދެވެނީ މި ސަރުކާރުން. އެއީ ސަރުކާރުގެ ޖާގައާއި އަދި ސަރުކާރުގެ ކުންފުންޏެއް މިސާލަކަށް،
އައިލެންޑް އޭވިއޭޝަން އިނގޭތޯ. އެހެންވީމަ، ޓްރާންސްޕޯޓާއި ދެން އަނެއްކޮޅުން ފައިސާ. މި ކަންކަމުގައި ވަރަށް
ދަތިވެގެން ގޮސްފި. ދެން އެކަން އެހެން އޮތްއިރު ކޯޓުގެ ގައިޑްލައިންސްއަކީ ހަމަ މިކަން ހުއްޓުވޭ ކަހަލަ މިކަން
އެއްގޮތަކަށް ވެސް ދަތިކަމެއް ކަމަށް އަދި ހަމަ ޤާނޫނާއި ޚިލާފު ކަމެއް ކަމަށް އެބޭބޭފުޅުން ހާމަކޮށް އެ
ވިދާޅުވަމުންދަނީ. އެ އަޅުގަ ނޑަކަށް ހިއެއްނުވޭ އެކަމަކާއި ދެކޮޅުހަދާ މީހެއް ވެސް މިހާރު އުޅޭހެނެއް. ދެން
އެހެންނަމަވެސް، މިފަހަރު ތަފާތަކަށް މި އަންނަނީ ފުލުހުން މިކަމުގައި ވަރަށް އެއްބާރުލުންދޭ. ދެން އޭގެ މާނައަކީ
އެކަން އެހެންވާ ފަހުން އިންތިޚާބު ހިނގާ ހަމަ ހުރިހާ ކަމެއް ރަނގަޅަށް ހިނގާ ނިމުނީމާ ކޮންމެވެސް މީހަކު ނުވަތަ
މީހުންތަކެއް ކޯޓަށް ދާއިރަށް އަނެއްކާ މި ގައިޑްލައިނާ ޚިލާފުވި މައްސަލަ ނުކުތުމުގެ ފުރުޞަތު ކިހާ މިންވަރަކަށްތޯ
އޮތް ކަމަށް ޤަބޫލުކުރަނީ.
އިލެކްޝަންސް ކޮމިޝަނުގެ ރައީސް ފުއާދު ތައުފީޤް ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޙާމިދު ޢަބްދުލްޣަފޫރު. އާދެ، ތިވިދާޅުވި ގޮތަށް އިރާދަކުރެއްވިއްޔާ ލޯކަލް
ކައުންސިލުގެ އިންތިޚާބު ރަނގަޅަށް ބޭއްވިގެންދާނެ. އެހެންނަމަވެސް، ފަހުން ބަލިވާ ކެންޑިޑޭޓުން
ނުކުމެވަޑަ އިގެންފައި މިއޮތީ ގައިޑްލައިނާ އިދިކޮޅަށޭ ވިދާޅުވެގެން އެ މައްސަލަ ޖައްސަވައިފިއްޔާ ދެން ނުކުންނާނީ
ކޮން ނަތީޖާއެއް ކަމެއް އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް ހަމަ އެއްގޮތަކަށް ވެސް ނޭނގޭ. ދެން އަޅުގަ ނޑުމެން މިކަމުގައި ކުރިއަށް
21

ދާން ނިންމި ސަބަބަކީ މި ސޮއިކުރުމުގެ މަރުޙަލާ މިއޮންނަނީ ވަރަށް ފަހު، ސްޓޭޖުގެ ވަރަށް ފަހުގައި. އޭރު
މިއޮންނަނީ ހުރިހާ އަތޮޅުތަކަށް ޓްރެއިނަރުން ފޮނުވައިގެން ޓްރެއިނަރުން ކޮންމެ ރަށެއްގައި ތިބޭ ހުރިހާ
އޮފިޝަލުންނަށް އެއީ މިދެންނެވީ 01 މީހުން ކަމަށް ވިޔަސް އަދި 41 މީހުން ކަމަށް ވިޔަސް 011 މީހުން ކަމަށް
ވިޔަސް ވެސް ބޮޑެތި ރަށްރަށުގައި ގާތްގަ ނޑަކަށް 011 ވަރަކަށް މީހުންނަށް އެބަ ތަމްރީނުދެވޭ މިސާލަކަށް،
ސ.ހިތަދޫ، ޏ.ފުވައްމުލައް މިފަދަ ރަށްރަށުގައި ތިއްބެވި އޮފިޝަލުންގެ އަދަދު ގާތްގަ ނޑަކަށް 011 އަށް އަރާ
ނުވަތަ 011 އާއި ގާތްކުރޭ. އެހެންވީމަ، މި ހުރިހާ އެންމެންނަށް އެލަވަންސާއި އެއްޗެހި ދީ އަދި އޭގެ އިތުރުން
އަޅުގަ ނޑުމެން ހުރިހާ ރަށްރަށެއްގައި އިލެކްޝަންސްއާ ބެހޭ ކޮމިޓީތައް ޤާއިމްކޮށް އެތައް ބައިވަރު ޚަރަދުތަކެއް
ކޮށްގެން މިހިސާބަށް މި އާދެވެނީ ވޯޓު ކަރުދާސް ޗާޕް ވެސް އަނެއްކާ މި ކޮށްފައި އޮންނަނީ މިހާރު މޮޅު މަތީ
ފެންވަރެއްގައި. އަދިވެސް އެންމެ މަތީ ފެންވަރަކަށް ނޫން މިފަހަރު ވެސް އަޅުގަ ނޑުމެން މިގެންދިޔަ 1 ރުފިޔާ އެތައް
ލާރިއެއްގެ ރޭޓުން ކަމަށް ވިޔަސް ވެސް ގާތްގަ ނޑަކަށް ދެ ލައްކަ ފަންސާސް ހާސް ޗާޕްކުރާއިރު ހަމަ ވަރަށް
ގާތްގަ ނޑަކަށް ސާޅީހަކަށް ލައްކަ ރުފިޔާ އެދަނީ އިނގޭތޯ. އެހެންވީމަ، ހުރިހާ ޚަރަދެއް ކޮށްފައި ދެން ލިސްޓުތަކުގައި
ބޭފުޅުން ސޮއިނުކުރައްވައޭ ކިޔާފައި އަޅުގަ ނޑުމެން ހުއްޓާލުމަކީ ވެސް އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް ހަމަ ކުރަން ހެޔޮވާވަރު
ކަމެއް ކަމަކަށް އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް ޤަބޫލެއް ނުކުރެވޭ. އެހެންވީމަ، މިގޮތަށް ދަނީ. ދެން އަނެއް ކަމަކީ
އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް މިހާރު މި 4233 މީހުން އެއް ތަނަކަށް ޖަމާކުރުމަކީ އަދި އަމްދުން ރާއްޖޭގެ ހުރިހާ
ރަށްރަށެއްގައި ދިރިއުޅޭ މީހުން މީގެ ތެރޭގައި އެބަ ހިމެނޭ އިނގޭތޯ. ރަށްރަށުގެ ރަށު ކައުންސިލުތަކުގައި ގިނައިން
ކުރިމަތިލައްވާފައި ތިއްބެވީ އެ ރަށްރަށުގައި ދިރިއުޅުއްވާ ބޭފުޅުން. ހއ.ތުރާކުނުން ފެށިގެން ގޮސް އައްޑޫ ސިޓީގެ
ހުޅުދޫ އާއި ދޭތެރޭގައި ހުރި ހުރިހާ ރަށްރަށެއްގެ ބޭފުޅުން އެބަ އުޅުއްވާ. އެ ހުރިހާ ބޭފުޅުން މާލެ އަށް
ޖަމާކުރެއްވުމަކީ ހަމަ ވާނެ ކަމެއް ނޫން އިނގޭތޯ. އެހެންވީމަ، މި ގައިޑްލައިން، އަނެއްގޮތަކީ މި ގައިޑްލައިން އޮތްހާ
ދުވަހެއްގައި އަޅުގަ ނޑުމެން ލޯކަލް ކައުންސިލު އިންތިޚާބު ނުބާއްވާނީއޭ ބުނުން. އެހެން ބުނެފައި އެ އިންތިޚާބު
ނުބާއްވައިފިއްޔާ އެއީ ރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުންގެ ޙައްޤުތަކަށް ވަރަށް ބޮޑަށް އަރައިގަނެވޭ އަރައިގަތުމެއް ކަމުގައި
އަޅުގަ ނޑުމެން ދެކެނީ. އަޅުގަ ނޑުމެން މި މަޤާމުގައި ތިބެގެން އެފަދަ ކަމެއް ކޮށްގެންވާނެ ކަމަކަށް
އަޅުގަ ނޑުމެންނަކަށް ޤަބޫލެއް ނުކުރެވޭ. އެހެންވީމަ، ދެން އެ ވެސް މަރު މި ވެސް މަރު. އެހެންވީމަ، ކުރިއަށްދަނީ
އިނގޭތޯ މިދެންނެވީ މީގައި ނެތް ހަމަ ސަލާމަތް އެއްގޮތް ވެސް. އެހެންވީމަ، އެއީ އަޅުގަ ނޑުމެން މި ކުރިއަށްދާ
ގޮތަކީ.
ހެންވޭރު ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙާމިދު ޢަބްދުލްޣަފޫރު ވާހަކަދެއްކެވުން:
22

އާދެ! ވާހަކަފު ޅުން ހާމަވެއްޖެ މި ޑިމޮކްރަސީ މިއޮތީ ހަތަރު އަނގޮޅި ކަންމަތީގައި، ކަންމައްޗަށްވުރެ ވެސް
ފަހަތުގައިހެން އަޅުގަ ނޑަށް ހީވަނީ. ކޮންމެއަކަސް ހީނަރުވެ ކުރިއެރުންތައް ގެއްލިގެންދާތަން އެބަ ފެނޭ. މިހާރު މި
ފެންނަނީ އިލެކްޝަންސް ކޮމިޝަން މިތިބީ ކެޗް ޓުވެންޓީ ޓޫ ސިޓުއޭޝަނެއްގައި އެގޮތް ވެސް މަރު މިގޮތް ވެސް
މަރު. އެހެންނަމަވެސް، ދެން އޭގެ ތެރެއިން އެންމެ ރަނގަޅު ގޮތްކަމަށް ފެނިވަޑައިގަންނަވާ ގޮތަށް ތި ކުރިއަށް
ގެންދަވަނީ. ދެން އަޅުގަ ނޑަށް ފާހަގަކުރެވިއްޖެ އިލެކްޝަންސް ކޮމިޝަނުގެ ލިސްޓަށް އިތުބާރު އޮތް ކަމަށް ނުވަތަ
އެ ތަކްލީފު އެކަން ބަލަން ކޮންމެހެން ކެންޑިޑޭޓުން ޝަޢުޤުވެރިއެއް ނުވެއޭ އިނގޭތޯ. އެހެންވީމާ، އެއިން އެބަ
ހާމަވޭ މި ލިސްޓްތަކުގެ ކަންތައް އިލެކްޝަންސް ކޮމިޝަން މައްޗަށް ދޫކޮށްލީމަ ރަނގަޅަށް ގެންދާނެކަމުގެ އިތުބާރު
އޮތް ކަމަށް އަޅުގަ ނޑުމެނަށް ވެސް އެކަން އެބަ ފާހަގަވޭ. އެހެންނަމަވެސް މިހާތަނަށް އެޓާރނީ ޖެނެރަލްގެ އެއްވެސް
ޚަބަރެއް މިއޮތީ މިހާރު 1ގައި ސިޓީފުޅު ފޮނުވާފައި އޮތީ. އަޅުގަ ނޑުގެ އަތުގަ އި އެބައޮތް ސިޓީ. އޭގެ ތަފުސީލެއް
ދެއްވިދާނެތޯ. މިހާރު ކިހާ ހިސާބަކަށްތޯ، އެއީ ކޮންކަހަލަ ގެރެންޓީއެއްތޯ، މިހާރު އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ޖެހެނީ
ސަރުކާރުގެ ސަޕޯޓާއި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ސަޕޯޓާއި އެޓާރނީ ޖެނެރަލް މެދުވެރިކޮށް ސަރުކާރު ސަޕޯޓް،
ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ މެންބަރުން މެދުވެރިކޮށް ސަޕޯޓް ލިބިގެން މި ކަންކަން ޔަޤީންވަނީ. އެހެންވީމާ،
އަޅުގަ ނޑުމެން މަސައްކަތްކުރާނަން ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ އެ ހަމަ ސަޕޯޓް ހަމަ މި ކަމަށް. އެއީ ރައްޔިތުންގެ
މަޖިލީހުން މިތިބެނީ އިންތިޚާބުވެފައި ތިބޭ ބައެއް. ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ މެންބަރުން، ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން
އަޅުގަ ނޑަކަށް ހިއެއްނުވޭ ބޭނުންފުޅުވާނެހެނެއް އެބޭފުޅުންގެ އިންތިޚާބުތައް ވެސް މިގޮތަކަށް ޚަރާބުވެގެން ދާކަށް.
އެހެންވީމާ، އަދި ގަޑިއަށް ބާއްވަން ވެސް ބޭނުންފުޅުވާނެ ކަމަށް އަޅުގަ ނޑު އުއްމީދުކުރަނީ. އެހެންވީމާ، އެޓާރނީ
ޖެނެރަލްގެ މިހާރުގެ ސްޓޭޓަސްއަކީ ކޮބައިތޯ މިކަމާ ބެހޭގޮތުން. ކޮބައިތޯ، އެކަން ތަންކޮޅެއް ބޮޑަށް
ސާފުކޮށްލަދެއްވަފާނަންތޯ. 1ގައި ސިޓީ ފޮނުވާފައި ތިއޮތީ އަޅުގަ ނޑު ހަނދާންވަނީ. އެހެންވީމާ، މިއަދު މިއީ 03.
އެހެންވީމާ، ޑެފިނިޓް ޖަވާބެއް ލިބިއްޖެތޯ.
އިލެކްޝަންސް ކޮމިޝަނުގެ ރައީސް ފުއާދު ތަޢުފީޤް ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަ ނޑު އެންމެ ފަހުން އެ ވާހަކަ ދެންނެވީމަ ވެސް ވިދާޅުވެފައި ވަނީ ތި ކަމުގައި މަސައްކަތްޕުޅު އެބަ
ކުރައްވަމުން ގެންދަވާ ވާހަކަ. އަދި އަޅުގަ ނޑަށް ވެސް އެނގޭނެ ގޮތަށް މި ކަމުގައި ވަރަށް ދަތިތަކެއް އެބަ ހުއްޓޭ.
އެހެންވީމާ، ތިމަންނަ އަށް ކޮށްދެއްވެން އޮތް ހުރިހާ މަސައްކަތެއް ކޮށްދެއްވާނަމޭ. ވަރަށް މިދެންނެވީ ޕޮޒިޓި ވްކޮށް
ޖަވާބުދެއްވާފަ އި ވަނީ އިނގޭތޯ. އެހެންނަމަވެސް، އަދި މިހާތަނަށް އަޅުގަ ނޑުމެންނަކަށް އެއްވެސް ގައިޑްލައިނަކާ
ބެހޭގޮތުން ހަދާނެ އެއްވެސް ގޮތެއް މި ދެންނެވީ ޖަވާބެއް ދެއްވާފައެއް ނުވޭ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަ ނޑަށް، މި ދެންނެވީ
23

މިއިން ދޭހަވަނީ އަދި އެޓާރނީ ޖެނެރަލް ކުރައްވާ މަސައްކަތްޕުޅު އަދި ކާމިޔާބުގެ ސްޓޭޖަކާ ހަމައަށް ނުދެވިގެންނޭ
މި ވަނީ އިނގޭތޯ.
ހެންވޭރު ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙާމިދު ޢަބްދުލްޣަފޫރު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް ފާހަގަކުރެވުނީ ސަރުކާރުން އެ ކަމުގެ ފުރިހަމަ ގެރެންޓީއެއް ނުދޭ. އެހެންނަމަވެސް،
އަޅުގަ ނޑުމެނަށް ޔަޤީންކަމާއެކު އިންތިޚާބު ކުރިއަށް ގެންދެވޭނެ. އެއީ ފުލުހުން އެ ފުރުޞަ ތު ދޭތީ. އެހެންނަމަވެސް
ފަހުންވާނެ ގޮތް އަދި ނޭނގިދާނެ އެހެންނޫންތޯ. ދެން އަޅުގަ ނޑު އަހާލަން ބޭނުންވަނީ މިހާރު ތި ސިޔާސީ ޕާޓީތަކުގެ
ރަޖިސްޓްރާރއަކީ ވެސް އިލެކްޝަންސް ކޮމިޝަން. އެހެން ކަމަށް ވަނީނަމަ މިހާރު މިއޮތީ ފޮރެންސިކް ރިޕޯޓަކަށް 4
ކަމެއް ފާހަގަކޮށްލަނީ އިނގޭތޯ. އެއް ކަމަކީ ސިޔާސީ ޕާޓީތަކުގެ ރަޖިސްޓްރާ ރއަށް ވާތީ މިހާރު މި ސޮއިނުކުރުމުގެ
މައްސަލަ. ބައެއް ސިޔާސީ ޕާޓީތަކުން ސޮއިނުކުރުން އިނގޭތޯ. އެއީ ސި ޔާސީ ޕާޓީއެއްގެ ގޮތުގައި ހަރަކާތްތެރިވާ
ބަޔަކު އެހެން ހުރިހާ ޕާޓީތައް ކުރި ކަމަށް މިހާރު މި ފެންނަނީ އިނގޭތޯ. ހަމައެކަނި އެންމެ ޕާޓީއެއް ނުކުރަނީ.
އެހެން ހުރިހާ ސިޔާސީ ޕާޓީތަށް ކޮށްފައި އަދި މިނިވަން ކެންޑިޑޭޓުންގެ ގިނަ ބޭފުޅުން އެ ވިދާޅުވަނީ
އަޅުގަ ނޑުމެން ގެ މައްސަލައެއް ނެތޭ ތީގައި ސޮއި ނުކުރިޔަސް. އެހެންވީމާ، ޖުމްލަކޮށް އެންމެ ޕާޓީއެއް ފިޔަވައި
އެހެން ހުރިހާ ޕާޓީތަކުގެ ހުރިހާ ފަރާތްތަކުގެ އެއްބަސްވުން މިކަމުގައި އޮތް ކަމަށް އެބަފެނޭ. އެހެންވީމާ، ދެން
އަޅުގަ ނޑު ވެސް އުއްމީދުކުރަނީ މި އިންތިޚާބާ އިތުރަށް އި ނގޭތޯ މި ކޯޓުތަކުން ވެސް ނުބެހި މި ކަންކަން ކުރިއަށް
ދާނެކަމަށް. އެހެން އެކަން ފާހަގަކޮށްލާއިރު ފޮރެންސިކް ރިޕޯޓެއްގެ މައްޗަށް މި ޙުކުމް ކުރައްވާފައި އޮތް ކަމަށް ވަނީ.
އެހެންވެއްޖިއްޔާ މި ފޮރެންސިކް ރިޕޯޓަކީ ކްރިމިނަލް ޑޮކިއުމަންޓަކަށް ވެސް ވެދާނެނޫންތޯ. އެ އަޅުގަ ނޑު މި
ހިތަށްއަރނީ އެހެންވީމާ، ތިބޭފުޅުން ވިސްނަވަންތޯ ފޮރެންސިކް ރިޕޯޓްގެ މައްސަލަ. އެއީ ތިބޭފުޅުންނަށް އެބަ ލިބޭ
ފުރުޞަތެއްތާ މި ރާއްޖޭގެ އިންޞާފުވެރި އިންތިޚާބު ގެންދިއުމަށް ބޭނުންވާ ހުރިހާ ކަމެއް. މިހާރު މި ފެންނަނީ ހަމަ
ޑިމޮކްރަސީ ހަމަ ފަޑުވެގެން ދާތަން. ވަރަށް ނުރައްކާތެރި ފައްތަރަކަށް މި އަރަނީ. މިއީ ވަރަށް ސީރިއަސް
މައްސަލައެއް ކަމަށް އަޅުގަ ނޑު ޤަބޫލުކުރަން. މީކީ ރާއްޖެ އަނެއްކާ ވެސް އަނބުރާ މި މާ ކުރީގެ ޒަމާނަކަށް ދާ
ކަހަލަ ކަމެއް މިއީ. އެހެންވީމާ، މި ފޮރެންސިކް ރިޕޯޓް ކަންތަކާ ތިބޭފުޅުން ކިހިނެއްތޯ ދެކެނީ. އެ މައްސަލަ
އުފުލަން ޤަޞްދުކުރައްވަންތޯ.
އިލެކްޝަންސް ކޮމިޝަނުގެ މެންބަރު އަޙުމަދު ފާރޫޤް ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ، އަޅުގަ ނޑު މި ދެންނެވި ގޮތަށް، ކުރީގައި ދެންނެވި ގޮތަށް އަޅުގަ ނޑުމެން މި ސްޕްރީމް ކޯޓްގައި ދެންނެވިން
ބައެއް މަރުވެފައި ތިބި ކަމަށް ތިބޭފުޅުން ވިދާޅުވި މީހުން މިހާރު ދުނިޔޭގައި އެބަ ތިއްބޭ. އެހެންވީމާ، އެ މީހުން
24

އަޅުގަ ނޑުމެން ހުއްދައަކަށް އަޅުގަ ނޑުމެން މި އެދެނީ ވޯޓާ ސް ލިސްޓްގައި ހިމަނަން. ދެން އެބޭފުޅުން ވިދާޅުވަނީ
ތިއީ ތިމަންނަމެން އަޅުގަ ނޑު ކުރީގައި ދެންނެވި ގޮތަށް ތި ސްޕްރީމް ކޯޓަކުން އެމީހުން މަރުވެފައި ތިބި ކަމަކަށް
ވިދާޅެއް ނުވަމޭ. ތިއީ ފޮރެންސިކް ރިޕޯޓެއްގެ މައްޗަށޭ ޙުކުމް ކުރީ. ދެން އެހެންވީމާ، އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް ވެސް
ވިސްނުނީ މިއީ ސްޕްރީމް ކޯޓުގެ މައްސަލައަކަށް ވުރެން މިއީ މައްސަލައަކަށް މިއުޅެނީ މި ފޮރެންސިކް ރިޕޯޓްގެ
މައްސަލައޭ. އެހެންވީމާ، ފޮރެންސިކް ރިޕޯޓް ތައްޔާރުކުރީ ފުލުހުން ކަމަށްވާތީވެ މިކަހަލަ ރަނގަޅުނޫން ރިޕޯޓެއް
ތައްޔާރުކުރީމަ އަޅުގަ ނޑުމެން އެ މައްސަލަ ޕޮލިސް އިންޓަރގްރިޓީ ކޮމިޝަނަށް ހުށަހަޅައިފިން. ދެން ޕޮލިސް
އިންޓަގްރިޓީ ކޮމިޝަނުން އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް ޖަވާބެއް ލިބިއްޖެ އެބޭފުޅުންނަށް ކޮންމެވެސް ލެޓިންގ ބަސްތަކެއް ހުރީ
އޭގައި ލިޔުއްވާފަ. އަޅުގަ ނޑު ހަނދާނެއް ނެތް އެ ވޯޑްސްތަކެއް. އެކަހަލަ ވޯޑްސްތަކެއް ރިފާކޮށްފައި މި ބުނަނީ.
އޭގެ މާނައަކީ އަޅުގަ ނޑަށް ހީވަނީ ބުނަން އެ އުޅޭ އެއްޗަކީ ތި ކަމަކީ ތިއީ ޝަރީޢަތެއްގެ ތެރެއިން ނިންމާފައި އޮތް
ކަމަކަށްވާތީ ތިމަންނަމެން ކުރާ ނިންމުމެއްގެ ސަބަބުން އެ ޝަރީޢަތަކީ ރަނގަޅު އެއްޗެ އްތޯ ނޫންތޯ ޑިޓާމިން
ވެދާނެތީވެ އެހެންވީމާ، ތިޔަކަށް ތިމަންނަމެން ފިޔަވަޅެއް ނާޅާނަމޭ. އެ ޖަވާބު އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް ޕޮލިސް
އިންޓަރގްރިޓީ ކޮމިޝަނުން ލިބުނީ. ދެން އެހާ ހިސާބަކުން އިތުރަކަށް އަޅުގަ ނޑުމެނަކަށް މި މައްސަލަ މިއީ
ރަނގަޅުނޫން ރިޕޯޓެއްހެން ހީވާނީވެ ފުލުހުން ތައްޔާރުކުރި ރިޕޯޓަކަށްވާތީވެ އަޅުގަ ނޑުމެން މައްސަލަ ހުށަހެޅިން
ޕޮލިސް އިންޓަރގްރިޓީ ކޮމިޝަނަށް. ހުށަހަޅައިގެން އެ ޖަވާބު ލިބުނީ. އިތުރަކަށް އެބޭފުޅުން ނުބައްލަވާނެ ކަމަށް
އަންގަވާފައި އެބައޮތް އެ މައްސަލަ.
އިލެކްޝަންސް ކޮމިޝަނުގެ މެންބަރު ޢަލީ މުޙައްމަދު މަނިކު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ފާރޫޤް އެ ވިދާޅުވި ފެންވަރަށް އެބައި އެ ދިޔައީ. ދެން އެހެންނަމަވެސް އަޅުގަ ނޑުމެންގެ އަތުގައި އެބަހުރި
ގާތްގަ ނޑަކަށް 03 ލިސްޓް އެބަހުރި. އޭގައި ހަމައެކަނި މަރުވެފައި ތިބި މީހުންނެއް ނޫން. ކުޑަ ކުދިންނޭ
ވިދާޅުވެފަ އި ހުރި ބޭފުޅުންނަކީ ހަމަ ބޮޑެތި މީހުން. އެ ހުރިހާ ކަމެއް ގާތްގަ ނޑަކަށް 03 ލިސްޓްގައި ހުރި އެއްޗިހި
އަޅުގަ ނޑުމެން ދިރާސާކުރަމުން އެބަ ގެންދަން. ދެން އަޅުގަ ނޑުމެން މި ދިރާސާކޮށްފައި މި ރިޕޯޓް އެކުލަވާލާފައި
ހުށަހަޅަންޖެހޭނެ ތަނެއް އަޅުގަ ނޑަކަށް ނުފެނޭ. ކޮންތަނަކަށްބާއޭ ހުށަހަޅާނީ. ދެން އެޕީލް ކޯޓެއް ހުންނަ ކަމަކަށް
އަޅުގަ ނޑަކަށް ނޭނގޭ. ސްޕްރީމް ކޯޓުން ނިންމާ ނިންމަކީ އެންމެ ފަހުގެ ނިންމުން ކަމަށް ޤާނޫނުއަސާސީގައި މި
އޮންނަނީ. ދެން އަޅުގަ ނޑުމެން އެ މަސައްކަތް އެބަ ކުރަން. ދެން ރިޔާސީ އިންތިޚާބު ނިމުމާ އެއްކޮށް ވެސް ހަމަ އެ
މަސައްކަތް ހުންނާނީ ކޮށްފަ. އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް އޭގައި އެބަހުރި ހަމަ ވަރަށް އެ 03 ރިޕޯޓްގައި ވެސް ހަމަ އެބަހުރި
މައްސަލަތައް. ހަމައެކަނި މަރުވެފައި ތިބި މީހުންނެއްނޫން. އެއީ އެއްގޮތަކަށް ވެސް ރަނގަޅު އެއްޗެއްނޫން. އެ
އެޑްރެސްގެ މައްސަލައަކީ ވެސް ވަރަށް ފާޅުކަން ބޮޑު ގޮތެއްގައި ނުބައިކޮށް ހައްދަވާފައި އޮތް އެއްޗެއް. ދެން
25

އަޅުގަ ނޑަކަށް ނޭނގެ ފޮރެންސިކް ރިޕޯޓެއްގެ މައްޗަށް ޝަރީޢަތެއް ކޮށްގެން މިހާތަނަށް އެ ޝަރީޢަތުގެ ހެކިވެރިޔާ
ނުވަތަ އެ ހުށަހަޅާ ހެކި އަދި އޭގެ ދަޢުވާ ލިބިގަންނަ ފަރާތަށް އެއްވެސް ފުރުޞަތެއް ނުދީ މިހާތަނަށް ޝަރީޢަތެއް
އެއްވެސް ތަނެއްގައި ނިންމާފައި އޮތް ކަމެއް. ދެން އެނގޭ ގޮތް ތިބޭފުޅުންނަށް ވެސް އެނގިވަޑައިގަންނަވާނެ. ދެން
އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް އޭތި ހުށަހަޅަންޖެހޭނެ ފާރަތެއް ތަނެއް އޮތް ކަމެއް އަޅުގަ ނޑަކަށް ނޭނގޭ ދުނިޔޭގެ ކޯޓަށް ކަމަށް
ހުށަހަޅަންޖެހޭނީ. ދެން އަޅުގަ ނޑުމެން އެ ދިރާސާކުރަމުން އެބަ ގެންދަން. އެއީ ކޮންމެވެސް ޒަމާނަކުން މި ޤައުމުގައި
ތިބި ބަޔަކަށް އެނގެން އެބަޖެހޭ މިއީ ކިހިނެއް ހިނގާފައި އޮތް ކަމެއްތޯ. އެއީ ހަމަ ކަ ނޑައެޅިގެން އޭގައި ހުރި
ބައެއް މަޢުލޫމާތަކީ ދޮގު މަޢުލޫމާތު. އަޅުގަ ނޑުމެން ހެޔޮ ނިޔަތުގައި މާލޭ މުނިސިޕަލްޓީގެ ދަފުތަރު، ޚާއްޞަ
ދަފުތަރުގައި ތިބި މީހުން އެމީހުން އިޢުލާނުކޮށްގެން އެމީހުން ވޯޓުލައިގެން ވޯޓް ފޮއްޓާ އެންމެ ކައިރި ގެއެއްގައި
އެމީހުން ރަޖިސްޓްރީ ބަދަލުކޮށްފައި، އެހެންވީމާ ވެސް އަޅުގަ ނޑުމެން ދޮގު ހަދައިގެން ހަމަ އޮޅުވާލައިގެން ގޭގެއަށް
ރަޖިސްޓްރީކުރި ކަމަށް ހަދާފައި ، އެހެން ހައްދަވާފައި 4511 އެތައް ބަޔަކު ނަތީޖާ ބަދަލުވެދާނެ ކަމަށް ހައްދަވާފައި
އޮތް ރިޕޯޓެއް އެއީ. އެހެންވީމާ، އެ ރިޕޯޓަކީ އެއީ މާ ޞައްޙަ ރިޕޯޓެއް ކަމަށް އަޅުގަ ނޑުމެން ބަލަނީއެއްނޫން. ދެން
ސްޕްރީމް ކޯޓުން ވެސް އެ ވިދާޅުވަނީ އެ ރިޕޯޓް ހެއްދެވި ބޭފުޅުންގެ ކަމެކޭ. ދެން އެހެންވީމާ، އަޅުގަ ނޑުމެންނަކަށް
ދެން ކުރިއަށްދާނެ ގޮތެއް ނެތް. އެހިސާބުގައި އެ ރިޕޯޓްގެ މައްސަލަ އޮތީ. އެ މަސައްކަތް އަދިވެސް އަޅުގަ ނޑުމެން
އެބަ ކުރަން. އަދި އަޅުގަ ނޑަށް ޤަބޫލުކުރެވޭ ގޮތުގައި އިލެކްޝަންސް ކޮމިޝަނުން ހަމަ އެކަން ބަލާނެ. ބަލާފައި
ދެން އަޅުގަ ނޑުމެން އެއާ ދޭތެރޭގައި ވެސް ރިޕޯޓެއް އެކުލަވާލާނެ އަޅުގަ ނޑުމެން ވެސް.
ހެންވޭރު ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙާމިދު ޢަބްދުލްޣަފޫރު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ. އަޅުގަ ނޑަށް ލަފާކުރެވެނީ މިހާރު ތި އުޅެނީ ފޮރެންސިކް ރިޕޯޓެއް އިސްތިޢުނާފުކުރަން. އެކަން
މިއޮތީ ސްޕްރީމް ކޯޓުން ނިންމާފަ. އެހެންވީމާ، އެންމެ ފަހުގެ މަރުޙަލާ ނިމުނީ. ދެން ތިބޭފުޅުން ދިމާވާ މައްސަލައަކީ
ދެން ކިހިނެއްތޯއޭ ހަދާނީ. ދެން ދާނެ ތަނެއް ނެތޭ. ދެން އަޅުގަ ނޑަށް ފެންނަނީ ނިޒާމެއް އެބައޮތް. ޤާނޫނުއަސާސީގެ
ތެރެއިން ހަމަ ޖާގަ އެބައޮތް. އަޅުގަ ނޑަށް ލަފާކުރެވެނީ މި ކޮމިޓީއަށް ކަމަށް ތި ރިޕޯޓް ހުށަހެޅިދާނެ ކަމަށް
އިނގޭތޯ. މި ކޮމިޓީން އެކަން ބައްލަވައި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލިސްގައި މިކަން މަޝްވަރާކޮށް، އެއީ އަޅުގަ ނޑު
ޤަބޫލުކުރާގޮތުގައި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީއަކީ މި ރާއްޖޭގެ ޑިމޮކްރަސީ ނަގަހައްޓާ ދަމަހައްޓާނެ އިންސްޓިޓިއުޝަން. އެ
މިތަނަށް ހޮވޭ ބޭފުޅުން އަޅުގަ ނޑު ޤަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި އިލެކްޝަންސް އަށް އިޙްތިރާމުކުރާނެ. އެހެންވީމާ، މިކަހަލަ
މައްސަލައެއް ދުލެއްނުކޮށްލާނެ. އެއީ މި ޢިއްޒަތްތެރި މަޖިލީހުން އެ ފަ ނޑިޔާރުން ވެސް އެ ތަންތަނާ ބައިތިއްބަވަނީ.
އެހެންވީމާ، އަޅުގަ ނޑު މި ބަލަނީ ތިބޭފުޅުން ހުށަހަޅުއްވަންޖެހޭނީ އެއީ ދެން މި މަޖިލީހަށް ކަމަށް. އެހެންވީމާ، އެ
ޚިޔާލު ދެމުން އަޅުގަ ނޑު މީގެ ހުރިހާ ސުވާލުތައް ނިމުނީ ކަމަށް ބަލާނަން. ޝުކުރިއްޔާ.
26

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ. އަދި ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންގެ ވެސް ސުވާލުތަކަށް ފަހުގައި އަޅުގަ ނޑުމެން ކޮމިޓީގައި
ހިމެނިވަޑައިނުގަންނަވާ އެހެން ނަމަވެސް ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރަކު މި ސުވާލުކުރަން ބޭނުންފުޅުވޭ އެބަ. އަދި އެ
ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް ރަޝީދުވަނީ މައްސަލައެއް ވެސް ހުށަހަޅުއްވާފަ. ދެން އެ މައްސަލަ މިއަދު ސީދާ
ތިބޭފުޅުންނާ ހަމައަށް އަޅުގަ ނޑުމެނަށް ފޮނުވިފައެއް ނީންނާނެއޭ. އެހެންނަމަވެސް އެއީ 0411 އެއްހާ ވޯޓުގެ
މައްސަލައާ ގުޅޭގޮތުން އައި.ޑީ ކާޑުގެ މައްސަލަތަކާ ގުޅޭގޮތުން އެމަނިކުފާނު ހުށަހަޅުއްވާފައި އޮތް މައްސަލައެއް އެއީ.
އެހެންވީމާ، އަޅުގަ ނޑުމެންގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން އިޢުތިރާޟުނުކުރާތީވެ ވީހާ ވެސް ކުރުކޮށް ޢިއްޒަތްތެރި
މެންބަރު ސުވާލުކޮށްލުމަށް އަޅުގަ ނޑު ފުރުޞަތު އަރުވާނަން. ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް ރަޝީދު.
މާފަންނު ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި މުޤައްރިރު. އާދެ! އަޅުގަ ނޑު ސާފުކުރަން ބޭނުންވާ ސުވާލަކީ ލޯކަލް ކައުންސިލު އިންތިޚާބު
01 ވަނަ ދުވަހު މި އޮންނައިރުގައި ވޯޓުލާ މަރުކަޒުތަކުގައި ވެރިފައިކުރެވޭނެ ގޮތަށް ވޯޓުލާން ދާ މީހާގެ ފޮޓޯ އާއި،
ވޯޓުލާން ދާ މީހާގެ ފޮޓޯއާއި ދިމާވާނެ ދަފުތަރުގައި އެ އޮންނަ ވޯޓުލާ ލިސްޓްގައި ވޯޓާސް ލިސްޓްގައި އޮންނަ ފޮޓޯއާ
ދިމާވާނެ ގޮތަށް ތިބޭފުޅުން މިފަހަރު ބައްލަވާނަންތޯ. އެއީ މިހާރު އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް ދެންމެވެސް ތިބޭފުޅުން
ވިދާޅުވެއްޖެ ޑީ.އެން.އާރު ގެ ފޮޓޯތައް ދޭން އެދުމުން އޭގެ ތެރެއިން ބައެއް ފޮޓޯތައް ނުލިބޭ ވާހަކައެއް ވެސް، 4511
އަށްވުރެން ގިނަ ފޮޓޯ. ކުރީގައި 5111 ފޮޓޯގެ ތެރެއިން މިހާރު ކޮންމެވެސް ވަރެއް އެވަނީ ލިބިފަ. ދެން މީގައި
އަޅުގަ ނޑުމެން އެންމެން ކަށަވަރުކުރަން، ޑިމޮކްރަސީ ކަށަވަރުކުރެވެނީ ވޯޓުން. އެހެންވީމާ، އަޅުގަ ނޑުމެން މިހާރު މި
ގެންގުޅޭ އުސޫލަކީ އައި.ޑީ ކާޑަށް މި ބައްލަވަނީ. އައި.ޑީ ކާޑަށް ބަލާފައި ވޯޓު ކަރުދާކޮށްޅު އެމީހާ އަތަށް ދެނީ.
ޙަޤީޤަތުގައި ދޭންޖެހެނީ ވޯޓުލާން ދާ މީހާގެ ފޮޓޯ އާއި ޑީ.އެން.އާރުގައި އޮންނަ ފޮޓޯއާ ދިމާވާންޖެހޭނެ. ދިމާވެގެން
ނޫނިއްޔަކާ އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް މި ކަމެއް ކަށަވަރެއް ނުކުރެވޭނެ. ޑިމޮކްރަސީއެއް ކަށަވަރެއް ނުކޮށްދެވޭނެ.
އިންތިޚާބުތަކެއް ކަށަވަރެއް ނުކޮށްދެވޭނެ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަ ނޑު ސާފުކުރަން ބޭނުންވާ ސުވާލަކީ މިފަހަރު މި އޮންނަ
ލޯކަލް ކައުންސިލް އިންތިޚާބުގައި އެ ފޮޓޯ އާއި ވޯޓުލާން ދާ މީހާގެ ފޮޓޯއާ ދިމާވާނެތޯ ދަފުތަރުގަ.
އިލެކްޝަންސް ކޮމިޝަނުގެ މެންބަރު ޢަލީ މުޙައްމަދު މަނިކު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އުސޫލެއް ގެ ގޮތުން މިފަހަރަކުނޫން ހަމަ ކޮންމެ ފަހަރަކު ވެސް އައި.ޑީ ކާޑަށް ބަލާފައި މޫނާ އަޅާ ބަލާފައި އެއީ
އޭނަކަން ކަށަވަރުކުރުމަށްފަހު މޫނު ބުރުގާ އަޅައިގެން ހުރި މީހެއް ވެއްޖިއްޔާ އެ ނިޒާމެއްގެ ތެރެއިން އޭނަ ވަކި
27

ތަނަކަށް ގެންގޮސް އަންހެން ބޭފުޅަކު އޭނަގެ މޫނު ބަލާފައި މި އޮންނަނީ. ދެން އެކި އޮފިޝަލުން އެކި މިންވަރަށް
މި މަސައްކަތް ކުރަނީ. ދެން އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް ބައެއް ޝަކުވާތައް އެބަހުރޭ އެހާ ރަނގަޅަކަށް ނުބަލައޭ ބައެއް
މަރުކަޒުތަކުން. ދެން އަޅުގަ ނޑުމެނަށް މިކަން ފާހަގަކުރެވިގެން އޮންނާނެ ހަމަ ކޮންމެ ޓްރެއިނިންގއެއްގައި ވެސް.
ދެން އޮފިޝަލުންގެ އަތް މަތީ ފޮތުގައި ވެސް ހުންނާނެ ކޮންމެ މީހަކު ކުރާ މަސައްކަތް ވަކިން ލިޔެފަ. ހަމަ ވަރަށް
ރަނގަޅަށް ވަރަށް ގިނަ ޓްރެއިނިންގ ދެވުނު. ޚާއްޞަކޮށް ލޯކަލް ކައުންސިލް އިންތިޚާބަކީ ރިޔާސީ އިންތިޚާބުހާ
ފަސޭހަ އިންތިޚާބެއްނޫން. ވަރަށް އުނދަގޫ އޮޅުންބޮޅުން ބޮޑު އިންތިޚާބެއް މި އިންތިޚާބަކީ. އެހެންވީމާ،
އަޅުގަ ނޑުމެން ހަމަ ޓްރެއިނިންގ ވެސް އިތުރަށް ދިނިން. ދެން އަޅުގަ ނޑުމެން އޮންނާނެ ހަމަ އެގޮތަށް އަންގާފަ.
ދެން މިހާރު މި ލިބޭ އިތުރު ޓްރާންސްޕޭރާންޓްވެގެން މިދަނީ ސީދާ ވޯޓާސް ލިސްޓް 3 ލިސްޓް އޮންނައިރު އޭގެ
ތެރެއިން 4 ލިސްޓްގައި ވޯޓުލާން ދާ މީހާގެ ފޮޓޯ ހުންނާނެ. އޭގެ އެއް ލިސްޓް ހުންނާނީ ހިއްޕާފައި އަނެއް ލިސްޓް
އޮންނާނީ ވޯޓު ކަރުދާސް ދޫކުރާ މޭޒުގައި. ދެން ކިއު ނަންބަރު ތަރުތީބު ދޫކުރާ މިތާކު ނޯންނާނެ ވޯޓާސް ލިއްޓެއް.
އެހެންވީމާ، އައި.ޑީ ކާޑް ބަލާފައި އެތަނުން ވެސް އެ މޫނާ އަޅާ ބަލާފައި ކަށަވަރުކުރުމަށް ފަހު ވޯޓު ކަރުދާސް
ދޫކުރާނީ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަ ނޑުމެން އަދި އިތުރަށް ވެސް، އިތުރަށް އެ މެސެޖް އަޅުގަ ނޑުމެންގެ އޮފިޝަލުންނަށް
ރަށްދުކޮށްދޭނަން. އެކަމާ ބެހޭ ބޭފުޅުންނަށް އަދި އިތުރު މެސެޖެއްގެ ގޮތުގައި ވެސް ހަމަ ވަރަށް ރަނގަޅަށް
ބައްލަވަންޖެހޭނެކަން. އެހެންވީމާ، އެއީ ދެން 0011 ކޮންމެވެސް ވަރަކަށް ފޮޓޯ ނެތް. ދެން އެމީހުންނާ ދޭތެރޭ
އަޅުގަ ނޑަކަށް ނޭނގޭ ދެން ކިހިނެއްތޯ ކަންތައް ކުރާނީ. ދެން މިފަހަރު އަލަށް ކުރާ ކަމެއްގެ ގޮތުގައި އެބައޮތް
ތަންކޮޅެއް، އަޅުގަ ނޑުމެންގެ ރާއްޖޭގައި ވޯޓުލުމަކީ އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް ޤަބޫލުކުރެވޭ ގޮތުގައި ކުރިއަރާފައި ހުރި
ޤައުމުތަކާ އެއް ފެންވަރަށް ދާ އެއްޗެއް. އެހެންނަމަވެސް، ތަންކޮޅެއް ފަޤީރު އެފްރިކާ ޤައު މުތަކުގައި މިއޮންނަ ކަހަލަ
ބީދައިން ކުރާ ކަމެއް އަޅުގަ ނޑުމެން ވެސް މިފަހަރު ހިމަނާލައިފިން. އެއީ ވޯޓުލާން ދާ މީހާގެ ނަން
އެނައުންސްކުރުން. އެއީ އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް ޖަފްނާ ކަހަލަ ތަންތަނުން ސްރީލަންކާ ހަނގުރާމައަށްފަހު ބާއްވާ
އިންތިޚާބުތަކުގައި ފެނިފައި ހުރި ބައެއް ކަންތައްތައް. އެހެންނަމަވެސް، ވޯޓުލުމަކީ ތަހުޒީބު ޤައުމުތަކާއި އެއް
ފެންވަރަކަށް އިލެކްޝަންސް ކޮމިޝަނުން، ރާއްޖޭގެ އިލެކްޝަންސް ކޮމިޝަނުން ގެންދާ ކަންތައްތައް.
އެހެންނަމަވެސް މިފަހަރު އަޅުގަނޑުމެން މި ދިޔައީ ތަންކޮޅެއް އެ އް ސްޓެޕް ދަށަށް. އެހެންނަމަވެސް އެ ވެސް ހަމަ
މީހުންނަށް ޔަޤީންކަން ހޯދައިގެން ރަށު ލެވަލްގައި އެނގޭނެ އެ ރަށު މީހެއްކަން. މިހާ ގިނަ ބަންގާޅީން އުޅޭއިރު
ފަހަރުގައި ބަންގާޅު މީހަކު ވެސް ވޯޓުލާފާނެ ކަމުގެ ބިރު އޮތީތީ އެމީހާގެ ނަން ގޮވާލީމަ ފޮޓޯ ވެސް ނުހުންނާތީ
އެކަންތައް އިތުރަށް ސާފުކުރުމަށް ޓަކައި އަޅުގަ ނޑުމެން މިފަހަރު ލޯކަލް ކައުންސިލް އިންތިޚާބުގައި އަދި ދެން
އޮންނަ ހުރިހާ އިންތިޚާބުތަކެއްގައި ވެސް އިރާދަކުރެއްވިއްޔާ އެ ކަންތައް ކުރާ ގޮތަށް މިއޮތީ ނިންމާފަ. އެހެންވީމާ،
ރަނގަޅަށް ބަލާނެ އިނގޭތޯ. އެއީ ހަމަ އޭނަތޯ ބަލާނެ. ބެލުމަށް އިރުޝާދުދީފައި މި އޮންނަނީ. ދެން އިލެކްޝަންސް
28

ކޮމިޝަނުގެ 5 މެންބަރުންނަށް މި 232 ވޯޓު ފޮށި ދޮށުގައި ނުތިބެވޭތީ މައްސަލައަކީ. ވާހަކައަކީ އަޅުގަ ނޑުމެން
އެވަރަށް ޓްރެއިންގ ދީފައި އެވަރަށް މަސައްކަތްކުރު ވަމޭ. އެހެންނަމަވެސް އިންސާނުންވީމަ ބައެއް ފަހަރަށް
މަސައްކަތްކުރުމުގެ އެބަހުރޭ އެންމެ ފަރުވާތެރިކަން ނެތި. އެހެންނަމަވެސް، ވަރަށް ރަނގަޅަށް މި އިރުޝާދުދީ
އަތްމަތީ ފޮތުގައާއި ގަވާއިދުގައި މި މަސައްކަތްހަމަ ހުންނާނެ ގޮތުގެ ތަފުސީލު އޮންނާނީ ލިޔެފަ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ. ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިމްތިޔާޒް ފަހުމީގެ އިތުރު ސުވާލެއް ކުރުމަށް އޮތީމަ އަޅުގަ ނޑު އެ ފުރުޞަތު
އަރުވާނަން. ނިންމާލުމުގެ ކުރިން.
މާފަންނު އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިމްތިޔާޒު ފަހްމީ ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ. އަޅުގަ ނޑު މި ފުރުޞަތަކަށް އެދުނީ އަޅުގަ ނޑު ވަރަށް ބިރު ގަންނަ ސްޓޭޓްމަންޓެއް ދެންމެ
ކޮމިޝަނުގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރަކު ފާހަގަކުރެއް ވީތީވެ. އިލެކްޝަންސް ކޮމިޝަނުގެ މިނިވަންކަން ގެއްލި ގޮސްފައިވާ
ކަމަށް ތިބޭފުޅުން އެ ފާހަގަކުރެއްވީ. ތިބޭފުޅުންގެ ޤާނޫނީ މަސްއޫލިއްޔަތު ވާޖިބު ޤާނޫނާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެ މަތިން
އަދާކުރެވެން ނެތް ޙާލަތަކަށް އައިސްފައި ވާ ކަމަށް. އަޅުގަ ނޑު ވަރަށް ކަންބޮޑުވެއްޖެ އަޅުގަ ނޑުމެން ރައްޔިތުން
ވަޅުލެވޭ ހިސާބަށް މިހާރު އެ ދަނީ. އެހެންވީމާ، ރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުންނަށް ބޭނުންވާ އެންމެ އަސާސީ ކަންކަމުގައި ވާ
ވޯޓުން ވެރިން ހޮވުމާއި މަޤާމުތަކަށް މީހުން ލުމުގައި ވޯޓުގެ ޙައްޤު ގެއްލި ދިޔައިމާ ދެން އަޅުގަ ނޑުމެން
ވަޅުލެވެންވީ. އެހެންވީމާ، މި ނުރައްކާތެރި ސްޓޭޓްމަންޓްތައް އަޅުގަ ނޑުމެންނާ ހަމައަށް އައިމާ އަޅުގަ ނޑުމެން
ޤައުމުގެ ރައްޔިތުން ހެޔޮނުވާނެ މި ކަންތައްތައް ހަމަ އަޑު ނީވޭ ކަމަށް ހަދާލާފައި ހުއްޓާލައިގެން ތިބޭކަށް ހެޔޮ
ނުވާނެ. އެހެންވީމަ، މިކަންބޮޑުވުން އަޅުގަ ނޑު ހަމަ ފާހަގަކޮށްލަން. އަދި އެއާއެކުގައި އަޅުގަ ނޑު ފާހަގަކޮށްލަން
ބައެއް ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ދެންމެ ކޮމިޝަންގެ މެންބަރުން ފާހަގަކުރެއްވި ސްޕްރިމް ކޯޓުގެ ނިންމުމަކީ އެންމެ
ފަހުގެ ނިންމުމޭ. އަޅުގަ ނޑު ޤަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި ނޫން. އެހެނެއް ނޫން. ތިބޭފުޅުންނަކީ ވެސް ޤާނޫނުއަސާސީގެ
ދަށުން، ޤާނޫނެއްގެ ދަށުން އުފެދިފައިވާ ޤާނޫނީ މިނިވަން މުސްތަޤިއްލު ކޮމިޝަނެއް. ތިބޭފުޅުން ވެސް ޤާނޫނާ
އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިން ނިންމަވާފައިވާ ކޮންމެ ނިންމުމަކި ވެސް އެންމެ ފަހުގެ ނިންމުން. ދެން އެ ނިންމުމަށް
ސްޕްރިމް ކޯޓު އެ އަރައިގަންނަ އަރައިގަތުމަކީ ތިބޭފުޅުންގެ ޙައްޤަކަށް ސްޕްރިމް ކޯޓު އަރައިގަތުން. އަޅުގަ ނޑު ހަމަ
ވަރަށް ޔަޤީންކަމާއިއެކު ތިބޭފުޅުންނަށް ޙަމްދަރުދީވާ ހާލަތުގައި ދަންނަވާލަން ބޭނުންވޭ މި ރާއްޖޭގެ ސްޕްރިމް ކޯޓުގެ
ބައްދަލުވާ ކޮންމެ ބައްދަލުވުމަކީ މި ރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުއަސާސީއަށް ތްރެޓްކުރާ ދުވަހެއް. ތިބޭފުޅުންގެ ޤާނޫނީ
މަސްއޫލިއްޔަތުތަކާއި ވާޖިބުތަކަށް އަރައިގަންނަ ދުވަހެއް އަޅުގަ ނޑު ޤަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި. އެހެންވީމަ، އަޅުގަ ނޑު ހަމަ
29

މި ދަ ނޑިވަޅުގައި ޓީ.ވީތަކުން ބައްލަވާ ބޭފުޅުންނާއި މި އަޑުއައްސަވާ ހުރިހާ ބޭފުޅުން މި ރާއްޖޭގެ މުސްތަޤުބަލަށް
ޓަކައި މި ރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުންނަށް މިނިވަންކަމާއިއެކުގައި ވޯޓެއް ލުމުގެ ޙައްޤާއި ސްޕްރިމް ކޯޓުން އެ ޢަމަލުކުރައްވާ
ގޮތްތަކާއިމެދު ކަންބޮޑުވެ އެކަންތައްތައް ހުއްޓުވޭނެ ގޮތަކަށް ހުރިހާ ބޭފުޅުން އެބަޖެހޭ ޢަމަލުކުރަން އަޅުގަ ނޑު
ޤަބޫލުކުރަން. އަނެއްކަމެއްގެ ގޮތުގައި އަޅުގަ ނޑު ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުންވޭ މީގެ ކުރީގައި ރިޔާސީ އިންތިޚާބު
ބޭއްވުނުއިރުގައި ސްޕްރިމް ކޯޓުން ފުރަތަމަބުރު ބާޠިލުކުރީ ތިބޭފުޅުން އެ ބޭއްވީ ގޯސްކޮށް ކަމަށްބުނެ.
އެހެންނަމަވެސް ބައިނަލްޢަޤުވާމީ ހުރިހާ ފަރާތުން އޭގެ ތެރޭގައި އދ،. ޔޫރިޕިއަން ޔޫނިއަން، ކޮމަންވެލްތް، ބޮޑެތި
ޤައުމުތައް، އިންޑިޔާ، އެމެރިކާ، މިހުރިހާ ޤައުމުތަކުން ވިދާޅުވެފައިވަނީ ތިބޭފުޅުން ބޭއްވެވީ މިނިވަން އިންސާފުވެރި
އިންތިޚާބެކޭ. ދުނިޔޭގެ ބައިނަލްއަޤުވާމީ ޤަބޫލުކުރާ ސްޓޭންޑަޑަށޭ. ސްޕްރިމް ކޯޓުގެ އެ ގައިޑްލައިން އައުމާއިއެކުގައި
ވެސް އެބޭފުޅުން ވިދާޅުވަމުން ތިބޭފުޅުންނަށް ގެންދެވީ ކުރީ ބުރުގައި ބޭއްވެވި ސްޓޭންޑަޑަށް ތިބޭފުޅުން
ބާއްވައިދެއްވާށޭ. އެއްގޮތަކަށް ވެސް ސްޕްރިމް ކޯޓުން އެ ނިންމެވި ގައިޑްލައިނާ އެއްގޮތަށް އެ ސްޓޭންޑެޑްގައި
ބާއްވާށެކޭ ނޫން. އެހެންވީމަ، މިފަހަރު ތިބޭފުޅުންނަށް ދިމާވެފައިއޮތް މި ޗެލެންޖަކީ ސްޕްރިމް ކޯޓުގެ ގައިޑްލައިން
އާއި އެއްގޮތަށް ބޭއްވީމާ ބައިނަލްއަޤުވާމީ ސްޓޭންޑެޑާ އެއްގޮތަކަށް ނުބޭއްވެނީ އިނގޭތޯ. އެހެންވީމަ، ކިހިނެއްތޯ
ތިބޭފުޅުންނަށް މިކަން ހައްލުކުރާނީ. ތިބޭފުޅުން އިންޓަރނޭޝަނަލް ސްޓޭންޑަޑަށް ބާއްވާ ކަމަށްވަނީނަމަ މިނިވަން
ރަނގަޅު އިންތިޚާބެއްގެ ގޮތުގައި ނޫން އެދަނީކީ. ސްޕްރިމް ކޯޓުގެ ސްޓޭންޑަޑަށް ބާއްވައިފި ކަމަށްވަންޏާ. ކޮން
ގޮތަކަށްތީ ދެކެވަޑައިގަންނަވަނީ.
އިލެކްޝަން ކޮމިޝަންގެ ރައީސް ފުއާދު ތަޢުފީޤު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ތިވިދާޅުވި ގޮތަށް ސްޕްރިމް ކޯޓުގެ ގައިޑްލައިންތަކާ އެއްގޮތަށް ބާއްވައިފިއްޔާ އެ
ބޭއްވެނީ އިންޓަރނޭޝަނަލް ސްޓޭންޑެޑްސާ އެއްގޮތަކަށް ނޫން. އެއީ ދެން ހަމަ ކުޑަ ވެސް ޝައްކެއް އޮތް ކަމެއް
ނޫން. އެހެންނަމަވެސް ތިބޭފުޅުންނަށް އެނގިވަޑައިގަންނަވާނެ ރަނގަޅަށް ގައިޑްލައިންތަކަށް ބައްލަވައިފިއްޔާ މީގެ
ތެރޭގައި ކިތައް ގައިޑްލައިންތޯ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުއަސާސީ އާއި އަދި އިންތިޚާބާ ބެހޭ ޤާނޫނުތަކާ ތަޢާރަޟުވަނީ.
ނޫނިއްޔާ އަޅުގަ ނޑުމެންގެ މެންބަރު ފާރޫޤު ވެސް ފާހަގަކުރެއްވި ގޮތަށް އެކަން އެނގިތިބެ އަޅުގަ ނޑުމެން ވަރަށް
ދަތި ހާލުގައި އެއީ އަޅުގަ ނޑުމެން ކޮށްފައިވާ ހުވާގައި މިވަނީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުއަސާސީއަށް ތެދުވެރިވުމަށް.
ހުރުމަތްތެރިކޮށް ހިތުމަށް. އެހެންނަމަވެސް މިހާރު މިވަނީ ޤާނޫނުއަސާސީ އާއި ޚިލާފަށް ހުރި ބައެއް
ގައިޑްލައިންތަކަށް ތަބާވާން. އެކަމަކު އޭރު ދެން މިހާރު ފުލުހުން އެ ވިދާޅުވަނީ އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް އެއްބާރުލުން
ދެއްވާނެ ކަމަށް. ރިޔާސީ އިންތިޚާބުގެ އިރުގައި ފުލުހުން ވިދާ ޅުވަމުން ގެންދެވީ ގައިޑްލައިނާ އެއްގޮތަށޭ ހުރިހާ ކަމެއް
ކުރަންޖެހެނީ. އެހެންނޫނިއްޔާ އެބޭފުޅުންގެ އެއްބާރުލެއްވުމެއް ނުދެއްވާނަމޭ. އެބޭފުޅުން އަޅުގަ ނޑުމެން ގެ
30

މަސައްކަތްތައް ހުއްޓުވާނަމޭ. ނޫނިއްޔާ ނުހުއްޓުވިޔަސް އެއީ ބާޠިލު މަސައްކަތެއްގެ ގޮތުގައި ވާގޮތަށް ހައްދަވާނަމޭ.
އެއީ އެއް ގައިޑްލައިން ގައި އެބައޮވޭ އަޅުގަ ނޑުމެން ހުރިހާ ވޯޓު ކަރުދާސް ވެސް އަދި ހުރިހާ އެއްޗެއް ވެސް
ގެންދަންޖެހެނީ ފުލުސް މީހަކާ އެކީގައޭ. އެހެންވީމަ، ފުލުސް މީހަކު ނުފޮނުއްވާނަމޭ އެ ގައިޑްލައިންތަކާއި ޚިލާފަށް
ކުރާ އެއްވެސް ކަމެއްގައި. އެހެންވީމަ، އިލެކްޝަން ކޮމި ޝަންގެ މިނިވަންކަން އެއީ މިނިވަން މުސްތަޤިއްލު
މުއައްސަސާއެއްގެ ގޮތުގައި ނެތްކަން ހަމަ ފާޅުގައި އިޙް ސާސް ކުރެއްވުނު ފަދައިން އަޅުގަ ނޑަށް ވެސް ހަމަ
އިޙުސާސް ކުރެވެން ފެށި މި ގައިޑްލައިން ވުޖޫދަށް އައި ހިސާބުން ފެށިގެން. އަދި އަޅުގަ ނޑަށް ޤަބޫލުކުރެވޭ ގޮތުގައި
ދެން ތިއްބެވި މެންބަރުންނަށް ވެސް އެގޮތަށް ޤަބޫލުކުރެއްވޭނީ. އެހެންނަމަވެސް، މިވަގުތު އެހެން ގޮތެއް ނެތީމަ
އަޅުގަ ނޑުމެން ގައިޑްލައިނާ އެއްގޮތަށް ދެވޭތޯ މި މަސައްކަތް ކުރަނީ. އެކަމަކު އަދިވެސް މިހާރު ވެސް އެއްވެސް
ކަހަލަ ޔަޤީންކަމެއް ނެތް މިދަންނަވާހެން މި ގައިޑްލަނާ ޚިލާފުވެއްޖެއޭ ކިޔާ ބަހައްޓާފައި މީގެ ތެރެއިން ބައެއް
ނަތީޖާތައް ބާޠިލްނުކުރާނެ ކަމުގެ. އެހެންވީމާ، އެ ތަނެއްގައި ޖަސްޓިސް ސިސްޓަމްސްއާ ދޭތެރޭގައި މިވަރަށް ސުވާލު
އުފެދިފައިވާއިރެއްގައި މިނިވަން މިދެންނެވި މުސްތަޤިއްލު މުއައްސަސާތަކުން ކުރެވޭނެ މާބޮޑު ކަމެއް އޮތް ކަމަކަށް
އަޅުގަ ނޑުމެން ނުވެ އް ދެކެން. އަދި މިކަމަށް މިދެންނެވީ ނުރުހިގެން މިސާލަކަށް އަޅުގަ ނޑުމެންގެ ތެރެއިން އެއް
މެންބަރަކު ހެއްދެވި ގޮތަކީ އިސްތިޢުފާ ދެއްވީ. އެގޮތަށް އަޅުގަ ނޑުމެން އެންމެން އިސްތިޢުފާ ދީފިއްޔާ ދެން ޤައުމުގެ
ހާލަތު އަދި މާ ދަށަށް ދާނީ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް ކުރެވެން އޮތް ކަމެއް ކުރުމަށް ޓަކައި ވެސް
އަޅުގަ ނޑުމެން މި މަޤާމުގައި ތިބުން އަޅު ގަ ނޑު ދެކެނީ މާބޮޑަށް ވެސް މުހިއްމު ކަމަށް. އެހެންވެގެން،
އަޅުގަ ނޑުމެން ހިތްވަރު މި ކުރަނީ. އަޅުގަ ނޑު އުއްމީދުކުރަނީ ހަމަ މި ޤައުމަށް ފެހި ފާގަތިކަން ލިބޭނެކަން. ހަމަ
ރަނގަޅު މަގެއް އިރާދަކުރެވިއްޔާ މާތްރަސްކަލާނގެ އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް ދައްކަވާނެ ކަމަށް. ޝުކުރިއްޔާ.
އިލެކްޝަންސް ކޮމިޝަނުގެ މެންބަރު ޢަލީ މުޙައްމަދު މަނިކު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް މުޅިންވެސް ގައިޑްލައިންގައި ހުރި ޓެކްނިކަލް ވާހަކަތަކަށް ބޮޑަށް މި އަލިއަޅުވާލެވެނީ. އަޅުގަ ނޑު
ބޮޑަށް ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުން އަދި އިތުރު އެހެން ކަމެއް. އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް އަޑު އެބައިވޭ ހަމަ މީޑިޔާތަކުން ވެސް
ދައުލަތުގެ ޚަރަދު ބޮޑުވާ ވާހަކަ. ދައުލަތުގެ ބަޖެޓްގައި ފޫނުބެދޭ ވާހަކަ. މި ގައިޑްލައިންގެ ސަބަބުން ވެސް ވަރަށް
ބޮޑު ޚަރަދު ބޮޑުވެގެން އެބަދޭ. އެއީ އިތުރު ދެ އޮފިޝަލުން އަޅުގަ ނޑުމެން އެބަޖެހޭ ހަމަ ސީދާ ގައިޑްލައިންގައި
ކަ ނޑައަޅާފައި އެބައޮވޭ. އެހެންވީމާ، އޭގެ ސަބަބުން އަޅުގަ ނޑުމެން ކޮމިޔުނިކޭޝަން އޮފިސަރެއް އިތުރު
ކުރަންޖެހުނީ. އެހެންވީމާ، ކުރީގައި 1 މީހުން 1 މީހުން ނެގި ތަންތަނަށް މިހާރު ބައެއް ތަންތަނަށް ދިހައެއް، ބާރަ،
ސާދަ މީހުން. އެހެންވީމާ، އެއީ ވެސް ހަމަ ކޮންމެ ވޯޓު ފޮއްޓަކަށް އިތުރު ދެ އޮފިޝަލުންވީމަ ހަމަ އެއިން ކޮންމެ
މީހަކަށް ދުވާލަކު ކެއުމާއި ހުރުމާ މި ހުރިހާ ކަމަކާ އެއްކޮށް ގާތްގަ ނޑަކަށް 0511 ދެހާހެއްހާ ރުފިޔާ އެބަދޭ. އެ
31

ވެސް ހަމަ ވަރަށް ބޮޑަށް ޚަރަދު ބޮޑުވެގެންވާ ކަމެއް. އަޅުގަ ނޑުމެން އިލެކްޝަން ސް ކޮމިޝަން އުފެދިގެން
އަޅުގަ ނޑުމެން މި އައު ކޮމިޝަންގައި އައިސްގެން އަޅުގަ ނޑުމެން މަސައްކަތް ކުރިއިރު އަޅުގަ ނޑުމެން ކުރީގައި ދިހަ
ބާރަ އޮފިޝަލުން ތިއްބާ ކުރީގެ ލޯކަލް ކައުންސިލް އިންތިޚާބުގައި ވެސް މަދު ކޮށްލިން. އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް ކުރެވުނު
ތަޖުރިބާއަކީ ތަންކޮޅެއް މަދުން އޮފިޝަލުން ބޭނުން ކޮށްގެން މި މަސައްކަތް ކުރެވޭނެ ކަމެއް. އެހެންނަމަވެސް،
މިފަހަރު އަޅުގަ ނޑުމެން މިފަހަރު ރިޔާސީ އިންތިޚާބު މި ގައިޑްލައިންގެ ސަބަބުން ޑަބަލް ވެގެންނޭ މިދަނީ. ކުރީގެ 1
އޮފިޝަލުން ތިބޭ ތަނަކަށް 02 އޮފިޝަލުން އެބަ ނަގަންޖެހޭ. އޭގެ ސަބަބުން ދެން އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް ވަރަށް ޚަރަދު
ބޮޑުވެގެން، އެހެންވީމާ، ޚަރަދު ވެސް އެބަ އަނެއްކާ މިފަހަރު މި ވޯޓާސް ލިސްޓްގައި ސޮއި ކުރުމަށް މި ގެންދިޔަ
ޚަރަދު ވެސް އަދި ދެން ކުރިއަށް އޮތް ތާނގައި ވެސް މިގޮތަށް މިކަން ދަންޏާ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގައި ވެސް ހަމަ
އެ ޚަރަދުތައް ދާނެ. އެހެންވީމާ، އެއީ ވެސް ހަމަ ތިބޭފުޅުން މިއަދު މިކަމާ ބެހޭ ގޮތުން ވާހަކަ ދައްކާތީ އަޅުގަ ނޑު
ހިތަށްއަރާ މިވާހަކަ ވެސް ހަމަ މަޢުލޫމާތަށް ޓަކައި ދަންނަވާލާނަމޭ. އިތުރު އޮފިޝަލުން ބޭނުން ކުރީމަ ޚަރަދު ވަރަށް
ބޮޑަށް ބޮޑުވެގެން އެބަދޭ. އަދި މިހިރަ އެހެން ދަތިތަކުގެ އިތުރުން. އެހެންވީމާ، އެވާހަކަ ދަންނަވާލަން.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ. އަޅުގަ ނޑު ނިންމާލުމުގެ ކުރިން އަޅުގަ ނޑު ވެސް އަދި ހަމަ އިތުރު މި ދެކެވުނު ވާހަކަތަކާ
ގުޅިގެން އިތުރަށް ސާފުކޮށްލަން ބޭނުންވާ ދެތިން ކަމެއް އެބައޮތް. އެންމެ ފުރަތަމަ ކަމަކީ ތިބޭފުޅުން ވޯޓުލުމަށް
ބޭނުންކުރާ ޑޭޓާ ބޭސް އިނގޭތޯ އެ ލިސްޓް. އެ އެއްޗިހި ބޭނުންކުރާއިރުގައި މުޅި ރާއްޖޭގެ ހުރިހާ މީހުން ހިމެނޭ
ޑޭޓާ ބޭސްއެއް ކޮންމެ ރަށެއްގައި ހުންނާނެތޯ؟ ނޫނިއްޔާމު އެ ރަށެއްގެ އިންޑިވިޑުއަލް ޑޭޓާ ބޭސްއެއްގެތޯ އެ
ރަށެއްގަ އި އެ ސިސްޓަމް ތެރޭގައި ހުންނާނީ އެއީ މި ނަންގަތީ މާލޭގެ މީހަކު ނުވަތަ ރާއްޖޭގެ އެހެން ރަށެއްގެ މީހަކު
އެއްކަލަ ފޮޓޯ ހިފައިގެން ވެސް ގޮއްސަ ވެރިފައި ކުރަން ބަލާއިރު އެ ޑޭޓާ ބޭސް އެތާ ނެތް ކަމަށް ވަންޏާ އަދި
ރަޖިސްޓަރީކޮށްފައި ނެތް މީހަކު ނުވަތަ އެ ނޫން ގޮތަކުން ވެސް ކޮންމެވެސް ކަމެއް ދިމާވެފައި ހުރި މީހެއް ކަމަށް
ވަންޏާމުން އޭނަ އެއީ ވެރިފިކޭޝަނެއް ނެހެދި ވޯޓުލެވޭ މީހަކަށްވާ ގޮތް ދިމާވެދާނެތޯ؟ އަދި މިހާތަނަށް، އަނެއް
ސުވާލަކީ، މިހާތަނަށް ޑީ.އެން.އާރުން ލިބިވަޑައިގަންނަވާފައި ވާ ހުރިހާ އައި.ޑީ ކާޑު ނަންބަރުތަކެއް ޑަބަލްވެފައިވޭތޯ
ތިބޭފުޅުން އެއްވެސް ކަހަލަ ވެރިފިކޭޝަނެއް އެއްޗެއް ކުރައްވައިފިންތޯ ސިސްޓަމަކަށް އަޅައިގެން ނަމަވެސް.
އެކަންކަން ކުރައްވައިފިއްޔާ އޭގެ ޑަބަލްކޮށް ހުރިއްޔާމު ފެންނާނެ ވެސްމެ. އެފަދަ ކަމެއް ކުރައްވައިފިތޯ އަޅުގަ ނޑު
ސާފުކޮށްލަން ބޭނުން. ދެން ހަމަ އެއާއެކުގައި ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޙާމިދު ޢަބްދުލްޣަފޫރު ފާހަގަކުރެއްވި ފަދައިން
ތިބޭފުޅުން ޒިންމާދާރުކުރުވަން މިއޮތީ މި ކޮމިޓީ. ތިބޭފުޅުން ޖަވާބުދާރީވާންޖެހޭނީ މި ކޮމިޓީއަށް. އެހެންވީމާ،
ތިބޭފުޅުން ކުރައްވާފައި ހުރި މަސައްކަތެއްގެ ތެދުވެރިކަމާއި އަމާނާތްތެރިކަން ހާމަކޮށްދެއްވުމަކީ މި ކޮމިޓީއަށް
32

ކޮށްދޭންޖެހޭނެ ކަމެއް. އެހެންކަމުން ފޮރެންސިކު ރިޕޯޓުގައި ހުރި މައްސަލަތަ އް ދެނެގަތުމަށްފަހުގައި،
ދިރާސާކުރެއްވުމަށް ފަހުގައި އެ ރިޕޯޓު މި ކޮމިޓީން ހުށަހެޅީމަ އަޅުގަ ނޑުމެން އެކަމާ ގުޅި ގެން ކުރަންޖެހޭ
މަސައްކަތްތައް ކުރިއަށް ގެންދާނަން. ދެން އަޅުގަ ނޑު ދެކޭގޮތުގައި އިލެކްޝަން ކޮމިޝަނުން ކުރައްވަމުންގެންދާ
މަސައްކަތަށް އަޅުގަ ނޑުމެންގެ ޔަޤީންކަމާއި އިތުބާރު އެބައޮތް. އަދިހަމަ އެއާއެކުގައި އެޓަރނީ ޖެނެރަލަށް އެ
ފޮނުވާފައިވާ ރިޕޯޓުގެ ކޮޕީއެއް ވެސް އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް ކޮމިޓީއަށް ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އެބަ ބޭނުންފުޅުވޭ.
އެހެންވީމާ، އޭގެ ކޮޕީއެއް ވެސް ލިބުން އަޅުގަ ނޑު އެދެން. ދެން އެހެންވީމާ، މިދެންނެވި ދެ ނުކުތާއަށް އަޅުގަ ނޑު
ޖަވާބެއް ބޭނުންވޭ. އެއަށްފަހުގައި ދެން އަޅުގަ ނޑު ހަމަ ފުރުޞަތެއް އަރުވާނަން ނިންމާލުމުގެ ކުރިން.
އިލެކްޝަންސް ކޮމިޝަނުގެ ރައީސް ފުއާދު ތައުފީޤު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި މުޤައްރިރު. ވޯޓުލާ ލިސްޓާއި އެކަންތަކާ ބެހޭގޮތުން އަޅުގަ ނޑުމެން ކޮންމެ ވޯޓު ފޮށްޓެއް
ކައިރިއަށް ވެސް އަޅުގަ ނޑުމެން ނިންމާފައި އޮންނާނީ ސީޑީއެއް ފޮނުވާގޮތަށް. އެ ސީޑީގައި އެކުލެވިފައިވާނެ ހަމަ
ހުރިހާ ޑޭޓާތަކެއް. ވޯޓު ފޮށްޓޭ މިދެންނެވީ ކޮންމެ ރަށަކަށް އިނގޭތޯ. ކޮންމެ ރަށަކަށް ސީޑީއެއް ފޮނުވާގޮތަށް. އެއީ
އެ ރަށުން އެ ބެލޭނެގޮތަށް އެ ބޭނުންވާ ކޮންމެވެސް އެއް ދިމާލެއްގަ. އެހެންވީމާ، ކޮންމެ ވޯޓު ފޮށްޓެއް ކައިރިއަކު
ނޫން ކޮންމެ ރަށެއްގައި ސީޑީއެއްގައި ހުރިހާ އެ ޑޭޓާބޭސްގެ މަޢުލޫމާތުތައް ލޮކްކުރެވިފައިވާ ސީޑީއެއް ފޮނުވިފައިވާނެ.
އެހެންވީމާ....
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އެއީ ތިބޭފުޅުންގެ ބޭފުޅުންގެ އަތްޕުޅުގައޭ އޭތި އޮންނާނީ ދެއްތޯ؟
އިލެކްޝަންސް ކޮމިޝަނުގެ ރައީސް ފުއާދު ތައުފީޤު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ދެން އައި.ޑީ ކާޑާ ބެހޭގޮތުން އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް ޔަޤީންކުރެވިފައިވަނީ އެއް އައި.ޑީ ކާޑު ރިޕީޓުވެފަކަ
ނުހުންނާނެކަން. އެހެންނަމަވެސް އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް ޔަޤީން، މިދެންނެވީ ކިތަންމެ ފަހަރަކު ފާހަގަކުރެވުނު ތަފާތު
އައި.ޑީ އެކަކަށް ހެދިފައި ހުރިކަން އިނގޭތޯ. އޭގެ ތެރެއިން މިދެންނެވީ އަޅުގަ ނޑު މި މަސައްކަތް ކުރި މުއްދަތުގެ
ތެރޭގައި ހާހަކަށްވުރެން ގިނަ އައި.ޑީ އެގޮތަށް މި 5 އަހަރުދުވަހުގެ ތެރެއަށް ދަންނަވާއިރު ހުރި އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް
ފާހަގަކުރެވިފަ. އަޅުގަ ނޑުމެން އެކަންތައްތައް ޑިޕާރޓުމެންޓު އޮފް ނޭޝަނަލް ރަޖިސްޓްރޭޝަނަށް ހުށަހަޅައިގެން އެކި
ފަހަރު މަތިން އެކި އެގޮތަށް ފާހަގަކުރެވޭ ހުރިހާ ރެކޯޑުތައް ރަނގަޅުކޮށްފައި މިހާރު އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް އެގޮތަށް
ފާހަގަކުރެވޭ ޑުޕްލިކޭޝަނެއް ނޫޅޭ. އެހެންނަމަވެސް މިދަންނަވާ ރެކޯޑުތަކަކީ ދެ އައި.ޑީ ކާޑެއް ދެވިގެން ދެ މީހެއްގެ
33

ގޮތުގައި އެކަކު ހުރި ތަންތަން. އެ އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް ވަރަށް އުނދަގުލުން ބެލުނީ. އެއީ މިސާލަކަށް ޑޭޓު އޮފް
ބަރތާއި، ނަމާއި، މަންމަގެ ނަމާއި، ބައްޕަގެ ނަމާއި، މި އެއްޗެހިތައް އެއްގޮތްވާ ރެކޯޑުތައް ބަލާފައި އެއަށް ބަލާއިރު
ބައެއްފަހަރު ވާގޮތަކީ މިދަންނަވާ ކަހަލަ ރެކޯޑުގައި ހުރޭ އެޑްރެސް ވެސް ދެ އެޑްރެހެއްގައި އިނގޭތޯ. ރަށް ވެސް
ހުރޭ ބައެއްފަހަރު ދެ ރަށެއްގައި. އެއީ މިސާލަކަށް މަންމަގެ ރަށާއި ބައްޕަގެ ރަށާއި ތަފާތިއްޔާ ހަމަ އޭނަ އެ މީހަކު
އޮވެދާނެ މަންމަގެ ރަށުގައި ވެސް ހަމަ ވަކި އައި.ޑީއެއް ހެދިފަ. ބައްޕަގެ ރަށުގައި ވެސް ވަކި އައި.ޑީއެއް ހެދިފަ.
އެހެންނަމަވެސް މަންމަގެ ނަމާއި ބައްޕަގެ ނަމާއި އެއްގޮތްވެފައި ޑޭޓު އޮފް ބަރތް އެއްގޮތްވެއްޖެއްޔާ ދެން
އަޅުގަ ނޑުމެން އިތުރު މަޢުލޫމާތު ހޯދައިގެން މިކަހަލަ ރެކޯޑުތައް ހުންނާނީ ޗެކްކޮށްގެން ސާފުކޮށްފަ. ދެން އަދިވެސް
އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް ދިމާވާ އަނެއް މައްސަލައަކީ، ބައެއް މީސްމީހުން ހުރޭ ހަމަ ނަން ވެސް ތަފާތުވެފައި އިނގޭތޯ.
މަންމަގެ ރަށުގައި ކިޔާ ނަން ނޫން ނަމެއް މިސާލަކަށް ބައްޕަގެ ރަށުގައި އޮންނަނީ. އެހެންވީމާ، އަދިވެސް
އަޅުގަ ނޑަކަށް ދަންނަވާކަށް ނުކެރޭނެ 011% އެ އޮތީ އޭތި ކްލީންވެފައެކޭ އިނގޭތޯ. އެހެންވެގެން އަޅުގަ ނޑުމެން
މިހާ ބޮޑަށް މީގެ ކުރިން ރަށްރަށުގެ ރަށު ކައުންސިލުތަކުން ލިބޭ މަޢުލޫމާތަށް ބިނާކޮށް އަނެއް ބަރޯސާވެގެން
ތައްޔާރުކުރަންޖެހެނީ. އަދި އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް މި މަޢުލޫމާތުތައް މި ދެންނެވީ ޑިޕާރޓްމަންޓް އޮފް ނެޝަނަލް
ރަޖިސްޓްރޭޝަންގެ ޑޭޓަރބޭސް އިން އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް ލިބުނު އެއްޗެހި ކްލީންކުރުމުގައި ވެސް ވަރަށް ބޮޑު
އެހީތެރިކަމަކަށް އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް ވެގެންދިޔައޭ މިދަންނަވާ ކޮމްޕިއުޓަރ ޕްރޮސަސިންގގެ އިތުރުން އަޅުގަ ނޑުމެން
ރަށްރަށުން އިތުރަށް ހޯދާ މަޢުލޫމާތު. އެހެންވީމާ، އެ ވާހަކަ ވެސް ދަންނަވާލަން. ދެން އިރާދަކުރެއްވިއްޔާ
އަޅުގަ ނޑުމެން މުޤައްރިރު ތި އެދިވަޑައިގެން ފަދައިން ފޮރެންސިކް ރިޕޯޓާއި އަދި އެޓަރނީ ޖެނެރަލް އޮފީހަށް
ފޮނުވުނު ރިޕޯޓާއި، އަދިވެސް އެކަމާ ބެހޭ ގޮތުން ހުރި ލިޔުމެއް ވެއްޖެއްޔާ އަޅުގަ ނޑުމެން ހުށަހަޅާނެ ވާހަކަ ވެސް
އަޅުގަ ނޑުމެން ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރުވެރިކަމާއެކީގައި ދަންނަވަން. އަދި ހަމަ މިއާއެކީގައި އަޅުގަ ނޑު ދަންނަވާލަން
ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުންވޭ އެ ގައިޑްލައިންސްތަކަކީ، ބައެއް ގައިޑްލައިންތަކަކީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުއަސާސީ އާއި ވެސް
ތަޢާރުޟުވާ ގައިޑްލައިންތަކަށް ވުމާއި އަދި ބައެއް ގައިޑްލައިންތަކަކީ ރިޔާސީ އިންތިޚާބާއި ނުވަތަ ޢާއްމު އިންތިޚާބާ
ބެހޭ ބައެއް މާއްދާތަކާ ތަޢާރުޟުވާ ގައިޑްލައިންތަކަކަށްވާތީވެ އެ ޤާނޫނުތަކަށް އެ ގެންނަވަންޖެހޭ ބަދަލެއް
ގެންނަވައިގެން ނަމަވެސް މި ގައިޑްލައިންތަކަކީ ބާޠިލު އެއްޗެއްގެ ގޮތުގައި ހައްދަވައިދެއްވުމަށް ޓަކައި ރައްޔިތުންގެ
މަޖިލިސްގެ ފަރާތްޕުޅުން މަސައްކަތް ކޮށްދެއްވުން.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ. އެނގިވަޑައިގަންނަވާނެ އަޅުގަ ނޑުމެން ތި ގައިޑްލައިންގެ މައްސަލަ އާ ގުޅިގެން އަޅުގަ ނޑުމެންވާނީ
އުއްތަމަ ފަ ނޑިޔާރުގެ އަރިހުގައި ވެސް އަދި ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ފަ ނޑިޔާރު މި ކޮމިޓީ އަށް ވަޑައިގެންދެއްވުމަށް
34

ސިޓީފުޅެއް ފޮނުވާފައި އަދި އެ ބޭފުޅުންނަށް ދަންނަވާފަ. އެހެންނަމަވެސް، އެ ބޭފުޅުންގެ ޙައިބަތު ބޮޑުކަމުން އެ
ބޭފުޅުންގެ ޢިއްޒަތްތެރިކަމުން އެ ބޭފުޅުންނަށް މި މަޖިލީހުގެ ކޮމިޓީއާ ހަމައަށް ވަޑައެއްނުގެންނެވުނު. އެއީ
އަޅުގަ ނޑުމެން ބޭނުންވީ އެ ބޭފުޅުންނަށް ޤާނޫނުއަސާސީގައިވާ ގޮތުގެ މަތީން ރިވިއުކުރުމުގެ ފުރުޞަތު ވެސް
މިއޮންނަނީ އެ ބޭފުޅުންގެ ނިންމުމެއް. އެހެންވީމަ، އަމިއްލައަށް އިނީޝިއޭޓް ނަންގަވައިގެން ވެސް އެ ކަންކަން އެބަ
ކުރައްވަންޖެހޭ މިހާ ތަކުލީފުތަކެއް އުފުއްލަންޖެހޭއިރު. އަދި ޚާއްޞަކޮށް އަޅުގަ ނޑު ޤަބޫލުކުރަން މިނިވަން
މުއައްސަސާއެއްގެ މިނިވަންކަން ގެއްލޭ ގޮތަށް ޝަރުޢީ ނިޒާމުގެ ތެރެއިން ކަމެއް ކުރެއްވުމުން އެކަން
އިޞްލާޙުކުރުމަކީ ހަމަ ރީތި ސިފައެއް. އެކަން ކުރައްވަން އެބަޖެހޭ. އެހެންނަމަވެސް، ހިތާމައަކީ މިއަދު
އަޅުގަ ނޑުމެންގެ ޖުޑީޝަރީގެ ޙާލަތު ހުރިގޮތުން އެ ކަންކަން އެ ގޮތްދޫނުކުރުމުގެ ސިޔާސަތުގެ ތެރޭގައި
އަޅުގަ ނޑުމެން އުޅެންޖެހިފައި މިއޮތީ. އެހެންވީމާ، ތި ބޭފުޅުން ތި ކުރައްވާ މަސައްކަތްތަކުގައި އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް
ވާން އޮތް އެހީތެރިކަމެއް އަޅުގަ ނޑުމެން ކުރިއަށް ގެންދާނަން. އަދި ޢިއްޒަތްތެރި ދެ މެންބަރަކު ދެ ސުވާލެއް
ކުރައްވަން އެބަ އެދިވަޑައިގަންނަވާ. ދެން ވަގުތު ވެސް ވަރަށް ދިގުވެގެން ހިނގައްޖެ. އެހެންވީމާ، ޢިއްޒަތްތެރި
މެންބަރު ރޮޒައިނާ އަށް ފުރުޞަތެއް އަރުވާފައި އަދި ޙާމިދު ޢަބްދުލް ޣަފޫރަށް ފުރުޞަތެއް އަރުވާނަން. ހަމަ
ވީހާވެސް ކުރުކޮށް ސުވާލުދެއްވުމަށް ދަންނަވާލަން.
ތުލުސްދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ރޮޒައިނާ ޢާދަމް ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! އަޅުގަ ނޑަށް ހީވަނީ މިހާރު ވެސް ތިކަމަށް ޙައްލެއް ނުލިބޭގޮތަށް ސުޕްރީމް ކޯޓުން އެބަ އޮވޭ ކަންނޭނގެ
އެއްޗެއް ނެރެފަ. އެ ބޭފުޅުން އެއްވެސްއިރެއްގައި ޙުކުމެއް ކޮށްފިއްޔާ އެ ޙުކުމަކާއި ތަޢާރަޟްވާ ގޮތަށް ވެސް
ޤާނޫނެއް ވެސް ނެހެދޭނެ ކަމަށް މިކަހަލަ ކޮންމެވެސް އެއްޗެއް ވެސް ނެރުއްވާފައި އޮވޭ. އެހެންވީމަ، މިކަން މިއޮތީ
ވަރަށް ދަތި ސްޓޭޖަކަށް އަސްލުގައި ގޮސްފަ. ދެން އަޅުގަ ނޑު ސާފުކޮށްލަން ބޭނުންވީ ފުއާދު ވިދާޅުވި ޓޫ ހަންޑްރެޑް
އެންޑް ފޯޓީ ތައުޒަން ޓޫ ހަންޑްރެޑް އެންޑް ޓުވެންޓީ މީހުން ވޯޓުލާން ތިއްބަވާ ކަމަށް. އަދި އެކަމަކު، ތިބޭފުޅުން
ފޮޓޯ ފޮނުވައިދޭން އެން ގީމަ ނެޝަނަލް ރެޖިސްޓްރޭޝަނުން ފުރަތަމަ ފޮނުވިއިރު ފައިވް ތައުޒަން ފޯ ހަންޑްރެޑް
އެންޑް ސަމްތިންގ މަދުވޭ އެ ފޮޓޯތައް. އެ ފޮޓޯތައް ދެން ތިބޭފުޅުންނަށް ލިބިވަޑައިގެންނެވީ ކިހާ މުއްދަތެއްގެ
ފަހުންތޯ.
އިލެކްޝަންސް ކޮމިޝަނުގެ ރައީސް ފުއާދު ތައުފީޤް ވާހަކަދެއްކެވުން:
ހަމަ ވަރަށް ފަހުން މީގެ ގާތްގަ ނޑަކަށް ދެ ހަފްތާއެއްހާ ދުވަސް ކުރިން. އެހެންވީމަ، އެ މަޢުލޫމާތުތައް ލިބުނުތާ
ގާތްގަ ނޑަކަށް މަހަކަށްވުރެ ގިނަ ދުވަސް ފަހުން ލިބުނީ.
35

ތުލުސްދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ރޮޒައިނާ އާދަމް ވާހަކަދެއްކެވުން:
އެކަމަކު، އެބޭފުޅުންގެ އަތުގައި އެ ހުރިހާ ފޮޓޯއެއް ހުންނަންވާނެއެއް ނޫންތޯ އެބޭފުޅުން އައިޑީ ކާޑު ހައްދަވާފައި
ތިއްބެވި ބޭފުޅުންވިއްޔާ. އެހެންވެއްޖިއްޔާމުން އެހާ ގިނަ ދުވަސް ނަގަންޖެހޭނެ ކަމަށް ޤަބޫލުފުޅުކުރެއްވޭތޯ އޭގެ
އަނެއްކާ މަދުވާ އެއްޗެއް ފޮނުއްވައިދޭށޭ ވިދާޅުވީމަ ފޮނުވަން.
އިލެކްޝަންސް ކޮމިޝަނުގެ ރައީސް ފުއާދު ތައުފީޤް ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް ވެސް ވަރަށް ސުވާލު އުފެދުނު ކަމެއް. އެއީ ކޮންމެ މީހެއްގެ ވެސް އައިޑީ ކާޑު ހަދާއިރު ފޮޓޯ
ނަގާފައި އައިޑީ ކާޑު ހަދާފައި ހުންނާނީ. އެހެންވީމަ، އޭގެ ތެރެއިން 5211 ފޮޓޯ އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް ނުލިބި
އެބޭފުޅުންނަށް ނުދެއްވި އެހާ ދިގު މުއްދަތެއް ދިޔައިމަ އެއީ ހަމަ ވަރަށް އަޅުގަ ނޑުމެން ކަންބޮޑުވި ކަމެއް. އަދި
އެކަމާ ތަކުރާރުކޮށް އެބޭފުޅުންނާ ބައްދަލުކޮށް ކުރެވުނު މަސައްކަތުން ދެން ފަހުން މިދަންނަވާ 0013 ފޮޓޯ ފިޔަވައި
އެހެން ފޮޓޯތައް މިހާރު މިވަނީ ލިބިފަ. މި ފޮޓޯތައް އަދިވެސް މިވަނީ އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް ލިބޭ ގޮތް ނުވެފަ.
މާފަންނު ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! އަޅުގަ ނޑު ސާފުކޮށްލަން ބޭނުންވަނީ މަނިކު ވިދާޅުވި، ރައީސް ވިދާޅުވި ސީޑީއެއް ކޮންމެ ރަށަކަށް ސީޑީއެއް
ފޮނުވަން ފޮޓޯ ޖެހި. އަޅުގަ ނޑަށް މި ޤަބޫލުކުރެވެނީ މިފަހަރު ހުރިހާ ވޯޓު ލާ މަރުކަޒުތަކެއްގައި އޮންނާނީ ފޮޓޯ ޖެހި
ވޯޓާސް ލިސްޓެއް ކަމަށް. ދެން އައިޑީ ކާޑު ހިފައިގެންދާއިރުގައި އެމީހާގެ ފޮޓޯ އާއި ލިސްޓާއި އެ ފޮޓޯ
ދިމާވާންޖެހޭނެ ކަމަށް އެއީ އަޅުގަ ނޑަށް މި ޤަބޫލުކުރެވެނީ. ދެން ސީޑީއެއް ވަކި ސީޑީއެއް އެ ހުރިހާ ވަކިން
ރަށަކަށް އެއީ ކިހިނެއްތޯއޭ މިވަނީ. އޭގެ ސޮފްޓް ކޮޕީއަކާއި، ހާޑް ކޮޕީއަކާއި މި ކިހިނެއްތޯއޭ މިވަނީ. މި
އަޅުގަ ނޑަށް ސާފު.
އިލެކްޝަންސް ކޮމިޝަނުގެ މެންބަރު ޢަލިމަނިކު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އެ ސީޑީއަކީ އަޅުގަ ނޑުމެން އެއްކަލަ ލިސްޓު ގެޒެޓްކުރުމަށްފަހު ނުވަތަ ލިސްޓު ފައިނަލްކުރުމަށްފަހު އަޅުގަ ނޑުމެން
ރަށަށް އެބަ ފޮނުވަން ކޮންމެ ރަށަކަށް ފޮނުވަންޖެހޭ އެ ރަށުގެ ފޯކަލް ޕޮއިންޓް ނުވަތަ އަޅުގަ ނޑުމެންގެ ކޮމިޓީ އަށް
އެ ރަށުގެ ހުރި ރަޖިސްޓްރީ އާއި މިއާއި ދިމާވޭތޯ، އެ ރަނގަޅުތޯ ބަލަން އެގޮތަށް ފޮނުވާ ސީޑީ. ދެން ވޯޓު ލާ
ދުވަހު ވޯޓު ލާ މަރުކަޒުތަކުގައި މިއޮންނަ ލިސްޓަކީ ހަމަ ހާޑް ކޮޕީ ތިން ލިސްޓު އޮންނާނެ. އެ ހާޑް ކޮޕީ
އަޅުގަ ނޑުމެން އަޅާ ބަލާނީ. އަޅުގަ ނޑުމެންގެ ހުންނާނީ ނެޓްބުކް އެ ވަރަށް ކުޑަކުޑަ އޮޕަރޭޝަން ސިސްޓަމެއް
36

ހުންނަ އެއްޗެއް ހަމަ އާދައިގެ ލިސްޓެއް ބަލައިލެވޭ. އެއިން ބަލާނީ ހަމައެކަނި ކިއު ތަރުތީބު. އެއަކު ފޮޓޯއެއް
ނުހުންނާނެ. ޕްރިންޓްކޮށްފައި އޮންނާނީ. ޕްރިންޓްކޮށްފައި އޮންނަ ލިސްޓެއް އޮންނާނެ. ވޯޓު ލާ އާދެ! ވޯޓު ލާ
މަރުކަޒުގައި ވޯޓު ކަރުދާސް ދޫކުރާ މީހާ އަތުގައި ފޮޓޯއާ އެއްކޮށް އޮންނާނެ. އަދި ހިއްޕާފައި ވެސް އޮންނާނެ. އެއީ
ޢާއްމުންނަށް ވެސް އޭނަ ދެނެގަންނަން އަމިއްލައަށް ފަސޭހަވާނެ. އަޅުގަ ނޑުމެން ދެން ވަރަށް ޚަރަދު ބޮޑު އިނގޭތޯ
މިއިން ކޮންމެ، ކުރީގައި 35 މީހުން. އާދެ! ކުލައިން. 35 މީހުންގެ ލިސްޓެއް އޭ.ފޯ ސައިޒު އެއްޗެއް. މިހާރު 41
މީހުން މިއަރަނީ ފޮޓޯއާއި އެއްކޮށް ހުރީމަ ވާގޮތަކީ ޚަރަދު ވެސް ބޮޑު. އެހެންނަމަވެސް، ދެން އަޅުގަ ނޑުމެން
ޑިމޮކްރަސީއަކީ ޚަރަދު ބޮޑު އެއްޗެއް ކަމަށް ވިދާޅުވާތީ ދެން އަޅުގަ ނޑުމެން ޓްރާންސްޕޭރަންޓްކޮށް ބޮޑު. އާދެ!
ނަމާއި ހަމަ އެއްކޮށް އޮންނާނީ. އަދި ފޮޓޯ ނުލިބޭ މީހުންގެ އޮންނާނެ މިއީ ޑީ.އެން.އާރުން ފޮޓޯ ނުދޭތީ
ނުލިބިފައިކަން އެކަން ވެސް އެނގެން އޮންނާނެ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ. ދެންމެ ފުއާދު ފާހަގަކުރައްވައިފި ތަފާތު އައިޑީ ކާޑު ނަންބަރެއް އެކަކަށް ދެއްވާފައި ހުރިކަން.
ތިބޭފުޅުންނަށް އެކަން ފާހަގަކުރެވުމާއި ހިސާބުން އެކަން އިންފޯމްކުރީމަ މިހާރު އެބޭފުޅުންގެ އަސްލު ނަންބަރަކީ
ކޮބައިކަން ތިބޭފުޅުންނަށް އަންގަވާފައިތޯ އޮތީ. މިހާރު އަޅުގަ ނޑުގެ ނަމުގައި މިހާރު އޮތީ 3 ނަންބަރެއް ދެއްވާފަ.
މިހާރު އެހެން ހުރިހާ ނަންބަރުތަކެއް ކެންސަލްކޮށްލާފައި އަޅުގަ ނޑުގެ އަސްލު ނަންބަރެއް ކަމަށް ތިބޭފުޅުންނަށް
ޑީ.އެން.އާރުން ވަކި ނަންބަރެއް ވިދާޅުވެދެއްވައިފިތޯއޭ. އެ ނަންބަރުތޯއޭ މިފަހަރު ބޭނުންކުރުއްވާފައި ވާނީ.
އިލެކްޝަންސް ކޮމިޝަނުގެ ރައީސް ފުއާދު ތަޢުފީޤް ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! އެގޮތަށް ހުރި މައްސަލަތައް އަޅުގަ ނޑުމެން ހުށަހަޅައިގެން އޭގެ ތެރެއިން މިހާރު ކޮންމެ މީހަކު ވެސް
ބޭނުންކުރާ އައި.ޑީ ކާޑު ނަންބަރު ދެއްވައިގެން އެ މިހާރު އަޅުގަ ނޑުމެން ބޭނުންކުރަމުން މި ގެންދަނީ. އެކަމަކު
ވަރަށް ފަހާ ޖެހެންދެން އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް އޭގެ ތެރެއިން ޞައްޙަ ނަންބަރަކީ ކޮން ނަބަރެއްކަން ނޭނގި
އުޅެންޖެހުނު ދުވަސްތަކެއް ވެސް ދިޔަ. އެހެންނަމަވެސް، މިހާރު އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް އެ މަޢުލޫމާތު ލިބިފައިވާނީ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އޭގެ މާނައަކީ ސިސްޓަމް ތެރެއަކު ލިސްޓް ތެރެއަކު އޭނަގެ ކުރީގެ އެއްވެސް ނަންބަރުތަކެއް ދެން ރިޕީޓެވެފަކާ
ނޯންނާނެއޭ. އޭނަގެ އެ ފައިނަލް ނަންބަރެއްގެ ގޮތުގައި ވީ ނަންބަރޭ ދެން މިހާރު އިންނާނީ. އެހެންނޫންތޯ.
ނިންމާލައްވަމުން ވަކި އިތުރު ވާހަކަފުޅެއް ވިދާޅުވަން އޮތްކަމަށް ވަންޏާ އަޅުގަ ނޑު ފުރުޞަތު އަރުވަން.
37

އިލެކްޝަންސް ކޮމިޝަނުގެ މެންބަރު އަޙުމަދު ފާރޫޤް ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަ ނޑު އާދެ! ފުރުޞަތެއް ދެއްވީތީ ޝުކުރުދަންނަވަން. އަދި އަޅުގަ ނޑު ހިތުން ހުރިހާ މެންބަރުން ވެސް ވަނީ
ވާހަކަފުޅުދައްކަވާފައި ވަރަށް ދިގުކޮށް. ދެން އަޅުގަ ނޑަށް ފާހަގަކުރެވުނު އެއް ކަމެއް ދަންނަވާލާނަން. ފަހަރެއްގައި
ނިންމާއިރު ރިކެޕެއްގެ ގޮތުގައި ކޮންމެހެން ހިމަނަންޖެހޭ ޕޮއިންޓަކަށް ނުވެ ހިނގައިދާނެ ކަންނޭނގެ.
އެހެންނަމަވެސް، ފޮރެންސިކް ރިޕޯޓްގެ ވާހަކަދެއްކުނުއިރު އެ ރިޕޯޓްގައި ހިމަނާފައި އޮންނަނީ އެނެކްސްޗާއެއްގެ
ގޮތުގައި ބައިވަރު ޓޭބަލްތަކެއް. ދެން ދިވެހިން ކިޔަންޏާ ތާވަލު ކަންނޭނގެ، ޖަދުވަލު ކަންނޭނގެ ދެއްތޯ. ކޮންމެވެސް
ވަރަކަށް ދެން އަޅުގަ ނޑުމެން މި ކުރި މަސއްކަތުގެ ތެރެއިން މި އެއްޗިހިތައް ބެލިއިރު މިއިން ކޮންމެ ތާވަލެއްގަ އި
ވަރަށް ބައިވަރު ކުށްތައް އެބަހުރި. މާނައަކީ މިއިން އެއްވެސް ތާވަލަކީ އެއީ ޞައްޙަ ނޫނީ އެކިއުރޭޓް ނޫނީ އޭގައި
ހުރި މަޢުލޫމާތަކީ ޞައްޙަ މަޢުލޫމާތު ކަމަށް ބަލާފައި އެއީ ނިންމުމެއް ނިންމޭވަރުގެ އެއްޗިހިތަކެއް ނޫން.
އެއަށްވުރެން މާ ހާމަކަން ފާޅުކަން ބޮޑު ގޮތެއްގައި އޭގައި ކުށް އެބަހުރި. އެއް ކުށެއް ދެ ކުށެއް ނޫން. ވަރަށް
ބައިވަރު ކުށް. މިހާރު ކުޑަކު ޑަ މިސާލެއް މި ދަންނަވަނީ އިނގޭތޯ. މިހާރު މި ބުނަނީ މި އަންނަނިވި ލިސްޓް އެއީ
މިސާލަކަށް ލިސްޓް ނަންބަރު ޖަދުވަލު ނަންބަރު މިސާލަކަށް 04. މިސާލެއް ދެން މިއީ އިނގޭތޯ. މިއީ މަރުވެފައި
ހުރި މީހުންގެ ލިސްޓޭ މިސާލަކަށް އިނގޭތޯ. މަރުވެފައި ހުރި މީހުންގެ ލިސްޓޭ ކިޔާފައި ހާމަކޮށްފައި އޮންނަ
ލިސްޓެއްގަ އި ދިރިހުރި އެންމެ މީހަކު އޮތަސް އެ ލިސްޓް ދެން އެއީ ބާޠިލު އެއްޗަކަށް ދެއްތޯ ބަލަންޖެހޭނީ.
އެހެންވީމާ، އެގޮތަށް މަރުވެފައި ހުރި މީހުންނޭ ބުނާ ލިސްޓްގައި ދިރިހުރި އެންމެ މީހެއް ދެ މީހެއް ވެސް ނޫން
ހުންނަނީ. އެތައް ބަ އިވަރު ބައެއް. އެހެންވީމާ، މިކަހަލަ ބައިވަރު ކަންތައްތަކެއް އެބަހުއްޓޭ އެއިން ކޮންމެ މިދެންނެވި
ޖަދުވަލެއްގައި. އެއީ މި ދަންނަވާ އެނެކްސްޗާސް. އެހެންވީމާ، ޙަޤީޤަތުގައި އެއްޗިހިތައް ބަލާފައި އަޅުގަ ނޑު ވަރަށް
ބޮޑަށް ކަންބޮޑުވި ޙަޤީޤަތުގައި. ވަރަށް ބޮޑަށް ކަންބޮޑުވި. ދެން އަޅުގަ ނޑު ހީކޮށްގެން މިހުރީ މިހާ ހިސާބަށް އައިއިރު
އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް ވާނީ ތިބޭފުޅުންނަށް ވެސް މި ކޮމިޓީއަށް ވެސް ފޮނުވިފައޭ އެ ރިޕޯޓް ވެސް އަދި އެއާ ބެހޭގޮތުން
އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް ކޮންމެވެސް ވަރަކަށް ހޯދިފައި ހުރި ހޯދުންތައް. އަޅުގަ ނޑު ހީކޮށްގެން މިއުޅެނީ
އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް ފޮނުވުނު ކަމަށް. ދެން އެހެންވީމާ، ދެން އަޅުގަ ނޑުމެން ފޮނުވިފައި ނެތްކަމަށްވަންޏާ
އަޅުގަ ނޑުމެން ވަރަށް އަވަހަށް ފޮނުވާނަން. އެހެންވީމާ، ހަޤީޤަތުގައި ކަންބޮޑުވާންޖެހޭވަރުގެ ކަންތައްތަކެއް
މިދެންނެވި ޖަދުވަލުތަކުގައި ހުއްޓޭ. ކުރުކޮށް ދަންނަވަންޏާ ރިޕޯޓްގައި އެބަހުއްޓޭ ވަރަށް ބޮޑެތި ކުށްތައް. ކުދިކުދި
ކުށެއް ނޫން. މިދެންނެވީ ވަރަށް ބޮޑެތި ކުށްތައް އެބަހުއްޓޭ. ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
38

އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ. މިހިސާބުން މިއަދުގެ ބައްފަލުވުން އަޅުގަ ނޑުމެން ނިންމާނަން. އަޅުގަ ނޑު އުއްމީދުކުރަނީ
އިރާދަކުރެއްވިއްޔާ މި ބޭއްވޭ ލޯކަލް ކައުންސިލް އިންތިޚާބަކީ ތިބޭފުޅުންގެ ތި މަސައްކަތުން މިނިވަން އިންސާފުވެރި
އިންތިޚާބަކަށްވެގެން ދާނެކަމަށް. އަދި އިންތިޚާބު 01 ވަނަ ދުވަހު، ހޮނިހިރު ދުވަހު ބޭއްވިގެންދާނެ ކަމަށް
އަޅުގަ ނޑުވެސް އުއްމީދު ކުރަނީ. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ ވަޑައިގެންދެއްވީތީ.
____
39